

ŞEYH ABBAS KUMMÎ

Ahiret Menzilleri

EVSEK

2. BACH

AHİRET MENZİLLERİ

Şeyh Abbas-i Kummi

Yazarı: Şeyh Abbas-i Kummi
Tahkik: Seyyid Mehdi Şemsuddin
Çeviri: Kadri Çelik ve Fahrettin ALTAN
Yayınlayan: İmam Ali (a.s) Müessesesi
Birinci Baskı: 1999

İÇİNDEKİLER

Önsöz	4
BİRİNCİ BÖLÜM.....	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
ÖLÜM	6
İKİNCİ BÖLÜM	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
KABİR.....	16
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	32
BERZAH	32
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	42
KİYAMET	42
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	48
KABİRDEN DİRİLMEK	48
ALTINCI BÖLÜM	52
TARTI (AMELLERİN TARTILMASI)	52
YEDİNCİ BÖLÜM	63
HESAP	63
SEKİZİNCİ BÖLÜM	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
AMEL DEFTERLERİ	67
DOKUZUNCÜ BÖLÜM.....	70
SIRAT KÖPRÜSÜ	70
SON BÖLÜM.....	73
CEHENNEM AZABI.....	73

Kısaca Müellifin Hayatı

Hacı Şeyh Abbas-i Kummi Hicri 1294 yılında İran'ın Kum şehrinde dünyaya geldi. Gençliğini Kum'da geçiren Şeyh Abbas-i Kummi burada ilk önce fıkıh ve usul ilmini okudu, daha sonra yüksek tahsil için Necef'e gitti, orada büyük alimlerin ilminden istifade etti.

Muhaddis Kummi, özellikle de hadis ilminde Merhum Hacı Mirza Hüseyin-i Nuri'den büyük feyizler aldı.

Muhaddis Kummi bu kitabı ise Hicri 1347 yılında yazmıştır; Hicri 1359 yılında da vefat etmiştir. . .

Önsöz

Hamd, alemlerin rabbi olan Allah'a; salat ve selam, Muhammed ve onun temiz soyuna olsun.

Peygamber'in Ehl-i Beyti'nin hadislerine sarılan bendeniz Muhammed Rıza oğlu Abbas Kummi şöyle diyorum: “Akli ve nakli deliller, yolculuğa çıkmak isteyen birisinin, yolculuğu için hazırlık yapması gerektiğine hükmetmektedir. Hepinizin önünde gitmemiz zorunlu olan bir ahiret seferi vardır ve bu kaçınılmaz bir yolculuktur. Herkesin gitmesi zorunlu olan bu yolculuğa hazırlıklı olmak büyük önem ve öncelik taşır.

Rivayete göre Ebuzer-i Gifari (r.a) Mekke-yi Mükەرreme'ye geldiğinde Kabe'nin önünde duran hac için toplanmış halka şöyle seslendi:

“Ey insanlar! Ben Seken oğlu Cündeb'im; ben sizin hayrınızı istiyor ve size acıyorum. Benim sözlerime dikkat edin. Ey insanlar! Sizden biriniz bir yolculuğa çıkmak istediğinde kendisi için yolculukta ihtiyacı miktarınca azık toplar ve hazırlık yapar. O halde önümüzde duran ahiret seferi için hazırlık yapmak bundan daha önemlidir.”

Orada bulunanlardan biri, “Bize bu hususta daha fazla açıklamalarda bulun” dediğinde ise Ebuzer şöyle buyurdu:

“Önemli işleriniz için hac amelini yapın, Kıyamet gününün zorluğu için bir gün (nafile) oruç tutun ve kabrin korkunç durumundan kurtulmak için gece karanlığında namaz kılın.”^[1]

İmam Hasan ise vefat edeceği zaman Ebi Ümeyye Oğlu Cünade'ye öğütte bulunarak şöyle buyurdu:

“Ahiret yolcuğuna hazırlıklı ol ve bu yolculuğun azığını ecel yetişmeden önce hazırla.”^[2]

Çünkü ahiret yolculuğu uzun ve korkunç bir yolculuktur. Çetin menzilleri ve dar geçitleri vardır . Böyle bir yolculuk için iyice hazırlanmak ve yeterince azık toplamak gerekir. Bu işten bir an olsun gaflet etmemeli ve gece gündüzünü bu düşünceyle geçirmelidir.”

Geceleyin herkes evine çekilip uyuduğunda Hz. Ali (a.s) mescid ehli ve etraftaki evlerde bulunan herkesin duyacağı bir şekilde hüznle şöyle seslenirdi:

“Allah size acısın! Hazırlananın ve seferiniz için hazırlık yapın. Ölüm çağrısını yapan melek göç emrini vermiş bulunmaktadır. Öyleyse dünyaya bağlanıp kalmayın. Salih amellerden oluşan bir azıkla bu dünyadan ayrılın. Hiç şüphesiz sizin önünüzde geçmeniz gereken çok çetin yerler, zor geçitler ve korkunç menziller vardır , bundan bir kaçış yolu da yoktur.” ^[3]

Biz bu kitapta Allah Teala'nın yardımıyla ahiret yolculuğunun zor geçitleri ve korkunç menzilleri hakkında açıklamada bulunup, bu yolculuk için yararlı olan bazı şeyleri zikredeceğiz.

^[1] - Bihar'ul- Envar, c. 93, s. 258.

^[2] - Bihar'ul- Envar, c. 41, s. 139.

^[3] - Nehc'ul- Belağa, 195. Söz.

BİRİNCİ BÖLÜM

ÖLÜM

Yolculuğun ilk konağı ölümdür. . .

Bu konağın sarp ve meşakkatli durakları vardır. Biz şimdi onun iki durağına değineceğiz:

Birinci durak ölüm sekeratı (sarhoşluğu) ve can verme zorluğudur. Bu konuda Allah Teala buyuruyor ki:

“Yan çizip kaçmakta olduğun o ölüm sarhoşluğu bir gerçek olarak gelip çattı.” ^[1]

Bu durak, her taraftan sıkıntı ve zorlukların ölüm yatağında olan insana yöneldiği çok çetin bir duraktır. Bir taraftan hastalığın şiddeti, ağrısı, dilin tutulması, gücün tükenmesi ve diğer taraftan çoluk çocuğun ağlaması, onlarla vedalaşmak, çocukların yetim olma ve sahipsiz kalmaları gamı, diğer bir taraftan da ömrünü harcayarak gam ve çilelerle veya çeşitli hile ve entrikalarla veya gasp ve zulümlerle elde ettiği mal, mülk ve servetten ayrılmakta, humus ve zekatını vermediği, helal ve haram demeden yediği nice mal ve paraları hatırlamakta ve bunları telafi etme yollarının ise artık kapandığını ve işin işten geçtiğini görmektedir.

Hz. Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:

“İnsan ölüm yatağında, topladığı malları, onları elde etmek için gözlerini kapattığını (helal ve harama dikkat etmediğini) ve onları şüpheli olan yerlerden kazandığını hatırlamaktadır. Topladığı malların yan etkileri ve doğurduğu neticeler artık onunla birlikte (onu sarmıştır), o mallardan ayrılmaya yüz koymuştur; onlar artık geride kalanlara (varislere) kalmaktadır, onlar onunla faydalanacaktır; lezzet ve hoşnutluğu başkası içindir ve bal ve ağırlığı ise onun sırtındadır. (Onlar yiyip içecek, bu zavallı ise onların hesabını verecektir.)” ^[2]

Diğer bir taraftan da ölüm yatağında olan kimse, başka bir aleme girme vahşetine de kapılmaktadır; önceden görmediği şeyleri artık gözü görmektedir.

Allah Teala buyuruyor ki:

“Andolsun, sen bundan bir gaflet içindeydin; işte biz de senin üzerindeki (gözlerinin önündeki) örtüyü açıp-kaldırdık. Artık bugün görüş gücün oldukça keskindir.” ^[3]

Yine ölüm yatağında olan kimse, Hz. Peygamber ve Ehl-i Beyt'inin, rahmet ve gazap meleklerinin, onun hakkında hüküm vermek veya bir tavsiyede bulunmak için hazır olduklarını, Şeytan ve yardımcılarının da onu şüpheye sokmak ve dünyadan imansız olarak gitmesi için toplanıp bir iş yapmak istediklerini görmekte ve diğer taraftan da ölüm meleğini ne şekilde geleceği ve onun canını nasıl alacağı korkusuna kapılmaktadır. Hz. Ali (a.s) buyurmuştur ki: *“Ölüm sekeratı onun üzerine çullanmıştır, onun başına gelen artık vasf edilmez.”*^[4]

Şeyh Kuleynî İmam Sadık (a.s)'dan şöyle buyurduğunu nakletmiştir:

“Hz. Ali (a.s) gözlerinden rahatsızdı, Resulullah (s.a.a) onun ziyaretine gitti, İmam Ali'nin acıdan feryat ettiğini gördü. Resulullah (s.a.a) bu durumu görünce şöyle buyurdular: “Acaba bu bağırman sabırsızlıktan mıdır, yoksa ağrının şiddetinden dolayı mıdır?”

Hz. Ali (a.s) cevaben şöyle arz ettiler: “Ya Resulallah, ben bu ağrıdan daha şiddetli bir ağrı görmedim.”

Resulullah buyurdular ki: “Ya Ali! Ölüm meleği kafirin ruhunu almak için geldiğinde kendisiyle birlikte ateşten olan bir şiş de getirip, o şişle onun ruhunu çekip çıkarır!; Cehennem ise bundan dolayı şiddetle ses çıkarır.”

Hz. Ali (a.s) bu sözü duyunca kalkıp oturdu ve şöyle dedi: “Ya Resulellah! O hadisi bana tekrarla; zira o söz derdimi bana unutturdu. Acaba senin ümmetinden bu şekilde ruhu alınan kimse var mıdır?”

Resulullah (s.a.a); “Evet, zulüm eden hakimin, haksız yere yetimin malını yiyen kimsenin ve yalan yere tanıklık eden şahsın ruhu bu şekilde alınmaktadır.” ^[5] dedi.”

Ölüm sekeratının (sarhoşluğunun) kolay olmasına sebep olan şeylere gelince...

Şeyh Saduk (r.a) İmam Sadık (a.s)'dan şöyle buyurduğunu nakletmiştir:

“Kim Allah Teala’nın, ölüm sekeratını kendisi için kolay etmesini istiyorsa, kendi akrabalarına, anne ve babasına iyilik ve ihsan yapsın. Kim böyle yaparsa Allah Teala, ölüm zorluklarını onun için kolaylaştırır ve hayatında asla fakir olmaz.” [6]

Nakl olunduğuna göre Resulullah (s.a.a) vefat anında olan bir gencin yanına gelip; *“La ilahe illâllah söyle”* diye buyurdular. O gencin dili tutulup söyleyemedi. Hazret ne kadar tekrarladıysa da o söyleyemedi. Bunun üzerine Resulullah (s.a.a) o gencin baş ucunda olan kadına; *“Bu gencin annesi var mıdır?”* diye sordu?

Kadın; *“Evet, ben onun annesiyim”* dedi.

Resulullah (s.a.a) annesine; *“Sen ona karşı öfkeli misin?”* dedi.

Kadın, *“Evet, altı yıl oluyor ki, onunla konuşmamışım.”* dedi.

Resulullah (s.a.a); *“Ondan razı ol.”* dedi.

Kadın; *“Senin razı olmanla Allah Teala ondan razı ve hoşnut olsun.”* dedi.

Kadın oğlundan razı olduğunu gösteren bu sözü söyleyince o gencin dili açıldı.

Resulullah (s.a.a) ona; *“La ilahe illâllah söyle”* diye buyurdu.

O genç; *“La ilahe illellah”* dedi.

Resulullah (s.a.a) o gence; *“Ne görüyorsun?”* diye sordu.

Genç; *“Siyah kıyafetli, kirli, kötü kokulu ve çirkin elbiseli bir adamın benim yanıma gelip boğazımdan tuttuğunu görüyorum”* dedi.

Resulullah (s.a.a) ona; *“Şöyle söyle”* buyurdular:

“Ey az ibadeti kabul eden ve çok günahattan geçen! Benden az itaati kabul et ve çok günahlarımdan geç. Şüphesiz sen çok bağışlayan ve merhametlisin.”

O genç bu sözü söyledi. Resulullah (s.a.a) o gence; *“Bak şimdi ne görüyorsun?”* diye sordu.

O genç cevaben; “Beyaz ve güzel yüzlü, güzel kokulu ve temiz elbiseli bir kişi benim yanıma geldi, o siyah adam gitmek istiyor” dedi.

Resulullah (s.a.a); “*Bu sözleri tekrarla*” diye buyurdu; o da tekrarladı.

Sonra Resulullah (s.a.a); “*Şimdi ne görüyorsun?*” diye sordu.

O genç cevaben; “Artık o siyah adamı görmüyorum, o beyaz yüzlü kişi benim yanımdadır.” diyerek vefat etti.^[7]

Bu hadis hakkında iyice düşün, anneye karşı gelmenin etkisinin ne kadar olduğuna bir bak. Bu genç ashaptan olmasına ve rahmet Peygamber'inin onun ziyaretine gelerek şahadet (*La ilahe illallah*) kelimesini ona telkin etmesine rağmen, o kelimeyi söyleyemedi. Ama annesi ondan razı olur olmaz dili açılıp o kelimeyi söyleyebildi.

İmam Sadık (a.s)’dan da şöyle bir hadis naklolunmuştur:

“*Kim mümin kardeşine kışlık veya yazlık bir elbise giydirse, Allah Teala cennet elbiselerinden ona giydirir. Ölüm sarhoşluğunu ona kolaylaştırır, kabri de ona genişletir.*”^[8]

Resulullah (s.a.a)’den de şöyle buyurduğu nakledilmiştir:

“Kim mümin kardeşine helva yedirirse, Allah Teala, ölüm acılığını (tatsızlığını) ondan giderir.”

Can çekişenin daha çabuk can verebilmesi için faydalı olan şeylerden diğer biri de onun yanında Yasin ve Saffat sureleri ve ferec kelimelerinin (Namazların kunut duasında okunan: “*La ilahe illellah’ul- halim’ul- kerim...*” duasıdır.) okunmasıdır.^[9]

Şeyh Saduk Hz. Sadık (a.s)’dan şöyle buyurduğunu nakletmiştir:

“*Kim Recep ayının sonuncu gününü oruç tutarsa, Allah Teala onu ölüm sarhoşluğunun şiddetinden, ölümden sonraki vahşetten ve kabir azabından güvende kılar.*”^[10]

Bil ki, Recep ayından yirmi dört gün oruç tutmak için çok sevaplar nakledilmiştir. Örneğin: Ölüm meleği (Azrail) güzel bir elbise ve cennet şarabından (dolu) bir kadehle bir genç şeklinde onun ruhunu almak için hazır olur; ölüm baygınlığının ona kolay olması için o şarabı ona içirir.

Resulullah (s.a.a)’den şöyle buyurduğu nakl olunmuştur:

“Kim Recep ayının yedinci gecesinde dört rekat namaz kılar ve her rekatta bir defa Hamd, üç defa Tevhit, Felak ve Nâs surelerini okursa ve namazı kılıp bitirdikten sonra da on defa salavat getirir ve on defa da Tesbihat-i Erbaa okursa, Hak Teala ona kendi arşı gölgesinde yer verir; Ramazan ayının orucunu tutanın sevabı kadar ona sevap verir; bu namazı kılıp bitirene kadar melekler ona mağfiret dilerler; can vermesini kolaylaştırır, kabir azabını hafifletir, kendi yerini cennette görmedikçe dünyadan ayrılmaz ve Hak Teala onu büyük korkudan (kıyamet gününün korkusundan) güvende kılar.”

Şeyh Kef’âmî, Hz. Resulullah (s.a.a)’in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

“Kim her gün bu duayı on defa okursa, Allah Teala onun dört bin büyük günahlarını bağışlar ve onu ölüm sekeratından (baygınlığından), kabir azabından ve kıyametin yüz bin vahşetinden kurtarır, Şeytan ve ordusunun şerrinden onu korur, borcu ödenir, gam ve kederi yok olur.”

Dua şudur:

“A’dedtu li kulli havlin la ilahe illellahu ve likulli hemmin ve gammin maşaellahu ve likulli ni’metin elhamdu lillahi ve likulli rehain eş şukru lillahi ve likulli u’cubetin subhanellahi ve likulli zenbin esteğfirullahe ve likulli musibetin inna lillahi ve inna ileyhi raciun ve likulli zaykın hasbiyellahu ve likulli kazain ve kaderin tevekkeltu alallahi ve likulli aduvvin i’tesamtı billahi ve likulli taatin ve ma’siyetin la havle vela kuvvete illa billah’il aliyyil azim.” ^[11]

Yine bil ki, şu değerli zikir için yetmiş tane büyük fazl ve ihsan vardır ; ölüm vakti onu (cennetle) müjdelemeleri de o fazl ve ihsanlardan biridir. O zikir şudur:

“Ya esmeas samiin veya ebsaren nazirin veya esreal hasibin veya ahkemel hakimın.”

Şeyh Kuleyni (r.a) İmam Sadık (a.s)’dan şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

“İza zulzilet’il erzu zilzaleha” (Zilzal) suresini okumaktan yorulmayınız. Çünkü kim müstahap namazlarında bu sureyi okursa, Allah Teala zelzeleyi (depremi) ebedi olarak ona ulaştırmaz, normal ölümle ölene dek zelzele, yıldırım ve dünya afetlerinden biriyle canını kaybetmez. Öldüğü zaman, Hak Teala yanından kerim bir melek ona nazil olur, onun baş

ucunda oturur ve şöyle der: Ey ölüm meleği! Allah'ın dostuna yumuşak davran. Çünkü o, beni çok anıyordu.” ^[12]

İkinci durak, ölüm anındaki adiledir...

Adile ölüm anında haktan batıla sapmak demektir. Şöyle ki, Şeytan o anda can çekişen insanın yanında hazır olur, onu vesvese eder, imandan çıkarmak için onu şüpheyne sokar. İşte bundan dolayı dualarda o durumdan Allah'a sığınılmıştır.

Fahr'ul- Muhakkikin (r.a) şöyle buyurmuştur:

Kim o durumdan salim kalmak (kurtulmak) istiyorsa, iman delillerini ve usul-u dini, kesin deliller ve açık bir zihniyetle istihzar etmeli (akılda tutmalı) ve onu, ölüm anında ona geri çevirmesi için Hak Telâla'ya emanet etmeli ve hak olan akideleri zikrettikten sonra şöyle demelidir:

“Allahumme ya erham'er rahimin, inni kad evda'tuke yakini haza ve sebate dinî ve ente hayru mustevdein ve kad emertena bihifz'il vedayii feruddehu aleyye vakte huzuri mevfi.”

Tercümesi:

“Allah'ım, ey merhamet edenlerin en merhametlisi! Kuşkusuz ben bu yakinimi ve dinimin sebatını sana emanet ettim; şüphesiz sen yanına emanet bırakılanların en hayırlısısın; ve bize emanetleri korumamızı emretmişsin, öyleyse onu ölüm anında bana geri çevir.”

Binaenaleyh o büyük alimin buyurduğuna göre meşhur olan **Adile** duasını okumak ve onun manasını akılda tutmak, ölüm anı haktan batıla sapma tehlikesinden esenlikle kurtulmak için faydalıdır. ^[13]

Şeyh Tusi (r.a), Muhammed bin Süleyman-i Deylemi'den şöyle nakletmiştir:

İmam Sadık (a.s)'ın huzuruna vararak Hazret'e şöyle arz ettim: Sizin Şiileriniz, iman iki kısımdır diyorlar; biri müstakar ve sabittir, diğeri ise emanet olarak verilip zail olandır. Öyleyse bana öyle bir dua öğret ki, onu okuduğumda imanım kâmil olsun ve benden ayrılmasın.

İmam (a.s) cevaben şöyle buyurdular:

“Her farz namazdan sonra şöyle de: ‘Razıytu billahi rabben ve bi-Muhammed’in (s.a.a) nebiyyen ve bi’l İslam’ı dinen ve bi’l-Kur’ân’i kitaben ve bi’l-Ka’beti kibleten ve bi-Aliyyin veliyyen ve İmamen ve bi’l Hasan’i ve’l- Hüseyin’i ve Aliyy’ibn’il-Hüseyin’i ve Muhammed’ibn’i Aliyyin ve Câfer’ibn-i Muhammed’in ve Musa’bn-i Ca’fer’in ve Aliyy’ibn-i Musa ve Muhammed ibn-i Aliyyin ve Aliyy’ibn-i Muhammed’in ve’l- Hasan’ibn-i Aliyy’in ve’l- Huccet’ibn’il- Hasan’i salavatullahi aleyhim eimmeten. Allahumme innî razıytu bihim eimmeten ferzinî lehum, inneke ala kulli şey’in kadir.”^[14]

Tercümesi:

“Allah’ı bir Rab olarak, Muhammed’i bir Peygamber olarak, İslam’ı bir din olarak, Kur’ân’ı bir (semavi) kitap olarak, Kabe’yi bir kible olarak, Ali’yi bir veli ve İmam olarak, Hasan ve Hüseyin’i, Ali bin Hüseyin’i, Muhammed bin Ali’yi, Câfer bin Muhammed’i, Musa bin Ca’fer’i, Ali bin Musa’yı, Muhammed bin Ali’yi, Ali bin Muhammed’i, Hasan bin Ali’yi ve Hüccet bin Hasan’ı (Allah’ın selamı onlara olsun) birer İmamlar olarak kabul ettim. Allah’ım, ben onlara razı oldum; öyleyse onların hürmeti için benden razı ol. Kuşkusuz sen her şeye kadirsin.”

Bu durak için faydalı olan şeylerden biri de farz namazların vakitlerini gözetmektir. Bir hadiste şöyle geçiyor:

“Dünyanın doğu ve batısında, ölüm meleğinin her gece ve gündüz beş namaz vakitlerinde kendilerine bakmadığı bir aile yoktur. Eğer canını almak istediği şahıs, namazlarını gözeten ve onları kendi vakitlerinde kılan kimselerden olursa, ölüm meleği şahadeteyni ona telkin eder ve Allah’ın rahmetinden uzak olan İblis’i ondan uzaklaştırır.” ^[15]

Nakledildiğine göre İmam Sadık (a.s) bir adama şöyle yazdı:

“Eğer en üstün ameller içerisinde olduğun halde ruhunun alınması için amelinin hayırla son bulmasını istiyorsan, öyleyse Allah’ın hakkını büyük say ve O’nun nimetlerini O’na karşı günah işlemekte sarf etmekten sakın, Allah’ın sana karşı halim davranmasıyla mağrur olma, bizi anan ve bizi sevdiğini iddia eden kimselere ikram et; ister doğru, isterse yalan söylesinler, onlara ikram etmenin senin için bir sakıncası yoktur; çünkü sana, niyetinin yararı ulaşır; onlara ise yalanlarının zararı dokunur.”

Sonucun iyi olması ve şekavetten (bedbahtlıktan) saadete ulaşmak için **Sahife-i Seccadiye**’nin 11.duasını (yani, “**Ya men zikruhu şerefün lizzakirin...**” cümlesiyle başlayan duayı) ve **Kafi** ile diğer kitaplarda naklolun ve bende-i hakirin de “**Bakiyat-i Salihat**” kitabında **Saatlar Duası**’ndan sonra naklettiğim **Temcid Duası**’nı okumak, Zilkade ayının Pazar günü kılınması müstahap olan namazı kılmak ve şu zikri: “**Rabbena la tuziğ kulubena ba’de iz hedeytena vehab lena min ledunke rahmeten inneke ent’el- vehhab.**” sürekli olarak söylemek yararlıdır.

Yine Hz. Fatıma (a.s)’ın tesbihini (zikrini) söylemeye devam etmek, kaşında “**Muhammed nebiyyullah ve Aliyyun veliyyullah**” yazılı olan akik yüzüğü parmağa takmak, her Cuma “**Muminun**” suresini okumak, sabah ve akşam namazlarından sonra yedi defa: “**Bismillahirrahmanirrahim, la havle vela kuvvete illa billah’il-aliyy’il-azim**” demek, Recep ayının 22. gecesinde sekiz rekat namaz kılmak ve her rekâtında bir defa “**Hamd**” ve yedi defa da “**Kâfirun**” surelerini okumak ve namazı bitirdikten sonra on defa salavat getirmek ve on defa da mağfiret dilemek, ömrün hayırla sonuçlanması için faydalıdır.

Seyyid bin Tavus, Resulullah (s.a.a)’den şöyle buyurduğunu nakletmiştir:

“Kim Şaban ayının altıncı gecesi dört rekat namaz kılsa ve her rekatta bir defa **Hamd** ve elli defa da **Tevhit** (İhlas) surelerini okursa, Allah Teala onun ruhunu saadet üzere alır, kabrini genişletir ve yüzü ay gibi (parlak) olduğu halde kabirden dışarı çıkar.”

Bu namaz, Hz. Ali (a.s)’ın namazının aynısıdır; o namazın çok fazileti vardır. Ben burada iki hikayeyi zikretmeyi münasip ve uygun görüyorum.

1-Tarikat alimlerinden biri olan Fuzayl bin Ayyaz’ın, bütün öğrencilerinden üstün olan bir öğrencisi vardı, hastalanıp ölüm yatağına düştüğünde Fuzayl onun yanına geldi, onun baş ucunda oturup **Yâsin** suresini okumaya başladı. Öğrenci üstada; “Ey üstat! Bu sureyi okuma!”dedi. Fuzayl o sureyi okumaktan vazgeçip öğrencisine; “La ilahe illelleh söyle.” dedi.

Öğrenci; “Onu söylemiyorum; çünkü ben ondan (elayazu billah) beriyim” dedi

Sonra bu haliyle de öldü. Fuzayl onun bu durumundan rahatsız olup evine döndü ve evinden dışarı çıkmadı. Sonra rüya aleminde onu cehenneme doğru götürdüklerini gördü. Fuzayl ona; “Sen benim en bilgin öğrencim idin, nasıl oldu da Allah Teala marifeti senden aldı ve kötü bir sonuç üzere öldün?” diye sordu.

Öğrencisi cevabında şöyle dedi: “Üş haslet bende olduğundan dolayı bu duruma düştüm: Birincisi koğuculuk yapmak, ikincisi kıskançlıkta bulunmak, üçüncüsü ise şarap içmek. Şöyle ki, bir hastalığım vardı, bundan dolayı bir tabibe başvurdum, o bana her yıl bir kadeh şarap içmemi, içmediğim takdirde o hastalığın iyileşmeyeceğini söyledi. Ben de o tabibin sözüne uyarak şarap içiyordum. İşte bende olan bu üç haslet beni bu kötü sonuca duçar etti ve bu hal üzere öldüm.”

Bu hikayeden sonra şu hadisi nakletmeyi de uygun görüyorum:

Şeyh Kuleyni, Ebu Basir'den şöyle dediğini nakletmiştir:

Ümmü Halid-i Mabediyye İmam Sadık (a.s)'ın huzuruna geldi -ben de İmam'ın hizmetinde idim - ve şöyle arz etti: “Sana feda olayım, karın ağrısına duçar olmuşum, Irak doktorları, bir çeşit şarap olan kavutla nebiz suyunu içmemi tavsiye ettiler, sizin onu sevmediğinizi bildiğimden dolayı onu içmekten sakındım, bu meseleyi sizin kendinizden sormak istedim.”

İmam (a.s) ona: “*Sizi, onu içmekten alıkoyan ne idi?*” diye sordu.

O cevaben şöyle dedi: “Ben, kıyamet günü Cafer bin Muhammed (a.s) bana emr ve nehy etti diyebilmem için kendi dinimde sana itaat etme gerdanlığını boynuma asmışım.”

İmam (a.s) Ebu Basir'e dönerek; “*Ey Eba Muhammed! Bu kadının söz ve meselelerini işitmiyor musun?*” diye buyurdular.

Sonra Hazret o kadına dönerek şöyle buyurdular: “*Hayır! Allah'a ant olsun ki, ondan bir damla içmene bile izin vermiyorum. Canın buraya - boğazına işaret etti - yetiştigi zaman onu içmekten pişman olacaksın.*”

Bu sözü üç defa tekrarlayıp o kadına; “*Ne söylediğimi anladın mı?*” diye buyurdular.^[16]

2-Şeyh Behai (attarallah merkadeh), **Keşkul** kitabında şöyle nakletmiştir:

“Çok zengin ve refah içerisinde olan bir adam hastalanıp ölüm döşegine düştüğünde, ihtizar halinde şehadeteyn kelimesini ona telkin ettiler, o şehadeteyni söyleyeceğine şu şiiri okuyordu:

Yol yürümekten yorulan kadın nerededir?

O, Mencab'ın hamamı nerededir?

Onun bu şiiri okumasının sebebi şundan ibarettir: Bir gün iffetli ve güzel yüzlü bir kadın Mencab'ın meşhur olan hamamına gitmek için evinden dışarı çıktı, ama hamamın yolunu bulamadı, nihayet dolaşmaktan yoruldu, evinin önünde duran bir erkeği görüp “Mencab'ın hamamı nerededir?” diye sordu. O adam da kendi evine işaret edip; “Hamam burasıdır.” dedi.

Kadın, oranın hamam olduğunu zannederek o adamın evine girdi. O adam hemen kapıyı onun yüzüne kapattı ve onunla zina yapmak istedi. O zavallı kadın tuzağa düştüğünü anlayınca tedbirle onun elinden kurtulmayı düşündü, zahirde bu işe rağbetli olduğunu izhar etti ve şöyle dedi:

“Benim bedenim çirkef ve kötü kokuludur, işte bundan dolayı hamama gitmek istiyordum. Biraz güzel koku al da sana güzel kokulu olmam için onu kullanayım, beraber yemek yememiz için de biraz yemek temin et, çabuk gel de sana aşığım.”

O adam, o kadının kendisine rağbetli olduğunu görünce mutmain olup onu evde bıraktı, yemek ve esans almak için evden dışarı çıktı. O sapık adam ayağını evden dışarıya atınca o kadın da evden çıkıp kendisini kurtardı.

Sapık adam eve döndüğünde o kadını göremedi ve hasretten başka bir şey ona nasip olmadı. ihzar halinde olan o adam, o anda o kadını hatırlayıp şehadeteyn kelimesi yerine o kadının kıssasını kendi şiirinde okuyordu.^[17]

Ey mümin kardeş! Bu hikaye hakkında biraz düşün, o adamın bir günahı kastetmesinin, onu ölüm anında şehadeteyni ikrar etmekten nasıl alıkoyduğuna bir bak! Gerçi o, günah işlemeye

^[1] - Kaf/19.

^[2] - Nehe'ul-- Belağa, 108. Hutbe.

^[3] - Kaf/22.

[4] - Nehc'ul-- Belağa, hutbe: 108.

[5] - Envar, c. 6, s. 170.

[6] - Bihar'ul-- Envar, c. 71, s. 66.

[7] - Mustedrek'ul-- Vesail, c. 1, s. 92.

[8] - Bihar'ul-- Envar, c. 71, s. 380.

[9] - Bihar'ul-- Envar, c. 78, s. 238.

[10] - Bihar'ul-- Envar, c. 94, s. 33.

[11] - Sefinet'ul-- Bihar, c. 7, s. 194

[12] - Bihar'ul-- Envar, c. 89, s. 331.

[13] - Mefatih'ul-- Cinan, **Adile** duası.

[14] - a.g.e.

[15] - Sefinet'ul-- Bihar, c. 8, s. 107.

[16] - Vesail'uş- Şia, c. 17, s. 275.

[17] - Keşkul-u Şeyh Behai, c. 1, s. 232.

İKİNCİ BÖLÜM

KABİR

Ahret yolculuğunun korkunç menzillerinden biri de kabir evidir; bu ev her gün şöyle demektedir: “*Gurbet evi benim, vahşet evi benim, kurt (böcek) evi benim!*” ^[1]

Bu menzilin çok çetin durakları, korkunç ve ürkütücü yerleri vardır . Biz burada bir kaç durağa değiniyoruz:

Birinci Durak: Kabir Vahşeti

“Men la Yahzuruh'ul--Fakih” kitabında şöyle nakledilmiştir:

“Ölüyü kabrin yakınına götördüklerinde hemen onu kabre sokmasınlar; çünkü kabrin büyük vahşeti vardır . Ölüyü taşıyan, ölümden sonraki anın korku ve vahşetinden Allah’a sığınmalıdır. Cenazeyi kabrin yanına bırakmalı, ölünün kabre girmeye hazırlığı olması için biraz sabretmeli, sonra biraz daha kabre yaklaştırmalı, yine biraz sabretmeli, daha sonra onu kabre bırakmalıdır.” [2]

Meşhur Allame-i Meclisinin babası (Birinci Meclisi), bu hadisin şerhinde şöyle buyurmuştur:

“Gerçi ruh bedenden çıkmış ve hayvani ruh da ölmüştür. Ama nefs-i natika diridir, onun bedenle olan ilişkisi tamamıyla kesilmemiştir; kabir sıkması korkusu, **Nekir** ve **Münker**’in sorgu suali, **Ruman-i Fetta’n**ın (kabir ehlini sınava tabi tutan iki melek) gelmesi ve **Berzah** azabı endişesi vardır...”

Hasen olan bir rivayette Yunus’tan şöyle nakledilmiştir:

İmam Musa Kazım (a.s)’dan öyle bir hadis duymuşumdur ki, hangi evde o hadisi hatırlasam, o ev, o genişliğine rağmen bana daralıyor. O hadis şudur; İmam Kazım (a.s) buyurdular ki:

“Cenazeyi kabrin kenarına götürdüğünde (hemencecik onu kabre bırakma), **Nekir** ve **Münker**’in sorgu sualine hazırlığı olması için biraz sabret.” [3]

Meşhur ashapdan olan Burra bin Azib’den şöyle rivayet edilmiştir: “Biz Resulullah (s.a.a)’in huzurunda toplanmıştık, Bu sırada Hazret’in gözü, bir mahallede toplanan halka ilişti.” *Halk ne için toplanmıştır?*” diye sordular. Cevaben; “Toplanıp kabir kazıyorlar.” dediler.

Burra diyor ki: “Resulullah (s.a.a) kabir ismini duyur duymaz onlara doğru hareket etti. Kabrin yanına varınca, diz üstü kabrin kenarında oturdu. Ben, Hazret’in ne yaptığına iyice bakmak için karşı tarafa geçtim, ağladığını ve gözlerinin yaşlarıyla toprağın ıslandığını gördüm, daha sonra bize dönerek şöyle buyurdular:

“Kardeşlerim! böyle bir yer için azık toplayın, hazırlanın.” [4]

Şeyh Behai şöyle naklediyor:

Hükemadan bazılarının ölüm anında ah çekerek hasret duydukları görülmüştür. Bundan dolayı; “Bu ne durumdur?”denilince, şöyle cevap vermişler: “Azıksız olarak uzun bir

yolculuğa çıkan, munisi olmaksızın korkunç bir kabre koyulan ve hüccetsiz olarak da adaletli bir hakimın yanına giden bir kimse hakkında ne düşünüyorsunuz?!”

Kutb-u Ravendi de şöyle rivayet ediyor:

“Hz. İsa (a.s) annesi Meryem öldükten sonra ona seslenerek şöyle dedi: “*Ey anne! Benimle konuş; acaba dünyaya dönmek istiyor musun?*”

Annesi cevaben şöyle dedi: “Evet, çünkü çok soğuk gecede Allah için namaz kılmak ve çok sıcak günde de oruç tutmak istiyorum. Ey yavrum! Bu yol, çok korkunç bir yoldur.”

Nakledildiğine göre Hz. Fatıma (a.s), Emir’ul--Muminin (a.s)’a vasiyetinde şöyle demiştir:

“*Ben vefat ettiğimde bana gusül ver, beni kefenle, bana namaz kıl, beni kabre bırak, üzerime toprak dök, benim baş ucumda yüzüme taraf otur, bana çok Kur’an ve dua oku; çünkü o saat öyle bir saattir ki, ölü diriyle ünsiyet etmeye muhtaçtır.*” [5]

Seyyid bin Tavus, Resulullah (s.a.a)’den şöyle buyurduğunun rivayet ediyor:

“*Ölü için kabre bırakıldığı ilk gecedan daha çetin bir saat yoktur. Öyleyse sadaka vermekle ölülerinize merhamet edin; sadaka verecek bir şey bulamadığınız takdirde iki rekât namaz kılın; birinci rekatta **Fatiha**’dan sonra iki defa “**İhlas**” suresini okuyun; ikinci rekatta ise Fatiha’den sonra, on defa “**Tekasür**” suresini okuyun; selam verdikten sonra da şöyle deyin: “**Allahumme salli ala Muhammed’in ve âl-i Muhammed veb’as savabeha ila kabri zalik’el-meyyit fulan bin fulan**” (Allah’ım, Muhammed ve âline salat eyle ve namazın sevabını, filan oğlu filan ölünün kabrine ulaştır.*”

*Allah Teala o anda, bin meleği o kabre doğru gönderir, her melekke bir giysi gönderir, **sura** üflenen güne (kıyamet gününe) dek onun kabrinin darlığını genişletir, namaz kılana, güneşin kendisine doğduğu bütün varlıkların sayısınca sevap yazılır ve kırk derece makamı yükselir.*” [6]

Başka bir namaz...

Ölünün kabre bırakıldığı ilk gece, vahşetin giderilmesi için (sahih bir rivayete göre), iki rekât namaz kılınmalıdır. Birinci rekatta **Hamd** suresi ve **Ayet’el-kürsü** okunur, ikinci rekatta ise **Hamd** suresi ve on defa da **İnna enzelnah (Kadir)** suresi okunur; selam verildiğinde de

şöyle denilmelidir: *“Allahumme salli ala Muhammed’in ve Âl-i Muhammed veb’as sevabeha ila kabri fulan.”* ^[7] (Fulan kelimesi yerine ölünün ismi söylenmelidir.)

Bir hikaye...

Bizim şeyhimiz sikat’ül- İslam Nuri (Allah kabrini nurlandırсын), “Dar’us- Selam” kitabında, fazilet ve yücelikler madeni olan kendi şeyhi Hacı Molla Fethali Sultan Abadi’den (Allah mezarını güzel kokuyla doldursun) şöyle buyurduğunu nakletmiştir:

“Benim adet ve metodum şöyle idi; Ehl-i Beyt dostlarından kimin ölüm haberini duysaydım, defnedildiği gece, onu tanısam da, tanımasam da iki rekat namaz onun için kılardım. Hiç kimse benim bu adetimden haberdar değildi. Nihayet günlerin birinde dostlardan biri, beni bir yolda mülakat ederek şöyle dedi:

Bu günlerde ölen filan şahsı rüyamda gördüm, öldükten sonra başından neler geçtiğini ve halinin nasıl olduğunu sordum. Şöyle cevap verdi: Ben sıkıntı içerisinde ve zor bir durumda idim, azaba tabi tutulacaktım, fakat filan adamın- sizin isminizi söyledi- (benim için) kıldığı iki rekat namaz beni azaptan kurtardı; Allah o adamın babasına rahmet etsin, bu ihsan o adamdan taraf bana yetiştii.”

Merhum hacı molla Fethali şöyle ekliyor:

Bu sırada o adam -rüyasında ölen şahsi gören- benden; “O namaz nasıl bir namaz idi?” diye sordu. Ben de böylece, sürekli ölüler için kıldığım namaz metodunu o adama söylemiş oldum. ^[8]

Yine kabir vahşeti için yararı olan amellerden biri de, namazın rükusunu kâmil bir şekilde yapmaktır. Nitekim İmam Muhammed Bakır (a.s)’dan şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

“Rükuu kâmil bir şekilde yapan, kabir vahşetine uğramaz.” ^[9]

Yine rivayette geçtiğine göre;

“Kim, her gün için yüz defa; “La ilahe illellah’ul--melik’ul--mubin” derse, hayatta olduğu müddetçe fakirlikten emanda kalır, kabir vahşetinden korunur, zengini kendi taraf çeker, cennet kapıları ise (onun için) açılmış olur.”

“Yine her kim, uyumadan önce **Yasin** suresini okursa veya her kim “**Leyt’ur-Reğaib**” namazını kılarsa, kabir vahşetinden korunmuş olur.” (Bu namazı, faziletleriyle birlikte **Mefatih’ul--Cinan** kitabında Recep ayının amelleri bölümünde naklettim.)

Yine şöyle bir rivayet nakl olunmuştur:

“Kim, Şaban ayından on iki gün oruç tutarsa, **Sura** üfleninceye dek yetmiş bin melek onu kabirde ziyaret ederler.” ^[10]

Ebu Said-i Hudri’den şöyle dediği nakledilmiştir: “Hz. Resulullah (s.a.a)’den, Hz. Ali’ye şöyle buyurduğunu duydum:

“Ya Ali! Hoşnut ol; müjde ver. Zira senin şiiilerin için ölüm anında bir hasret, kabirde bir korku ve haşır günü bir üzüntü yoktur” ^[11]

İkinci durak kabrin insanı sıkıştırmasıdır...

Bu durak o kadar çetindir ki, onu tasavvur etmek bile dünyayı insana daraltıyor.

Hz. Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:

“Ey Allah’ın kulları! Ölümden sonraki merhaleler, bağışlanmayan kimse için ölümden daha şiddetlidir; o da kabirdir. Öyleyse onun darlığından, karanlığından ve gurbetinden sakının. Şüphesiz kabir her gün için şöyle diyor: ‘Gurbet evi benim, vahşet evi benim, kurt (böcekler) evi benim.’ Kabir ya cennet bahçelerinden bir bahçedir veya ateş çukurlarından bir çukurdur.”

Sözünün devamında da şöyle buyurdular: “Allah’ın, düşmanlarını kendinden sakındırdığı zor ve sıkıntılı yaşam kabir azabıdır. Allah Teala kabirde kafire doksan dokuz ejderha musallat kılmaktadır; bu ejderhalar, kıyamet gününe dek onu ısırır ve kemiklerini kırar. Eğer o ejderhalardan biri, yeryüzüne üflerse, yeryüzünde artık ekin bitmez! Ey Allah’ın kulları! Sizin nefisleriniz (canlarınız) zayıf, bedenleriniz yumuşak (güçsüz) ve incedir; ondan pek azı bile onlar için yeterlidir; can ve bedenleriniz bu azaba karşı çok güçsüzdürler.” ^[12]

Bir rivayete göre İmam Sadık (a.s), gecenin son saatlerinde uykudan kalktığında, sesini ev halkı duyacak bir şekilde yükselterek şöyle buyuruyordu:

“Allahumme einni ala hevl’il-muttalii ve vessa aleyye zayk’al- mazce’i ve’r- zukni hayre ma ba’d’el- mevti.” ^[13]

Tercümesi:

“Allah’ım, ölümden sonraki aşamaların vahşeti için bana yardım et, kabrin darlığını bana genişlet, ölümden önceki ve ölümden sonraki hayırları bana nasip et.”

Yine İmam Sadık (a.s) şöyle dua ediyordu:

“Allahumme barik li fi’l-mevti; Allahumme ainni ala sekarat’il-mevti; Allahumme ainni ala gammi’il- kabri; Allahumme ainni ala zayk’il-kabri; Allahumme ainni ala zulmet’il-kabri; Allahumme ainni ala vahşet’il-kabri; Allahumme zevvicni min’el-hur’il-ayn.”

Tercümesi:

“Allah’ım, ölümden benim için bereket ver; Allah’ım, ölüm sekaratı için bana yardımda bulun; Allah’ım, kabir gamı için bana yardımcı ol; Allah’ım, kabir sıkıştırması hususunda bana yardım et; Allah’ım, kabir karanlığı için yardımını benden esirgeme; Allah’ım, kabir vahşeti için bana yardımda bulun; Allah’ım, beni hur’il-ayn ile evlendir.”

Bil ki, kabir azabı genellikle idrardan kaçınmamak ve onu önemsemezlikten gelmek, söz taşımak, gıybet yapmak ve erkeğin ailesinden uzak kalmasından dolayıdır. ^[14]

Sa’d bin Muaz’ın rivayetinden de anlaşıldığına göre, erkeğin kendi ailesine karşı kötü ve sert davranması kabir sıkıştırmasına (azabına) sebep olur. ^[15]

İmam Sadık (a.s)’dan nakl edilen bir rivayette de şöyle geçmektedir:

“Kendisi için kabir sıkıştırması (azabı) olmayan hiçbir mümin yoktur.” ^[16]

Diğer bir rivayette de şöyle geçmektedir:

“Kabir sıkıştırması, müminin zayı ettiğı nimetin kefaresidir.” ^[17]

Şeyh Saduk (r.a) İmam Sadık (a.s)’dan şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

“Yahudi alimlerinden birini kabre koydular (sorgu sual için gelen melekler) ona şöyle dediler: “Biz Allah’ın azabından yüz kırbaç sana vuracağız.” Yahudi alimi; “Benim buna takatim yoktur (dayanamam)” dedi.

Melekler onun rica etmesi üzerine, onu dövmeyi bir kırbaça indirdiler ve “Bu bir kırbaçtan kurtuluş yoktur, mutlaka bir kırbaç sana vurulmalıdır.” dediler. Yahudi alimi; “Niçin beni döveceksiniz?” dediğinde melekler; “Bir gün abdestsiz olarak namaz kıldığın ve bir fakirin yanından geçerek ona yardımda bulunmadığından dolayı” dediler. Sonra Allah’ın azabından bir kırbaç ona vurdular, derken kabri ateşle doldu. ” [18]

Yine Şeyh Saduk (r.a) İmam Sadık (a.s)’dan şöyle rivayet etmektedir:

“Kim, bir mümin kardeşinin kendisinden istediği bir ihtiyacı karşılamaya gücü yettiği halde onu karşılamazsa, ister bağışlanmış olsun, ister azaba uğrayacak olsun, Allah Teala, kabirde sürekli olarak (başka bir rivayete göre, kıyamete dek) onun tırnaklarını ısırarak bir yılını ona musallat kılar. ” [19]

Kabir sıkıştırmasından kurtulmaya sebep olan şeyler ise şunlardır...

Kabir azabı ve sıkıştırmasından kurtulmaya sebep olan şeyler çoktur. Biz onlardan bir kaç tanesini zikretmekle yetiniyoruz:

1- Hz. Ali (a.s)’dan rivayet olduğuna göre;

*“Kim her Cuma günü “**Nisa**” suresini okursa, kabir sıkıştırmasından güvende kalır. ” [20]*

2- Yine rivayet olduğuna göre; *“Kim sürekli olarak “**Zuhruf**” suresini okursa, Allah Teala onu kabirde, böcekler ve kabir sıkıştırmasından emanda kılar. ” [21]*

3- Rivayet olunmuştur ki:

*“Kim, farz ve müstahap namazlarda “**Kalem**” suresini okursa, Allah Teala onu kabir sıkıştırmasından korur. ” [22]*

4- İmam Sadık (a.s)’dan şöyle buyurduğu nakledilmiştir:

“Kim Perşembe günü öğle vaktiyle Cuma günü öğle vakti arasında ölürse, Hak Teala (c.c) onu kabir sıkıştırmasından kurtarır. ” [23]

5- İmam Rıza (a.s)’dan şöyle buyurduğu nakledilmiştir:

*“Gece namazını kaçırmayın; zira kim gece (uykudan) kalkıp da sekiz rekat **Gece namazı**, iki rekat “**Şef**” namazı, bir rekat da, kunutta yetmiş defa esteğfirullah demek üzere “**Vitr**” namazını kılsa, kabir azabından kurtulur, cehennem azabından korunur, ömrü uzar ve maişeti genişler.”* [24]

6- Resulullah (s.a.a)’ten şöyle nakledilmiştir:

*“Kim, “**Tekasür**” suresini uyuduğu zaman okursa, kabir azabından korunmuş olur.”* [25]

7- Kim her gün on defa şu duayı okursa, kabir azabından korunmuş olur:

“A’dettu likullu hevlin la ilahe illellahu...”

Bu dua birinci bölümde de geçti. [26]

8- “Kim Necef- i Eşref’de defnedilmiş olursa, o türbe- i şerifin özelliği dolayısıyla kabir azabı ve **Nekir Munker**’in sorgu suali o anda defnedilen kimseden kaldırılmış olur.” [27]

9- Kabir azabının kalkmasına sebep olan şeylerden biri de, ölünün kenarına iki yaş çubuğun bırakılmasıdır. Nakledilen rivayete göre, o çubuk yaş olduğu sürece kabir azabı ölüden kalkmış olur. [28]

Yine şöyle bir rivayet nakledilmiştir:

“Bir gün Resulullah (s.a.a) bir kabrin kenarından geçerken o kabrin sahibinin azap edildiğini görüyor, bunun üzerine bir çubuk istiyor; o çubuğu yarıdan kırarak ikiye ayırıyor, onlardan birisini mezarın baş ucuna, diğerini de ayak ucuna sokuyor.”

Kabrin üzerine su serpmek de, nakledilen rivayete göre kabrin toprağı yaş olduğu sürece ölüden kabir azabı kaldırılmış oluyor. [29]

10- Kim Recep ayının ilk gününde, her rekatta bir defa **Hamd**, üç defa da Tevhid (**İhlas**) suresini okumak üzere on rekat namaz kılsa, kabir sıkıştırması ve kıyamet gününün azabından korunmuş olur. Recep ayının ilk gecesinde, akşam namazı kıldıktan sonra, **Hamd** ve **Tevhid** sureleriyle yirmi rekat namaz kılmak, kabir azabının yok olması için faydalıdır. [30]

11- Kim Recep ayından dört gün veya Şaban ayından oniki gün oruç tutarsa, kabir azabından korunmuş olur. ^[31]

12- Kabir azabından kurtulmaya sebep olan şeylerden biri de ölünün başı ucunda “**Mülk**” suresini okumaktır. Nitekim Kutb- i Ravendi İbn- i Abbas’tan şöyle nakletmiştir: Bir adam bir kabrin karşısında çadır kurup oturdu, orada herhangi bir kabrin olmasından haberi olmaksızın “**Mülk**” suresini okumaya başladı. Aniden; “*Bu sure münciyedir (kurtarıcıdır)*” ^[32] diye bir ses duydu. Bu sözü Resulullah’a ilettiğinde Hazret;

“Evet bu sure kabir azabından kurtarıcıdır.” buyurdular.

Şeyh Kuleyni, İmam Muhammed Bakır (a.s)’dan şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir: “**Mülk** suresi, önleyicidir; kabir azabını önlemektedir.” ^[33]

13- Daavat-i Ravendi’den Hz. Resulullah (s.a.a)’in şöyle buyurduğu nakledilmiştir:

“Kim, bir ölü defnedildiğinde onun kabri yanında üç defa; “Allahumme inni es’eluke bihakki Muhammed’in ve Âl- i Muhammed en la tuazzibe haze’l- meyyit.” (Allah’ım, Muhammed ve Âl- i Muhammed’in hakkı hürmetine bu ölüyü azaba tabi tutma) derse, Allah Teala sura üflenene dek azabı ondan kaldırır.” ^[34]

14- Şeyh Tusi, “**Misbah’ul-- Müteheccid**”de Resulullah (s.a.a)’dan şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

*“Kim Cuma akşamı iki rekat namaz kılarak her rekatta **Hamd**’dan sonra on beş defa “Zilzal” suresini okursa, Allah Teala onu kabir azabı ve kıyamet gününün vahşetinden emin kılar.”*

15- Kabir azabının kalkması için faydalı olan şeylerden biri de, Recep ayının ortasındaki gecede otuz rekat namaz kılmaktır; şöyle ki her rekatta bir defa **Hamd**, on defa da **Tevhid** suresi okunur. ^[35]

Recep ayının on altı ve on yedinci gecelerinde namaz kılmak da aynı özelliğe sahiptir. ^[36]

Yine Şaban ayının ilk gecesinde yüz rekat namaz kılmak da mezkur özelliğe sahiptir; şöyle ki, her rekatta **Hamd** ve **Tevhid** sureleri okunur, ikişer-ikişer kılınan yüz rekat namaz kılındıktan sonra elli defa **Tevhid (İhlas)** suresi okunur. ^[37]

Yine Şaban ayının yirmi dördüncü gecesinde, her rekatta **Hamd**’tan sonra on defa **Nasr** suresi okunarak iki rekat namaz kılmak da mezkur özelliğe sahiptir. Yine Recep ayının yarısında, yüz rekat **Aşura** gecesı namazı gibi **Hamd**, **Tevhid**, **Felak** ve **Nas** sureleriyle elli rekat namaz kılmak da kabir azabının kalkması için faydalıdır.^[38]

Üçüncü durak Nekir ve Münker’in kabirde sorgu sualıdır...

İmam Sadık (a.s)’dan şöyle buyurduğu rivayet olunmuştur:

“Şu üç şeyi inkar eden, bizim şiiimiz değildir: Miracı, kabirde, sorgu sualı ve şefaati.” ^[39]

Nakledilen rivayete göre^[40] o iki melek (Nekir ve Münker) korkunç bir şekilde gelirler, sesleri gök gürültüsü, gözleri ise göz kamaştıran şimşek gibidir; *“Rabbin kimdir, peygamberin kimdir, dinin nedir ve İmamın kimdir?”* diye soru sorarlar. O anda ölünün cevap vermesi çok zor olduğundan dolayı yardıma muhtaçtır; işte bundan dolayı iki yerde ölüye telkin vermeyi tavsiye etmişlerdir. Bu yerlerden biri, ölüyü kabre bıraktıkları zaman, bir adam sağ eliyle ölünün sağ omzundan, sol eliyle de onun sol omuzundan tutup ona telkin vermektir.

Diğer yer ise ölüyü defnettiklerinde, onun velisi, yani ölünün en yakın akrabası, halk mezarlıktan döndükten sonra ölünün baş ucunda oturarak yüksek bir sesle ona telkin vermesidir. Bu amel sünnettir; iki eli kabrin üzerine koyarak ağzı kabre yaklaştırarak, ölüye telkin vermek daha iyidir. Başka birini bu iş için vekil tutmak da iyidir.

Rivayete göre ölüye telkin edildiğinde Münker Nekir’e şöyle der: *“Gel gidelim, artık sorgu suale ihtiyaç yoktur; çünkü hüccetini (delilini) ona telkin ettiler.”* ^[41]

“Men La Yahzuruh’ul--Fakih” kitabında şöyle nakledilmiştir:

“Ebuzer-i Gifari (r.a)’in oğlu “Zer” vefat ettiğinde Ebuzer onun kabrinin baş ucunda durarak elini kabre sürüp şöyle dedi: “Allah sana rahmet etsin ey Zer! Allah’a and olsun ki, sen bana nispet iyi idin, oğulluk görevini yerine getirdin, şimdi ki seni benden almışlar, ben senden razıyım.

Allah’a ant olsun ki, senin gitmenle bana bir korku yoktur ve bir eksiklik bana yetişmemiştir; Allah Teala’dan başka benim kimseye ihtiyacım yoktur. Eğer ölümden sonraki aşamaların korkusu olmasaydı, senin yerine kendi ölmemi daha çok severdim. Fakat bir kaç gün elimden çıkanı telafi etmek ve o alem için azık toplamak istiyorum.

Şüphesiz senin için endişelenmek, sana üzülmekten beni meşgul etmiştir; yani sürekli sana yararı olacak ibadet ve itaatleri yapmak düşüncesindeyim; işte bu, senin ölümüne üzülp gam yemekten beni alıkoymuştur. Allah’a ant olsun ki, senin ölmen ve benden ayrılmandan dolayı ağlamadım; fakat senin halinin nasıl olup ve nasıl olacağından dolayı sana ağladım; keşke, senin dediğini ve sana ne denildiğini bir bilseydim!

Allah’ım, benim için ona farz kıldığın hakları ona bağışladım; öyleyse sen de farz kıldığın kendi haklarını ona bağışla; çünkü sen bağışlamaya benden daha layıksın.” [42]

İmam Sadık (a.s)’dan şöyle buyurduğu nakledilmiştir:

“Mümini kabre bıraktıklarında namaz sağ tarafında, zekat sol tarafında, iyilik ve ihsan karşısında, sabrı ise başka bir tarafta yer alacaktır. İki melek sorgu sual için geldiklerinde sabır; namaz, zekat ve iyiliğe şöyle diyecektir: “Arkadaşınızın yardımına koşun (yani ölüyü koruyun); ondan aciz olduğunuzda ben onun yanındayım.”

Allame- i Meclisi (r.a) şöyle buyurmuştur: **Mehasin** kitabında sahih bir senetle, O Hazret’ten (İmam Bakır veya İmam Sadık –a.s-) şöyle rivayet edilmiştir:

“Mümin öldüğünde onunla birlikte altı suret de onun kabrine girer; onlardan biri diğerlerinden daha güzel, daha güzel kokulu ve daha tertemizdir. Onlardan biri ölünün sağ tarafında, biri sol tarafında, biri önünde, biri arkasında, bir ayak tarafında, hepsinden daha güzel olan da baş tarafında dururlar; soru veya azap her taraftan gelmiş olursa, o yönde durmuş olan suret ona mani olur; hepsinden daha güzel olan suret diğer suretlere; “Siz kimsiniz? Allah Teala benden taraf size mükafat versin.” der. Sağ tarafta olan; “Ben namazım.” der. Sol tarafta olan; “Ben zekatım.” der. Önünde olan; “Ben orucum.” der. Arkasında olan; “Ben mümin kardeşlere iyilik ve ihsanım.” der.

Daha sonra onlar da “Sen kimsin ki bizden daha güzel, daha iyi ve daha güzel kokulusun?” diye sorarlar. O da cevaben: “Ben Âl- i Muhammed (s.a.a)’in velayetiyim.” der.” [43]

Şeyh Saduk (r.a) Şaban ayı orucunun fazileti hakkında şöyle rivayet etmiştir:

“Kim, Şaban ayından dokuz gün oruç tutarsa, Nekir ve Münker, ondan sorgu sual ettiklerinde ona karşı şefkatli olurlar.”

İmam Muhammed Bakır (a.s)’dan, Ramazan ayının yirmi üçüncü gecesini ihya eden (uyumayarak ibadetle geçiren) ve o gecede yüz rekat namaz kılan kimse için bir çok faziletler nakledilmiştir. Örneğin:

“Kim o geceyi ibadetle geçirirse, Allah Teala, Nekir ve Münkir’in korkusunu vahşetini ondan uzaklaştırır ve kabrinden bir grup halkı aydınlatan bir nur çıkar.”

Resulullah (s.a.a)’ten de şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

“Kına yakmada on dört özellik vardır; ...Onlardan biri, Nekir ve Münker’in ondan haya etmeleridir.” ^[44]

Daha önce şuna değindik ki, **Necef-i Eşref’in** pâk türbesinin özelliklerinden biri, orada defnedilen kimseden Nekir ve Münker’in sorgu sualinin kaldırılmış olmasıdır. Şimdi bu sözün teyidi için şu öyküleri naklediyoruz:

1- Allame- i Meclisi (r.a) **Tuhfe**’de, (İrşad’ul-- Kulub kitabından naklen) ve **Ferahat’ul-- Ğariy**’de şöyle nakletmiştir

Kufe halkından salih bir adam şöyle dedi: “Ben yağmurlu bir gece Kufe camisinde idim. O sırada Müslim (r.a)’in kabri tarafındaki kapı çalındı, kapıyı açtıklarında içeriye bir cenaze getirdiler, cenazeyi Müslim’in kabrinin yanında bulunan bir sofanın üzerine bıraktılar. Cenazenin yanında olanlardan biri rüyasında iki kişinin cenazenin yanında hazır olduklarını gördü. Onlardan biri diğerine şöyle dedi: “Baksana, bizim onunla hesabımız vardır, hakkımızı ondan alalım.”

Sonra uykudan uyanarak, gördüğü uykuyu arkadaşlarına anlattı. Daha sonra cenazeyi kaldırıp hesap ve azaptan kurtulması için Necef’e götürdüler.

2- Çok büyük üstadımız Muhakkik Behbahani (r.a)’ten şöyle buyurduğu nakledilmiştir:

Uykuda İmam Hüseyin (a.s)’i gördüm, Hazret’e: “Ey efendim ve benim mevlam! Acaba sizin kenarınızda defin edilen bir kimseden sorgu sual soruyorlar mı? diye sorduğumda İmam (a.s) şöyle buyurdular: *“Hangi melek ondan soru sormaya cesaret edebilir!”*

Yazar der ki, Arapların arasında şöyle bir ata sözü vardır: **“Ehma min muciy’il cerad”** Yani filan adamın sığınağında olan kimseyi himaye etmesi, çekirgelere sığınak verenin himayesinden daha çoktur.” Bu atasözünün kıssası şöyledir:

“Tayy kabilesinden olan Mudlic bin Süreyd isminde göçebe bir şahıs, bir gün kendi çadırında oturduğu sırada Tayy kabilesinden bir grup adam çuval ve torbalarıyla oraya geliyorlar. Onlardan; “Hayır ola, ne için buraya gelmişsiniz?” diye soruyor.

Cevaben diyorlar ki: “Senin çadırının etrafında pek çok çekirge toplanmıştır, onları tutmak için geldik.”

Mudlic bu sözü duyur duymaz yerinden kalkıp atına biniyor ve eline bir mızrak alarak şöyle diyor:

“Allah’a ant olsun ki kim bu çekirgelere dokunursa onu öldürürüm. Bu çekirgeler bana sığındıkları ve benim kenarımda oldukları halde onları tutmak mı istiyorsunuz? Böyle bir şeye kesinlikle müsaade etmem.”

Mudlic, hava ısınıp çekirgeler çekip gidene dek sürekli onları savunuyor, sonra şöyle diyor: “Şimdi çekirgeler benim kenarımdan dağılıp gittiler, artık onlara karşı nasıl davranırsanız kendiniz bilirsiniz.” ^[45]

3-Habl’ul-- Muttakin kitabından şöyle nakledilmiştir: “İmam Rıza (a.s)’ın hareminin çok salih hizmetçilerinden olan Mir Muinuddin Eşref şöyle nakletmiştir:

Uykuda haremin Dar’ul-- huffaz veya keşikhanede (nöbetçi odasında) olduğumu gördüm, abdest almak için ravza- i mübarekeden dışarı çıktım. Emir Ali Şir sofasına ulaştığımda, pek çok adamın sahn- i mutahhar'a (haremin bahçesi) girdiğini gördüm, onların önünde nurlu ve güzel simalı bir şahsiyet vardı, onun arkasındaki insanların elinde kazmalar vardı. Sahn-i mukaddesin ortalarına yetiştiklerinde, onların önünde olan o yüce şahsiyetli bir adam kabre işaret ederek onlara; “Bu kabri yarın ve bu habis adamı dışarı çıkarın” diye emretti.

Onlar o kabri kazmaya koyulduklarında, bir adama, “Bu vakarlı şahsiyet kimdir?” diye sordum. Cevaben; “Emir’ul-- Muminin Hz. Ali’dir.” dedi. Bu sırada İmam Rıza (a.s) ravza- i mübarekeden dışarı çıktı, Hz. Ali (a.s)’ın huzuruna yetişerek selam verdi, Hazret de selamın cevabını verdiler. İmam Rıza (a.s), Hz. Ali (a.s)’a hitaben şöyle arz ettiler: *“Lütfen burada*

defnedilen şahsı affediniz, benim hatırım için onun kusurundan geçiniz.” Hazret; “Bu fasığın dünyada şarap içtiğini biliyor musun?” dedi.

İmam Rıza (a.s) cevaben şöyle arz ettiler: *“Evet, fakat ölünce benim kenarımda defnedilmesini vasiyet etti, sizden beklentim onu affetmenizdir.”*

Emir’ul-- Muminin (a.s); *“Onun kusurlarını senin hatırın için bağışladım”* buyurdular. Sonra Hazret teşrif götürdüler (çekip gittiler). Ben bu esnada vahşetle uykudan uyandım, harem-i mübarekenin hizmetçilerinden bazılarını uykudan kaldırdım, birlikte uykuda gördüğüm yere geldik. Orada yeni bir kabrin olduğunu ve toprağından birazının ise dışarı dökülmüş olduğunu gördüm.”Bu kabrin sahibi kimdir?” diye sordum.”Türklerden dün burada defnedilen bir kişidir.” dediler. ^[46]

^[1] - Bihar’ul-- Envar, c. 6, s. 218.

^[2] - Men La Yahzuruh’ul-- Fakih, c. 1, s. 170. Başka bir baskıda s. 121.

^[3] - A.g.e. c. 1, s. 450

^[4] - Müstedrek’ul-- Vesail, c. 1, s. 146.

^[5] - A.g.e.. c. 1, s. 148.

^[6] - Sefinet’ul-- Bihar, c. 5, s. 163.

^[7] - Kafi, c. 3, s. 285.

^[8] - Dar’us- Selam, c. 20, s. 315

^[9] - Bihar’ul-- Envar, c. 6, s. 244.

^[10] - a.g.e. c. 8, s.217.

^[11] - a.g.e. c. 7, s. 168.

[12] - a.g.e. c. 7, s. 168

[13] - a.g.e. c. 6, s. 218

[14] - Usul-u Kafi, c. 6, s. 327.

[15] - Bihar'ul-- Envar, c. 6, s. 222.

[16] - a.g.e. c. 6, s. 221.

[17] - a.g.e. c. 6, s. 221

[18] - a.g.e. c. 6, s. 221.

[19] - a.g.e. c. 74, s. 330

[20] - Sefinet'ul-- Bihar, c. 7, s. 195.

[21] - a.g.e. c. 7, s. 195.

[22] - a.g.e. c 7, s. 195

[23] - Bihar'ul-- Envar, c. 6, s. 221.

[24] - Sefinet'ul-- Bihar, c. 7, s. 195.

[25] - Müstedrek'ul-- Vesail, c. 1, s. 340

[26] - Sefinet'ul-- Bihar, c. 7, s. 194.

[27] - a.g.e. c. 8, s. 189.

[28] - Bihar'ul-- Envar, c. 6, s. 215.

[29] - a.g.e. c. 79, s. 23.

[30] - İkbāl'ul-- A'mal, s. 629.

[31] - a.g.e. s. 651.

[32] - Müstedrek'ul-- Vesail, c. 1, s. 301

[33] - Bihar'ul-- Envar. c. 89, s. 314.

[34] -.Sefinet'ul-- Bihar, c. 7, s. 193.

[35] - İkbāl'ul-- A'mal, s. 656.

[36] - a.g.e. s. 656.

[37] - a.g.e. s. 656.

[38] - a.g.e. s. 656.

[39] - Bihar'ul-- Envar, c. 6, s. 223

[40] - a.g.e. c. 6, s. 261

[41] - Ravzat'ul-- Muttakin, c. 1, s. 458

[42] - Men La Yahzuruh'ul-- Fakih, c. 1, s. 185.

[43] - Bihar'ul-- Envar, c. 6, s. 134

[44] - a.g.e. c. 73, s. 97

[45] - Sefinet'ul-- Bihar, c. 1, s. 570.

[46] - Dar'us- Selam, c. 1, s. 268

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BERZAH

Allah Teala Müminun suresi 100. ayetinde Berzah aleminin dehşetli ve korkunç makamına işaret etmektedir: **“Onların önlerinde, dirilitilip kaldırılacakları güne kadar bir engel (berzah) vardır.”**

Hiz. Sadık (a.s) bir hadisinde şöyle buyurmaktadır:

“Allah'a andolsun ben sizler için berzahtan korkmaktayım!”

Ravi, “Berzah nedir?” diye sorunca da şöyle buyurdu:

“Berzah ölünce kıyamete kadar kalınan kabirdir.”^[1]

Kutb-i Ravendi'nin “Lübb'ul-- Lübab” kitabından şöyle bir rivayet nakledilmiştir: *“Ramazan ayında her cuma akşamı ölümler yüksek sesle bağırarak şöyle derler: Ey ehlim! Ey çocuklarım! Ey yakınlarım! Bize her hangi bir şeyle merhamet edin, Allah size rahmet etsin, bizi hatırlayın, unutmayın, bize acıyın, garipliğimize merhamet edin, şüphesiz ki biz dar bir zindan, keder, gam ve zorluk içinde yaşamaktayız. O halde sizler de bizim gibi olmadan bize acıyın, duanızı esirgemeyin, bizim için sadaka verin, belki bu vesileyle Allah bize rahmet eder.*

Ey Allah'ın kulları! Biz de sizin gibi güçlüydük, sözlerimizi duyun, bizleri unutmayın, sizin içinde bulunduğunuz refahı biz de yaşadık, biz onları Allah yolunda harcamadık, hakkı engelledik, onlar bizim için günah oldu, başkalarına fayda verdi. Bize bir dirhem, bir parça ekmek veya herhangi bir şeyle merhamet edin, yakında siz de nefsinize ağlayacak, fayda görmeyeceksiniz. Nitekim biz de ağlıyor ama fayda görmüyoruz, o halde bizim gibi olmadan, çalışın” ^[2]

Cami'ul- Ahbar'da ashaptan bazısının naklettiğine göre Peygamber (s.a.a) şöyle buyurmuştur: *“Ölülerinize hediye gönderin.”*

Ashap, “Ölülerin hediyesi nedir?” diye sorduklarında da şöyle buyurdular:

“Sadaka ve duadır; müminlerin ruhu her cuma dünya semasına evlerinin karşısına iner, hüznü bir sesle ağlayarak feryat eder: ‘Ey ehlim! Ey babam! Ey annem! Ey yakınlarım! Bizlere merhamet edin, Allah da sizlere merhamet etsin, elinizde olan şeyler bize azap ve hesap oldu, faydası ise başkalarına ulaştı, bize bir dirhem, bir parça ekmek veya bir elbiseyle de olsa merhamet edin, Allah da size ziynet elbisesi giydirdi.’”

Resulullah (s.a.a) de, biz de hep birlikte ağladık. Hz. Peygamber konuşamayacağı derecede hüngür hüngür ağladıktan sonra şöyle buyurdular:

“Onca nimet ve sevinçten sonra bu toprakta çürüyenler de sizin din kardeşlerinizdir. Kendi canları hakkında azap ve helak korkusuyla şöyle feryad ediyorlar:

‘Eyyahlar olsun bize, eğer elimizde olan şeyleri Allah'a itaat ve rızayeti yolunda harcamış olsaydık şimdi size muhtaç olmazdık.’ Sonra hasret ve pişmanlıkla geri dönerek şöyle feryad ederler: “Çabuk ölülerin sadakalarını gönderin.” [3]

Adı geçen eserde Hz. Peygamber’den yine şöyle buyurduğu nakledilmiştir: *“Bir melek, ölü için verdiğiniz her sadakayı, parlak nuru yedi kat göklere erişen bir testi içerisine alır, kabrin kenarında durur ve şöyle feryad eder: ‘Selam olsun üzerinize ey kabir ehli! Yakınlarınız sizlere şu hediyeleri gönderdi.’ Ölü de onu alır kabrine koyar, böylece kabri genişler.”*

Hz. Peygamber (s.a.a) daha sonra şöyle buyurdular:

“Bilin ki, ölüye sadaka vermekle de olsa merhamette bulunan kimseye, Allah nezdinde Uhud dağı kadar mükafat verilir, Allah'ın arşından başka hiçbir gölgenin olmadığı kıyamet gününde Allah'ın arşının gölgesinde olur, böylece bu sadakayla hem ölü hem de canlı kurtuluşa erer.” [4]

Söylenildiğine göre birisi Horasan Emirini rüyasında görüyor. Emir yalvarıp yakararak şöyle diyor:

“Köpeklerinizin önüne attığınız şeylerle de olsa bana bir şeyler gönderin, ona bile muhtaç durumdayım.” [5]

Allame Meclisi (r.a) **Zat’ul- Mead** kitabında şöyle buyuruyor:

“Ölüleri unutmamak lazım; zira hayırlı işlerden mahrum durumdalar, mümin kardeşleri yakınları ve çocuklarına ümit bağlamışlar, dört gözle onların ihsanlarını bekliyorlar. Özellikle de gece namazlarında, farz namazlardan sonra ve kutsal mekanlarda dualarını bekliyorlar, anne ve babaya diğerlerinden daha çok dua etmek ve hayırlı işler yapmak gerekir.

Rivayetlerde yer aldığına göre bazı evlatlar anne babaları hayattayken kötü olsalar da onlar öldükten sonra kendileri için yaptığı iyi işler sebebiyle hayırlı evlat olabilirler; hakeza anne babaları hayatta iken iyi olan evlatlar da yapması gereken hayırlı işleri az yaptıkları hasebiyle kötü evlat olurlar; anne baba için yapılacak başlıca hayırlı işler onların borçlarını ödemek, İlahi ve insani haklarını eda etmek, haç ve benzeri kazaya kalan ibadetlerini bizzat veya birini kiralamak suretiyle eda etmektir. ^[6]

Sahih rivayette yer aldığına göre İmam Sadık (a.s) her gece kendi evladı için ve her gün de anne babası için iki rekat namaz kılardı. Birinci rekatında **Kadir** suresini, ikinci rekatında ise **Kevser** suresini okurdu. ^[7]

İmam Sadık (a.s) senedi sahih bir hadisinde şöyle buyuruyor: “*Ölü darlık ve şiddet içinde olduğunda Allah Teala ona genişlik verir, darlıktan kurtarır ve ona; “Sana verilen bu genişlik falan mümin kardeşinin senin için kıldığı namaz sebebiyledir”* denir.

Ravi, “İki rekat namaza iki ölüyü ortak kılabilir miyiz?” diye sorunca da İmam (a.s); “Evet” diye buyurdu.

Daha sonra şöyle buyurdu: “*Canlı hediye sevinildiği gibi, ölü de kendisi için yapılan dua ve istiğfarlarla genişlik bulur ve sevinir.*” ^[8]

Yine şöyle buyurmuşlardır: “*Namaz, oruç, hac, sadaka, dua ve diğer hayırlı ameller kabirdeki ölüye ulaşır. Bu amellerin sevabı hem ölüye, hem de o hayır ameli yapana yazılır.*”

Başka bir hadiste şöyle buyurmuşlardır: “*Müslümanlardan her kim bir ölü için salih amel yaparsa, Allah Teala onun sevabını kat kat verir ve ölü de o amelden faydalanır.*” ^[9]

Başka bir rivayette de şöyle yer almıştır:

“*Her hangi bir şahıs bir ölü için sadaka verdiğinde, Allah Teala Cebrail'e yetmiş bin melek ve o ölünün kabrine gitmesini emreder, herbirinin elinde ilahi nimetlerle dolu bir tabak bulunur ve ona şöyle derler: ‘Selam olsun sana ey Allah'ın dostu, bu falan müminin sana*

gönderdiği hediyedir. ' Böylece kabri aydınlanır ve Allah (c.c) Cennet'te ona bin şehir ikram eder, onu bin huri ile evlendirir, ona bin elbise giydirir ve onun bin ihtiyacını giderir. " [10]

Ben de burada bir kaç faydalı hikaye ve sadık rüya nakletmeyi uygun görüyorum; sakın bunlara itinasızlık etme, sakın onları boş rüyalardan veya çocuklara nakledilen hikayelerden sanma, biraz düşün, iyice düşünecek olursan kafandan aklın, gözünden uykun kaçır:

Bütün efsaneler, uyku getirir;

Benim efsanem ise, uyku kaçırır.

“Şeyhimiz Sıkatu'-İslam Nuri (r.a), “Dar’us- Selam” kitabında büyük alim Seyyid Ali b. Hasan el- Hüseyini el- İsfahani'nin şöyle buyurduğunu nakletmiştir:

“Allame babam vefat edince ben Necefteydim. Ben ilim tahsiliyle meşgul idim. Babamın işlerine bazı mümin kardeşler baktığı için ben detayından habersizdim. Yedi ay sonra da annemi kaybettim. Annemin cenazesini de Necefe getirip gömdüler. Bir gece rüyamda babamı gördüm. Oturduğum odaya geldi, ben hemen kalkıp kendisini selamladım. Odanın baş köşesine oturarak benim hal ve hatırımlı sordu. O an öldüğünü de bildiğim için, “Siz İsfahan'da vefat ettiniz, buraya nasıl geldiniz?” diye sordum.

Babam şöyle dedi: “Evet vefat ettikten sonra beni Necefe naklettiler ve şu anda mekanımız Neceftedir.”

Kendisine; “Annem de yanında mı?” diye sordum.”Hayır!” deyince dehşete kapıldım. Bana; “O da Neceftedir, ama başka bir mekandır.” deyince, babamın alim olduğu için annemden daha üst bir makamda olduğunu anladım. Daha sonra babamın hal ve hatırını sordum, şöyle buyurdu: “Ben daha önce darlık ve sıkıntıda idim, ama şimdi Allah'a hamdolsun durumum iyidir. O darlık ve sıkıntılar genişlik ve ferahlığa dönüştü.”

Ben şaşkınlık içinde bunun nedenini sorunca da şöyle dedi: “Hacı Rıza adında birine borcum vardı. Bu yüzden durumum kötüleşti.”

Büyük şaşkınlıkla uykudan uyandım, korku içinde babamın vasisi olan kardeşime bir mektup yazarak gördüğüm rüyayı anlattım, babamın gerçekten Hacı Rıza'ya borcunun olup olmadığını öğrenmesini istedim, kardeşim babamın borç defterinde böyle bir borcunun olmadığını söylediye de bizzat o şahsa gidip sormasını istedim, kardeşim sorunca Hacı Rıza

kendisine şöyle demiş: “Evet, benim babandan onsekiz tümen alacağım vardı ve bunu Allah'tan başka kimse bilmiyordu, baban vefat edince bu borcunu defterine yazmadığını öğrendim, iddia edecek olsaydım bile isbat edemezdim, onun borç defterine yazdığını zannetmiştim, herhalde müsamaha etmiş, dolayısıyla ben de alacağımdan ümidimi kestim.”

Kardeşim gördüğüm rüyayı ona anlatmış ve borcunu ödemek istemiş, Hacı Rıza ise babamın bu şekilde borcunu haber vermesinden dolayı hakkını helal edip almaktan vazgeçmiş. ^[11]

Hakeza büyük üstadım Nuri Hacı Molla Ebu'l Hasan “Dar'us- Selam” kitabında Mazenderani'den şöyle söylediğini nakletmektedir:

“Benim Molla Cafer adında **Tilk**'li büyük bir alim dostum vardı, veba salgınında bir çok insan ölmüş ve bu dostumu vasileri olarak tayin etmişlerdi. Molla Cafer onların vasiyeti üzere mallarını toplamış ama gerekli yerlere harcamadan ölmüştü, dolayısıyla mallar zayi olmuş, gerekli yerlere ulaştırılmamıştı.

Günün birinde Allah bana İmam Hüseyin (a.s)'in kabrini ziyaret etmeyi nasip etti, **Kerbela**'da bir gece rüyamda ateşler içinde yanan, boynuna zincir vurulmuş birini gördüm, zincirin iki tarafında iki şahıs durmuştu, boynunda zincir olan adamın dili uzamış, göğsüne kadar sarkmıştı, beni görünce yanıma geldi, yaklaştığında dostum Molla Cafer olduğunu gördüm, haline şaşırdım, benimle konuşmak ve yardım istediye de o iki şahıs zincirin iki tarafından çekerek onu geriye attılar, konuşmasına izin vermediler, bu durum tam üç defa aynı şekilde cereyan etti, ben bu durumdan korkuya kapıldım ve çığlık atarak uyandım, çığlığımdan yanımda yatan bir alim de uyandı, ona gördüğüm rüyayı anlattım, o anda haremim kapıları açıldı, birlikte gidip ziyaret etmemizi ve dostum Molla Cafer için Allah'tan bağışlanma dilememizi istedim. İmam Hüseyin'in kabrini ziyaret ettik ve yapmak istediklerimizi yaptık ve bundan tam yirmi yıl geçti, ben Molla Cafer'in halkın malındaki kusuru sebebiyle bu hale geldiğini anladım.

Daha sonra Allah'ın lütfuyla Hacca gittim, Medine'ye dönerken hastalandım, yürüyecek halim yoktu, arkadaşlarıma beni yıkamalarını, elbiselerimi değiştirmelerini ve omuzlarına alarak Resulullah'ın kabrini ziyarete götürmelerini istedim. Arkadaşlarım da isteğimi yerine getirdiler, Resulullah (s.a.a)'in haremine varınca bayıldım, arkadaşlarım beni orada bırakıp kendi işlerine döndüler, uyanınca yeniden sırtlayıp Hz. Resulullah'ın kabrinin yanına

götürdüler, oradan da arka taraftan Hz. Fatıma'nın evinin yakınına götürdüler, orada oturup ziyarette bulundum ve iyileşmem için Hz. Fatıma'ya tevessülde bulundum.

Hz. Fatıma (a.s) rivayetlerde yer aldığı üzere Hz. Hüseyin'i çok seviyordu, ben ise Kerbela'da Hz. Hüseyin'in kabrinin yakınında oturuyordum, bu vesileyle Hz. Fatıma'ya tevessül ederek Allah'tan kendim için şifa diledim, daha sonra Hz. Resulullah'a teveccüh ederek hacetlerimi arzettim, Resulullah'tan vefat eden dostlarım için şefaât diledim, isimlerini tek tek zikredince aklıma daha önce rüyasını zikrettiğim dostum Molla Cafer geldi, çok üzüldüm, onun için başışlanma ve şefaât diledim, onun için elimden gelen her şeyi yaptım.

Biraz hafifleyince yardım almaksızın eve döndüm, Hz. Fatıma'nın bereketiyle iyileştim, Medine'den ayrılmak üzereyken **Uhut**'ta konakladım, Uhut şehitlerini ziyaret ettikten sonra orada uyudum, rüyamda yine dostum Molla Cafer'i gördüm, bu defa oldukça sevinçliydi, beyaz elbiseler giymiş sarık takmış elinde bir baston vardı, bana selam verip şöyle dedi:

“Merhaba gerçek dostum, dost dediğin senin gibi olur, ben bunca yıldır darlık, bela ve şiddet içindeydim, sen ziyaretten dönünce ben de kurtuldum, iki üç gündür beni yıkayıp temizlediler, pisliklerden arındırdılar, bu elbiseleri bana Hz. Peygamber, bu abayı da Hz. Fatıma gönderdi, Allah'a şükür rahatlığa ve güzelliğe eriştim, ben seni uğurlamak ve müjdelemek için geldim. Sağ salım ehline döneceksin ve onlar da sağlık ve afiyet içindeler.”

Uykudan uyandım büyük bir sevinçle Allah'a şükrettim. ^[12]

Merhum Şeyh de şöyle buyurmuştur: “Akıllı ve bilgili insan bu rüyanın inceliklerini düşünmek zorundadır, zira bu rüyadaki sırlar insanın kalp körlüğünü ve basiretsizliğini gidermektedir.”

Hakeza büyük Şeyh Hacı Molla Ali, değerli babası Hacı Mirza Halil Tehrani'den şöyle dediğini nakletmektedir: “Ben Kerbela'daydım, annem ise Tahran'da. Gece rüyamda annemi gördüm, annem yanıma gelip bana şöyle dedi: “Ey oğlum! Ben öldüm, beni sana doğru getirdiler ve burnumu kırdılar.”

Korku içinde uyandım, bir kaç gün sonra da dostlarımdan bir mektub aldım. Mektupta şöyle yazılıydı: “Annen vefat etti, cenazesini sana yolladık.”

Daha sonra yetkililer annemin cenazesini teslim almışlar ve benim **Necef**'te olduğumu sanarak bir kervansaraya yerleştirmişlerdi. Böylece rüyamın doğru olduğunu anlamıştım. Ama henüz şaşkındım ve annemin; “Burnumu kırdılar.” sözünü anlayamamıştım. Annemin cenazesini teslim aldığımda gerçekten de burnunun kırıldığını gördüm.

Sebebini sorunca da bana şöyle dediler: “Biz kervansarayda annenin tabutunu oradaki diğer tabutların üstüne koymuştuk. Daha sonra izdiham nedeniyle cenaze yere düşmüştü. Belki burnu bundan dolayı kırılmış olabilir. Bundan başka bir bildiğimiz yok.”

Annemin cenazesini getirip Hz. **Ebu'l-Fazl**'ın kabrinin karşısında bir yere koydular. Ben şöyle arzettim: “Ey **Ebu'l-Fazl**! Annem namaz ve orucunu hakkıyla eda edemedi. Şimdi de sana geldi ve ben onun elli yıllık namaz ve orucunu kaza edeceğim. Ne olur şefaet et de azap ve eziyetten kurtulsun.”

Daha sonra onu defnettik. Ama sözünü verdiğim kaza oruç ve namazlarını eda etmede gevşek davrandım.

Bir gece rüyamda evimizin kapısında kavga ve gürültü olduğunu gördüm. Çıkıp ne olduğunu anlamak istedim. Aniden kapıda annemin bir ağaca bağlanıp kırbaçlandığını gördüm. Neden kırbaçladıklarını sorunca da şöyle dediler: “Biz Ebu'l Fazl tarafından, şu miktar para verene kadar onu dövmekle görevliyiz.”

Ben eve dönüp istedikleri parayı aldım ve kendilerine verdim. Annemi ağaçtan çözüp eve getirdim, hizmet etmeye başladım.

Uyanınca benden aldıkları paranın elli yıllık ibadet için verilen para miktarınca olduğunu anladım. Hemen o miktar parayı alıp, “**Riyaz**” kitabının yazarı Seyyid Ali'ye verdim ve şöyle dedim: “Bu elli yıllık ibadet parasıdır. Rica ediyorum bunu annem için gerekli yere verin.”^[13]

Hakeza o büyük zat değerli babasından şöyle nakletmektedir: “Tahran'daki hamamlardan birinde oruç tutmayan ve namaz kılmayan bir hizmetçi vardı. Bir gün mimarlardan birinin yanına gelip kendisi için yeni bir hamam yapmasını istedi, mimar; “Nereden para getireceksin?” diye sordu.

Hizmetçi; “Seni ilgilendirmez sen parayı al ve bir hamam yap”dedi. O mimar da ismi Ali Talip olan bu hizmetçiye güzel bir hamam yaptı.

Merhum Hacı Molla Halil şöyle diyor: “**Necef**'te iken rüyamda Ebu Talip'in Necef'e, **Vadi-i Selam**'a geldiğini gördüm, şaşırarak, “Sen nasıl bu mukaddes mekana geldin; halbuki ne namaz kılıyor, ne de oruç tutuyordun?” diye sordum.

O şöyle dedi: “Ey falan! Ben öldüm ve beni zincirlere vurarak azap etmeye götürdüler, Hacı Molla Muhammed Kirmanşahi benim adıma kazaya kalan hac, oruç, namaz, zekat ve kul haklarının hepsini eda edecek bir vekil tuttu. Böylece üzerimde hiçbir hak bırakmadı ve beni kurtardı, Allah ona iyi mükafatlar versin.”

Korku içinde uyandım, bir müddet sonra Tahran'dan gelen birilerine Ali Talip'i sordum, onlar da bana rüyamda gördüğüm gibi her şeyi tıpatıp anlattılar. Hac, namaz ve oruç için tuttuğu vekillerin isimleri bile aynıydı, dolayısıyla bu sadık rüyama şaşırdım.”^[14]

Şüphesiz bu rüya da, oruç, namaz, hac ve diğer hayır işlerin ölüye ulaştığını söyleyen rivayetleri tasdik etmektedir. Ölü darlık ve şiddet içinde kalınca salih ameller vasıtasıyla rahatlığa ermektedir.

Hakeza, “*Alemde ölen her müminin ruhunu Vadi-i Selam'a götürürler.*”^[15] hadisini de doğrulamaktadır. Bazı rivayetlerde de, “*Onların halkalar şeklinde oturduğunu ve birbirine hadis naklettiklerini görür gibiyim.*” diye yer almıştır.

Rüyada sözü edilen Molla Muhammed Kirmanşahi ise hadis alimlerinden ve Tahran'ın salih zatlarından biridir.

Büyük alim Kadı Said Kummi'nin **Erbainat** kitabında şöyle nakledilmiştir: “Bize güvenilir kimseden ulaştığına göre, büyük üstat Şeyh Amili bir gün İsfahan mezarlığında yaşayan bir arif dostunu ziyarete gitti. O arif şahıs şeyhe şöyle dedi:

“Ben bu mezarlıkta önceki gün ilginç bir şey gördüm, bir grup insan, ölülerini götürüp defnettiler, bir müddet sonra bu aleme ait olmayan çok güzel bir koku hissettim, şaşırıp kaldım, kokunun nereden geldiğini anlamak için etrafıma bakındım, aniden padişahların elbisesini giyinmiş güzel yüzlü bir gencin az önceki mezarlığa doğru gittiğini gördüm, bu olaya şaşırdım, kabrin yanına oturunca da yok oldu, adeta kabirden içeri girmişti. Çok geçmeden bu defa her tarafa yayılan kötü bir koku aldım, bu defa bir köpeğin o gencin ardından gittiğini, kabre yaklaştığını ve kaybolduğunu gördüm. Donup kalmıştım, aniden o genç dışarı çıktı, bu defa oldukça kötü ve yaralı bir bedenle geldiği yerden geri döndü.

Ben ardından gittim ve ondan gerçeği bana anlatmasını istedim, bana şöyle dedi: “Ben bu ölünün salih ameliyim, mezarda da onunla olmakla görevliydim, ardından kabre giren o köpek ise onun kötü amelleriydi, ben onu dışarı çıkarmak ve görevimi yapmak istedim, o köpek beni ısırды, yaraladı, onunla olmama izin vermedi. Artık mezarda onunla kalamadım, dışarı çıkıp onu yalnız bıraktım.”

Bu mükāşefe ehli arif, olayı nakledince şeyh şöyle dedi: “Doğru söylüyorsun, biz amellerin tecessümüne ve hal ile uygun şekillenmesine inanıyoruz.” ^[16]

Bu hikayeyi, Şeyh Saduk'un “**Emali**” kitabının başında naklettiği ve bizim özetle verdiğimiz şu rivayet de tastik etmektedir:

“Kays bin Asım, Temimoğulları'ndan bir grup insanla birlikte Resulullah'ın huzuruna vardı, Resulullah'tan kendilerine faydalı öğütlerde bulunmalarını istedi. Hz. Peygamber de onlara nasihat etti, bu cümleden olarak şöyle buyurdu:

“Ey Kays! Seninle defnedilen canlı bir arkadaşın olacaktır, sen de onunla defnedileceksin, ama sen ölüsün, eğer o kerim olursa sana ikram eder ve eğer aşağılık olursa seni yalnız bırakır, onunla haşır olursun, onunla sorgulanırsın, o halde onun salih olmasına çalış; zira eğer salih olursa onunla dost olursun; eğer fasit olursa ondan dehşete kapılırsın ve o senin amelindir.”

Kays şöyle dedi: “Ey Allah'ın Resulü! Bu öğütün şiir diliyle söylenmesini istiyorum, böylece onunla yakınımızdaki Araplara övünür ve hem de onu azık edinmiş oluruz.”

Resulullah (s.a.a) de bunun için, şair olan Hasan bin Sabit'i çağırdı, Selsal bin Delhemes, Hasan bin Sabit gelmeden o öğütü şiir diliyle ifade etti ve şöyle dedi:

İşlerinden bir dost seç,

Şüphesiz mezardaki dost insanın amelidir,

Ölümden sonra için onu hazırlaman gerekir,

İnsanı çağırdıkları ve icabet ettiği gün için.

Eğer bir şeyle meşgul isen,

Allah'ın razı olmadığı şey olmasın.

İnsana ölümünden önce ve sonra,

Sadece ameli olur arkadaş.

Bil ki insan ehlinin misafiridir,

Az bir müddet kalır sonra göçer.

Şeyh Saduk (r.a) İmam Sadık(a.s)'ın Hz. Peygamber (s.a.a)'den şöyle buyurduğunu nakletmektedir:

“Hz. İsa kabirde azap gören birinin yanından geçti, ertesi yıl yine oradan geçerken o şahsın azaptan kurtulduğunu gördü, Allah'a şöyle arzetti: “Ey Allah'ım, geçen yıl buradan geçince sahibinin azapta olduğunu gördüm, bu yıl ise azaptan kurtulduğunu görüyorum, bunun hikmeti nedir?”

Hz. İsa'ya şöyle vahyedildi: “Ey Ruhullah, bu kabir sahibinin salih bir oğlu vardı, buluğ çağına erince bir yol yaptı, bir yetime sahip çıktı, ben de oğlunun bu ameli sebebiyle onu affettim.” ^[17]

^[1] - Sefinet'ul- Bihar, c. 1 s. 268.

^[2] - Sefinet'ul- Bihar c. 8 s. 132.

^[3] - Camiu'l-Ahbar s. 1979.

^[4] - Camiu'l-Ahbar, s. 197

^[5] - Sefinetu'l-Bihar c. 8, s. 133

^[6] - Bihar'ul- Envar, c. 71, s. 59

^[7] - Zad'ul- Mead, s.573-574.

[8] - Zad'ul- Mead/ 573-574.

[9] - Zad'ul- Mead/573-574.

[10] - Zad'ul- Mead/ 574

[11] - Dar'us-selam c. 2, s. 165.

[12] - Darus'selam c. 2, s. 155

[13] - Daru's-Selam c. 2 s. 245

[14] - Dar'us Selam c. 2, s. 244

[15] - Bihar'ul- Envar c. 6, s. 268

[16] - Bihar'ul- Envar, c. 71, s. 111

[17] - Bihar'ul- Envar, c. 6, s. 220.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

KIYAMET

Ahiretin korkunç menzillerinden biri de kıyamettir. Kıyametin korkunçluğu bütün korkunç şeylerden daha korkunçtur ve acısı daha büyüktür. Allah Teala onu şöyle beyan etmektedir:

“O (kıyamet) göklerde ve yerde ağırlaştı. O size apansız bir gelişten başkası değildir.”

[1]

Kutb-i Ravendi İmam Sadık'tan şöyle rivayet etmektedir:

“Hz. İsa, Cebrail'e; “Kıyamet ne zaman kopacaktır?” diye sordu. Cebrail kıyametin ismini duyunca titredi, düşerek bayıldı, kendine gelince şöyle dedi: “Ey Ruhullah! Sorulan, sorandan kıyamet hususunda daha bilgili değildir” daha sonra zikredilen ayeti okudu” [2]

Büyük Şeyh Ali bin İbrahim Kummi, İmam Muhammed Bakır (a.s.)'dan şöyle rivayet etmektedir:

“Bir gün Cebrail Peygamberle otururken Cebrail aniden gözlerini göklere dikti, rengi değişti ve sarardı, Resulullah'a sarıldı ve ona sığındı, ardından Peygamber de Cebrail'in baktığı yere baktı, orada yeryüzünü bir kap gibi içine alan doğu ve batıyı kaplayan bir melek gördü, melek Resulullah'a yönelerek şöyle dedi: “Ey Muhammed! Ben Allah'ın sana gönderdiği bir elçiyim, seni elçi bir padişah veya elçi bir kul olma hususunda serbest bırakıyorum.”

Resulullah Cebrail'e bakınca eski haline geldiğini gördü, Cebrail şöyle arzetti: “Elçi bir kul olmayı tercih et” Peygamber (s.a.a) de şöyle buyurdu: “Ben elçi bir kul olmayı tercih ediyorum” Melek de sağ ayağını kaldırarak dünya semasının ortasına, sol ayağını da kaldırarak ikinci göğe bastı, daha sonra sağ ayağını üçüncü göğe bastı ve aynı şekilde yedinci göğe kadar yükseldi, her göğü bir adımda aştı ve gittikçe küçüldü, sonunda küçük bir kuş gibi gözüktü, Peygamber Cebrail'e dönerek şöyle buyurdu: “Senin çok korktuğunu gördüm, senin renginin değişmesi kadar hiçbir şey beni korkutmamıştı.”

*Cebrail şöyle dedi: “Ya Resulallah! Beni kınama, bu meleğin kim olduğunu anladınız mı? Bu melek **İsrafil**'di, Allah (c.c) yer ve gökleri yarattığı günden beri İsrafil makamından aşağı inmemişti, ^[3] ben onun yeryüzüne doğru geldiğini görünce, kıyametin kopacağını zannettim, kıyamet korkusundan, gördüğün gibi rengim değişti; ama kıyamet için gelmediğini gördük, Allah sizi seçtiği için büyüklüğünüz açısından onu size gönderdi, böylece ilk halime geri döndüm ve nefes almaya başladım” ^[4]*

Bir rivayette de şöyle yer almıştır:

“Mukarrep melekler, gökler, yeryüzü, rüzgarlar, dağlar, çöller, denizler, hep Cuma gününden korkmaktadır, zira kıyamet o gün kopacaktır” ^[5]

Belki de gökyüzü, yeryüzü ve diğer şeylerin korkması, ehlinin ve müvekkillerinin korkmasıdır. Nitekim **“O “Kıyamet göklerde ve yerde ağırlaştı.”** ayetinin tefsirinde de müfessirler böyle mana etmişlerdir.

Rivayetlerde yer aldığı gibi Resulullah (s.a.a) kıyameti zikredince, sesi yükseliyor yüzü kızarıyordu.

Şeyh Müfit **İrşat**'da şöyle nakletmektedir: “Resulullah (s.a.a) **Tebük** gazvesinden Medine'ye dönünce Amr bin Muaddikerb Resulullah (s.a.a)'ın huzuruna vardı ve Resulullah ona şöyle buyurdu: “Müslüman ol ey Amr, böylece büyük korkudan emanda kalasın, yani korkuların en korkusundan.”

Amr; “Ey Muhammed! En büyük korku nedir? Ben asla korkak bir insan değilim” dedi.

Amr zamanının en cesur savaşçılarındandı, bir çok yer onun eliyle fethedildi, Semsame adlı kılıcı çok meşhurdu, bir kılıçla devenin bütün ayaklarını ortadan ikiye ayırıyordu. Ömer hilafeti zamanında kılıcını kendisine göstermesini istedi, Amr onu getirip kendisine verdi, Ömer kılıcı alıp keskinliğini görmek için onu bir yere vurdu, ama hiçbir etkisi olmadı, Ömer onu uzağa atıp, “Bu bir şeye yaramaz” dedi.

Amr şöyle dedi: “Ey emir! Siz benden kılıcı istediniz, o kılıcı vuran pazıları değil” Ömer bu söze çok kızdı ve onu kınadı.

Velhasıl Amr “Ben en büyük korkudan bile korkmuyorum” deyince Hz. Peygamber şöyle buyurdu:

“Ey Amr! sandığın gibi değildir, kıyamet sesinden bütün ölümler canlanır ve bütün canlılar ölür, sadece Allah'ın ölmesini istemedikleri kalır; ikinci seste hepsi canlanır, sıraya geçerler, gökyüzü yarılr, dağlar dağılr, dağ gibi ateş kütleleri cehennemden ayrılır ve etrafa yayılır, bütün ruh sahiplerinin yüreği kopar, günahlarını hatırlarlar, Allah'ın istedikleri dışında herkes kendisiyle meşgul olur; o halde ey Amr, sen nerede bu nerde!”

Amr ise şöyle dedi: “Ben bu büyük ve azametli şeyi duyuyor gibiyim.” [6]

Kıyamet o kadar korkunçtur ki, **berzah** alemindeki bütün ölümler bile ondan dehşete kapılır; nitekim Allah'ın veli kullarının duasıyla dirilen bazı ölümlerin saçlarının tümüyle ağardığı görülmüştür, onlara sebebi sorulunca şöyle demişlerdir: “Bize dirilmemiz emredilince kıyametin koptuğunu sandık, Kıyametin dehşetinden tüm saçlarımız ağardı.”

Şimdi de burada Kıyametin şiddetinden kurtulmaya yarayan, on şeyi zikrediyoruz:

1- Rivayet edilmiştir ki: “Her gün veya gece **Yusuf** suresini okuyan kimse Kıyamet günü dirilince yüzü Yusuf'un yüzü gibi olacaktır ve Kıyamet günü hiçbir korku yaşamayacaktır.” [7]

İmam Muhammed Bakır (a.s) şöyle buyuruyor:

“Her kim farz ve nafile namazlarda **Duhan** suresini okursa, Allah Tela onu korkusu olmayanlar zümresinde haşreder.” [8]

İmam Cafer'i Sadık (a.s) şöyle buyuruyor:

“Kim, her gün veya her Cuma günü **Ahkaf** suresini okursa, dünyada ona bir korku ulaşmaz ve Allah Teala onu Kıyamet günü korkusundan korur.” [9]

Hakeza şöyle buyurmaktadır:

“Her kim, nafile namazlarında Asr suresini okursa, Kıyamette yüzü beyaz ve aydınlık, ağzı gülümsemede açık ve gözleri aydın bir şekilde Cennete girer.” ^[10]

2- Şeyh Kuleyni İmam Sadık (a.s)'dan naklen Hz. Peygamber (s.a.a)'in şöyle buyurduğunu naklediyor:

“Her kim saçlarını İslam'da ağartan birine saygı gösterirse, Allah Teala da onu kıyamet korkusundan korur.” ^[11]

3- Yine şöyle buyurmuştur:

“Her kim, Mekke yolunda giderken veya dönerken ölürse, Kıyamet gününün büyük korkusundan emanda olur.” ^[12]

4- Şeyh Saduk da Hazret'ten şöyle rivayet etmektedir:

“Her kim, Mekke veya Medine'de ölürse, Allah onu korkusu olmayanlar zümresiyle haşreder.” ^[13]

Şeyh Kuleyni, İmam Sadık (a.s)'dan şöyle nakletmektedir:

“Her kim, Mekke haremindedefnedilirse, büyük korkudan emanda olur.” ^[14]

5- Şeyh Saduk Resulullah (s.a.a)'ten şöyle nakletmektedir:

“Her kim, bir kötülük yapmak ister de Allah korkusundan el çekerse, Allah da cehennem ateşini ona haram eder ve onu kıyamet gününün büyük korkusundan güvende kılar.” ^[15]

6- Hakeza şöyle buyurmuştur:

“Her kim, halkı değil de kendi nefsini düşman bilirse, Allah onu kıyamet gününün korkusundan korur.”

7- Büyük Şeyh Ali bin İbrahim-i Kummi, İmam Bakır (a.s)'ın şöyle buyurduğunu nakletmektedir:

“Her kim, bilerek öfkesine hakim olursa, Allah onun kalbini Kıyamet günü korkusundan güvenle doldurur.”

8- Allah Teala şöyle buyurmaktadır:

“Kim iyilikle gelirse, ona daha iyisi verilir ve onlar o gün korkudan emin kalırlar.” ^[16]

Hz. Ali (a.s) şöyle buyurmuştur:

“Bu ayetteki iyilik, biz Ehl-i Beyt'in muhabbeti, velayeti ve marifetidir” [17]

9- Şeyh Saduk İmam Sadık (a.s)'ın şöyle buyurduğunu nakletmektedir:

“Her kim kendi gücüyle susuz ve hüznü bir mümine yardım ederse, onu üzüntüden kurtarırsa veya onun bir ihtiyacını karşılayarak, Allah Teala ona yetmiş iki rahmet indirir, onlardan birini dünyada merhamet buyurur; öyle ki onunla geçimini sağlar ve geriye kalan yetmiş bir rahmeti ise kıyamet gününün büyük korkusu için saklar” [18]

Müslüman kardeşinin ihtiyacını giderme noktasında bir çok rivayet nakledilmiştir, bu cümleden İmam Muhammed Bakır (a.s) şöyle buyuruyor:

“Her kim müslüman bir kardeşinin ihtiyacını karşılamak için giderse, Allah Teala onu yetmiş beş bin meleğin gölgesinde karar kılar; attığı her adımda bir iyilik yazılır, bir kötülüğü ise silinir; derecesi yükselir; hacetini giderince de ona hac ve umresini yapmış kimsenin sevabı verilir” [19]

İmam Sadık şöyle buyuruyor:

“Mümin kulun hacetini gidermek, bir, iki, üç. . .on hacdan daha üstündür.” [20]

Rivayette yer aldığı üzere, İsrailoğulları'ndan abid bir kul, ibadette son merhaleye ulaşınca bütün ibadetler arasından insanların hacetinin giderme ibadetini tercih ediyordu.

Büyük şeyh Şazan bin Cebrail-i Kummi, Resulullah (s.a.a)'ten şöyle nakletmiştir:

“Miraç gecesi, cennetin ikinci kapısının üzerinde şöyle yazıldığını gördüm: Allah birdir, Muhammed onun elçisidir ve Ali onun velisidir. Her şeyin bir çaresi vardır, ahirette mutlu olmanın çaresi ise şu dört özelliştir: Yetimin başını okşamak, dullara merhamet etmek, müminlerin ihtiyacını gidermek ve fakirlere bakmaktır.”

Bu yüzden din alimleri müminlerin ihtiyacını gidermek hususunda çok çalışmışlardır; burada zikredemeyeceğimiz bir çok hikaye nakledilmektedir.

10- Şeyh Kuleyni İmam Rıza (a.s)'dan şöyle nakletmektedir:

*“Her kim mümin kardeşinin mezarını ziyaret eder, elini kabrinin üzerine koyar ve yedi defa **Kadir** suresini okursa, Kıyamet günü korkusundan emanda olur.”* [21]

Başka bir rivayette de *“Kibleye döner, elini kabrinin üzerine kayarsa.”* diye yer almıştır.

Bu kıyamet günü korkusundan emanda olma, rivayetin zahirine göre ziyaret eden içindir, bazı rivayetlerde ise ölü için olduğu yer almıştır.

Şeyh'uş- Şehit lakabıyla meşhur olan Ebu Abdullah Muhammed bin Mekki el- Amili, Allame-i Hilli'nin torunlarından olan Fahr'ul- Muhakkikin'ini ziyaret edince şöyle demiştir: Ben bu kabrin sahibinden, o da babasından kendi senediyle İmam Rıza (a.s)'ın şöyle buyurduğunu nakletmiştir:

*“Her kim, mümin kardeşinin kabrini ziyaret eder, **Kadir** suresini okur ve: “Allah'ım onların yerlerini genişlet, ruhlarını kendine yükselt, onlardan rızayetini artır, onlara birliğini sağlayacak ve korkularını giderecek rahmetini yağdır, şüphesiz ki sen her şeye kadirsin” diye dua ederse, hem kendisi hem de ölü, kıyametin büyük korkusundan emanda kalır.”*^[22]

Birinci Meclisi'nin, Şerh-i Fakih'teki sözünden anlaşıldığı üzere Fahr'ul- Muhakkikin'in kabri Neceftedir, belki de kabri, babası Allame'nin yakınlarındadır.

^[1] - Araf 187.

^[2] - Bihar'ul- Envar c. 6, s. 312.

^[3] - Belki maksat, İsrail'in tek başına ve habersiz gelişi kastedilmektedir, dolayısıyla Cebrail ve Mikail ile birlikte Lut ve benzeri kavimleri helak etmek için birlikte inişle gelişmemektedir, Allah her şeyi daha iyi bilir.

^[4] - Bihar'ul- Envar c. 16, s. 292.

^[5] - Bihar'ul- Envar c. 7, s. 58

^[6] - Bihar'ul- Envar c. 7, s. 110.

^[7] - Bihar'ul- Envar c. 7, s. 293.

^[8] - Bihar'ul- Envar c. 7, s. 295.

^[9] - Bihar'ul- Envar, c. 7, s. 295.

^[10] - Bihar'ul- Envar c. 7, s. 298.

^[11] - Bihar'ul- Envar c. 7, s. 302

^[12] - Bihar'ul- Envar, c. 7, s. 302.

^[13] - Bihar'ul- Envar, c. 7, s. 302.

^[14] - Bihar'ul- Envar c. 7, s. 302.

[15] - Bihar'ul- Envar c. 7, s. 303.

[16] - Neml/89.

[17] - Bihar'ul- Envar c. 7, s. 117.

[18] - Bihar'ul- envar c. 7, s. 319

[19] - Bihar'ul- Envar c. 7, s. 332.

[20] - Bihar'ul- Envar c. 7, s. 285.

[21] - Bihar'ul- Envar c. 7, s. 302

[22] - Bihar'ul- Envar c. 99, s. 295-300

BEŞİNCİ BÖLÜM

KABİRDEN DİRİLMEK

Kıyametin korkunç yerlerinden biri de insanın kabirden çıktığı saattir. Bu saat insanın göreceği en zor ve korkunç üç saatten biridir. ^[1]

Allah Teala da bu konuda şöyle buyurmaktadır:

“Ama sen onları bırak da, tehdit edildikleri günlerine kavuşuncaya dek dalsınlar, oynaya dursunlar, o gün onlar sanki dikili bir şeye koşuyorlar gibi gözleri horluktan aşağı düşmüş ve kendileri zillete bürünmüş bir halde kabirlerinden fırlaya fırlaya çıkarılırlar, işte bu onların tehdit edilegeldikleri gündür.”^[2]

İbn-i Mesud'dan şöyle nakl edilmiştir:

“Ben Hz. Ali'nin yanına oturmuştum, bana şöyle buyurdu: *“Kıyamette elli durak vardır , her durak ise bin yıldır, ilk durak kabirden dirilmektir, çıplak beden, yalın ayak, aç ve susuz olarak bin yıl hapsedilirler, o halde her kim Allah'a iman etmiş, cennet, cehennem, diriliş, hesap, kıyamet, Peygambere, vahye iman etmiş olarak kabrinden dirilirse açlık ve susuzluktan kurtulur.”*

^[3]

Hız. Ali (a.s) Kıyamet gününü ve ölülerin dirilişini şöyle açıklamaktadır:

“Allah Teala o gün ilk ve son yarattıklarını bir araya toplar, dikkatle muhasebe eder ve amellerinin karşılığını verir, insanlar o gün mütevazi ve huzu içindedirler; terleri ağızlarına kadar ulaşmış, yer onları büyük bir şiddetle sarsmaktadır; insanların en iyisi, adımları için bir yer bulan ve nefes çekmek istediği kadar nefes alabilendir”

^[4]

Şeyh Kuleyni İmam Sadık'tan şöyle buyurduğunu nakletmektedir:

“Kıyamet günü alemlerin rabbinin emri için duran insanların hali, sadağında duran ok gibidir,^[5] yani oklar sadağında sıklıktan dolayı hareket edemediği gibi insanın da kıyamette yeri olduğca dardır. Sadece durduğu yer kadar gücü vardır, kendi yerinden adım atamaz.”

Velhasıl bu durak olduğca büyük bir duraktır, dolayısıyla burada bazı şahısların kabirden çıkarken halini beyan eden bir kaç rivayet nakletmek istiyoruz:

1- Şeyh Saduk İbn-i Abbas'tan naklen peygamberin şöyle buyurduğunu nakletmektedir: “Ali bin Ebi Talib'in faziletlerinden şek eden kimse kıyamet günü kabrinden dirilince boynunda ateşten bir çember olur, bu çemberin üçyüz şubesi vardır her şubenin ise bir şeytanı vardır , ona yüzünü ekşitir ve suratına tükürür.”^[6]

1- Şeyh Kuleyni İmam Muhammed Bakır'dan şöyle rivayet etmektedir: “Allah Teala kıyamette bazı kimseleri diriltir ki elleri boyunlarına bağlıdır, hiçbir şeyi tutmaya güçleri yetmez, onları sürekli kınayan melekler vardır, şöyle derler: “Bunlar çok hayırdan az hayrı esirgeyenlerdir. Allah bunlara ihsanda bulundu, ama onlar Allah'ın maldaki hakkını eda etmediler”^[7]

3- Şeyh Saduk Resulullah (s.a.a)'in şöyle buyurduğunu nakletmektedir:

“Her kim iki kişi arasında söz taşırsa, Allah Teala onu, kalbinde kıyamete kadar yakacağı bir ateşe duçar kılar. Kabrinden çıkınca da Allah ona büyük bir siyah yılan musallat kılar, siyah yılan etini dişleriyle parçalayarak onu cehenneme sürükler.”

4- Yine o Hazret'ten şöyle nakledilmektedir:

“Her kim namahrem kadına bakarsa, kıyamet günü Allah Teala onu ateşten çivilerle çivilenmiş olarak haşreder ve Hak Teala insanlar arasında hüküm verince de onu cehenneme atarlar.”

5- Yine O Hazret'ten şöyle rivayet edilmektedir:

“İçki içen bir kişi Kıyamet günü, yüzü siyah , gözleri morarmış ve şaşa bir halde, dili kafasından dışarı sarkmış ve salyaları ağzından akar bir şekilde haşrolacaktır.”^[8]

Muhaddis Feyz'in **İlm'ul- Yakın** kitabındaki sahih bir hadisle şöyle naklediliyor:

“İçki içenler kıyamet günü sırtında testisi, elinde kadehi ile haşrolur. Kokusu yeryüzündeki bütün leşlerin kokusundan daha kötüdür. Her geçtiği yerde ona lanet ederler.”

6- Şeyh Saduk Hz. Peygamber (s.a.a)'den şöyle nakletmektedir:

“Kıyamet günü iki yüzlü insan, bir dili arkasından, diğeri de önünden dışarı çıkmış bir halde gelir, her iki dili de tüm bedenini yakmak için alevler içinde yanar, sonra şöyle denir: ‘İşte bu kişi dünyada iki yüzlü ve iki dilli olan kimsedir.’ Kıyamette de böyle tanınır.” ^[9]

Bu menzilde bilinmesinde fayda olan pek çok şeyden bir kaç şeye temas edelim:

1- Hadislerde nakledildiğine göre; *“Kim bir cenaze merasimine katılırsa, Allah Teala, kabirden mahşere kadar onu ellerinde bayraklar bulunarak teşyi eden melekler görevlendirir.”* ^[10]

2- Şeyh Saduk Hz. İmam Sadık'tan şöyle rivayet etmektedir:

“Her kim Mümin bir kulun sıkıntısını giderirse, Allah Teala da onun ahiret sıkıntılarından birini giderir ve kabirden rahatlamış bir halde dışarı çıkar.” ^[11]

3- Şeyh Kuleyni ve Saduk, Hz. Sadık'tan şöyle rivayet etmekte:

“Allah Teala bir mümini kabrinden çıkarınca, onun önünde duran bir misal (suret) de onunla dışarı çıkar. Mümin kıyamet korkularından birini yaşadığında o misal kendisine şöyle der: ‘Üzülme, korkma, seni Allah'tan keramet ve yücelikle müjdeliyorum.’ Ona hesap makamına kadar müjde verir. Allah da onu kolayca hesaba çeker ve cennete götürülmesini emreder. O misal de önünde yürür.

Bu defa mümin ona şöyle der: “Allah sana merhamet etsin, sen benim için iyi bir arkadaşın, benimle kabirden çıktın ve kavuşuncaya kadar beni Allah'ın kerametiyle müjdeledin, sen kimsin?”

O şöyle der: “Ben dünyada mümin kardeşine verdiği sevinç ve mutluluğum, Allah beni, seni müjdelemem için ondan yarattı.” ^[12]

4- Şeyh Kuleyni yine İmam Sadık'tan şöyle rivayet etmektedir:

*“Her kim Mümin kardeşine kışlık veya yazlık elbise giydirirse, Allah Teala da ona cennet elbiselerini giydirir, ona ölümün zorluklarını kolaylaştırır, kabrini genişletir, kabirden dirilince de melekler onu müjdeler; nitekim Allah Teala şöyle buyuruyor: “**Melekler kendilerini şu sözle karşılarlar: İşte bu size vadedilmiş olan gününüzdür.**” [13]*

5- Seyyid Tavus **İkbal** kitabında Hz. Peygamber (s.a.a)'den şöyle nakletmektedir:

*“Her kim **Şaban** ayında bin defa; “Allah'tan başka tanrı yoktur, sadece O'na ibadet ederiz ve müşrikler istemese de dini sadece O'na halis kılarız” derse, Allah Teala da ona bin yıllık ibadet sevabını yazar ve bin yıllık günahını affeder, kıyamet günü kabrinden dolun ay gibi nurlu bir şekilde dirilir ve doğrulardan yazılır.” [14]*

6- Ramazan ayının evvelinde **Cevşen-i Kebir** duasını okumak. [15]

Burada gerekli olan bir şeyi nakletmek istiyorum; Şeyh Tebersi **Mecme’ul- Beyan**'da Bura bin Azib'ten şöyle nakletmektedir: “Muaz bin Cebel Ebu Eyyub Ensari'nin evinde Hz. Peygamber'e şöyle dedi: “Ya Resulullah! “**Sura üflendiği gün bölük bölük Allah'a gelirsiniz**” [16] ayeti hakkında ne buyuruyorsunuz?” Peygamber (s.a.a) şöyle buyurdular: “Ey Muaz! Çok büyük bir şeyi sordun!” ve ağlamaya başladı.

Daha sonra şöyle buyurdu: “Ümmetimden on grup insan dağınık olarak haşr olur, Allah Teala onları Müslümanlardan ayırır, şekillerini değiştirir, bazıları maymun, bazıları domuz, bazıları da başaşağı bir şekilde haşr olur. Böylece mahşere getirilir, bazıları kör bir halde gezinir, bazıları ise bir şey anlamaz sağır ve dilsizdirler, bazıları dillerini emer, tükürük yerine irin yutarlar, kıyamette toplananlar onları aşağılık sayar, bazılarının elleri ve ayakları kesilmiştir, bazıları ateşten ağaca asılırlar, bazıları leş gibi kokar, bazıları katrandan uzun elbiseler giyer, bu elbiseleri derilerine yapışır...

Maymun şeklinde haşr olanlar, laf taşıyanlar ve koğuculuk yapanlardır. Domuz şeklinde haşrolanlar rüşvet gibi haram mal yiyenlerdir. Başaşağı haşr olanlar faiz yiyenlerdir. Kör olarak haşr olanlar, zulümle hükmedenlerdir. Sağır ve dilsiz olarak haşrolanlar, amellerini beğenenlerdir. Dillerini emerler, amelleri sözlerine uymayan alim ve kadılardır. Elleri ve ayakları kesilmiş olarak haşr olanlar, komşularına eziyet edenlerdir. Ateşten ağaçlara asılmış olarak haşr olanlar, halkı sultanlara ispiyon edenlerdir. Leşten daha kötü kokar bir halde haşrolanlar şehvet ve lezzetlere dalan ve malları hususunda Allah'ın hakkını esirgeyenlerdir. Katrandan elbise giyerek haşrolanlar ise kibir ve büyükleme ehli olanlardır.”

[1] - Bihar’ul- Envar c. 7, s. 104.

- [2] - Mearic/42-44
- [3] - Bihar'ul- Envar c. 7, s. 111.
- [4] - Bihar'ul- Envar c. 7, s. 113.
- [5] - Bihar'ul- Envar c. 7, s. 111.
- [6] - Bihar'ul- Envar c. 7, s. 211.
- [7] - Bihar'ul- Envar c. 7, s. 197.
- [8] - Bihar'ul- Envar, c. 7, s. 217.
- [9] - Bihar'ul- Envar, c. 7, s, 218.
- [10] - Bihar'ul- Envar, c. 7, s, 218.
- [11] - Bihar'ul- Envar, c. 7, s, 198
- [12] - Bihar'ul- Envar, c. 7, s, 197.
- [13] - Enbiya/103, Bihar'ul- Envar, c. 7, s, 168.
- [14] - İkbâl'ul- A'mal/685.
- [15] - Bihar'ul- Envar, c. 91, s. 384
- [16] - Nebe/18.

ALTINCI BÖLÜM

TARTI (AMELLERİN TARTILMASI)

Kıyametin korkunç duraklarından biri de tartı ve amellerin tartılması durağıdır. Allah Teala şöyle buyuruyor:

“O gün tartı haktır. Kimin tartıları ağır gelirse, işte onlardan uzak değiliz. Kimin de tartıları hafif gelirse işte onlar ayetlerimize karşı haksızlık ettiklerinden dolayı kendilerini ziyana sokanlardır.” ^[1]

Karia suresinde ise şöyle buyuruyor: **“Karia! Nedir o Karia?”** Karia kıyamet demektir. Çünkü o da kalpleri korku ve dehşetle çalmaktadır. O halde mana şöyledir:

“Kıyamet! Nedir o kıyamet? O kıyametin ne olduğunu bilir misin? insanların ateşin etrafını sarmış pervaneler gibi olduğu, dağların da atılmış renkli yüne dönüştüğü gündür. O gün kimin tartılan ameli ağır gelirse işte o, hoşnut edici bir yaşayış içinde

olur. Ameli yeğni olana gelince işte onun anası Haviye'dir. Nedir o Haviye bilir misin? Kızgın ateş!” ^[2]

Bil ki amel tartısını ağırlaştırmak için hiçbir amel Resulullah'a ve Ehl-i Beytine (allah'ın selamı onların üzerine olsun) salavat göndermek ile güzel ahlak kadar etkili değildir. Ben burada salavatın fazileti hakkında bir kaç rivayet, güzel ahlak hakkında da üç rivayet ile bir kaç hikaye nakletmek istiyorum.

1-Şeyh Kuleyni muteber bir senetle İmam Bakır veya İmam Sadık'tan şöyle nakletmektedir:

“Teraziye, Muhammed ve Ehl-i Beytine salavattan daha ağır birer şey konmaz, bir kimsenin ameli tartıldığında tartısı hafif gelirse salavat eklendiğinde terazisi ağır olur.” ^[3]

2- Resulullah (s.a.a)'ten şöyle nakledilmektedir:

“Ben kıyamet gününde tartının yanında olurum, her kimin günahı çok olursa günah kefesi ağır gelir, bana gönderdiği salavatları koyunca bu defa iyilik kefesi ağır gelir.” ^[4]

3- Şeyh Saduk İmam Rıza (a.s)'ın şöyle buyurduğunu nakletmektedir:

“Her kim günahlarını yok edecek bir şeye güç yetiremiyorsa, Peygambere ve Ehl-i Beytine günahları yok eden salavat göndersin.” ^[5]

4- Ravendi'nin **“Da’vat”** adlı kitabında Hz. Peygamber'den şöyle nakledilmektedir:

“Her kim sevgi ve şevkten dolayı gece ve gündüz üçer defa bana salavat gönderirse, Allah Teala da o gündüz veya gecede işlediği günahlarını bağışlar.”

5- Hakeza Peygamber (s.a.a) şöyle buyuruyor:

“Rüyamda amcam Hamza bin Abdulmuttalib'i ve kardeşim Cafer bin Ebi Talib'i gördüm; önlerinde sedir ağacından bir kap vardı, bir müddet ondan yediler, daha sonra sedir üzüme dönüştü bir müddet de ondan yediler, daha sonra üzüm hurmaya dönüştü, bir müddet de ondan yediler, ben yanlarına giderek onlara şöyle dedim: “Babam size feda olsun, en faziletli amel olarak hangi ameli buldunuz?” Onlar şöyle dediler: “Babamız ve annemiz sana feda

olsun, en faziletli amel olarak sana salavatı, hacılara su vermeyi ve Ali bin Ebi Talib'i sevmeyi bulduk.”^[6]

6- Hakeza şöyle buyurmaktadır:

“Her kim bir kitapta bana salavat gönderirse, ismim o kitapta baki kaldığı sürece melekler sürekli onun için istiğfar ederler.”

7- Şeyh Kuleyni İmam Sadık (a.s)'dan şöyle nakletmektedir:

“Hz Peygamber’in adı zikredilince ona çok salavat gönderin, her kim Peygambere bir defa salavat gönderirse, Allah Teala ona meleklerden bin safta bin salavat gönderir. Ardından bütün canlılar da Allah ve meleklerin salavatı üzerine ona salavat gönderirler. Dolayısıyla salavattan yüz çeviren gururlu ve cahildir; Allah, Peygamber ve Ehl-i Beyt'i ondan uzaktır.”^[7]

Şeyh Saduk **Mean'il Ahbar** da, **“Şüphesiz ki Allah ve melekleri Peygamber'e salavat gönderirler.”** ayetinin tefsirinde İmam Sadık'tan şöyle buyurduğunu nakletmektedir:

“Allah'ın salavatı rahmet, meleklerin salavatı tezkiye, insanların salavatı ise duadır.”^[8]

Aynı kitapta rivayet edildiği üzere ravi, “Biz Peygamber'e ve Ehl-i Beyt'ine nasıl salavat gönderelim?” diye sorunca, İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:

“Salavatullahi ve salavat-u melaiketihi ve enbiyaihi ve rusulihi ve cemiy-i halkıhi ala Muhammed ve al-i Muhammed ve's- selamu aleyhi ve aleyhim ve rahmetullahi ve berekatuh”(Allah'ın, meleklerin, nebilerin, resullerin ve bütün yaratıkların salavatı Muhammed'e ve Ehl-i Beyt'ine olsun, Muhammed'e ve Ehl-i Beyt'ine Allah'ın selamı rahmeti ve bereketi olsun.”

Ravi, “Peygamber'e salavat gönderenin sevabı nedir?” diye sorunca da şöyle buyurdular:

“Sevabı annesinden doğduğu gün gibi günahlardan arınmasıdır.”^[9]

8- Şeyh Ebu'l Futuh-i Razi, Hz. Peygamber'den şöyle nakletmektedir:

“Mirac gecesi göğe ulaşınca, bin eli ve her elinde bin parmak bulunan bir melek gördüm; parmaklarıyla bir şeyler hesaplıyordu, Cebrail'e onun kim olduğunu ve neyi hesapladığını

sordum, Cebrail şöyle dedi: “Bu melek yağmur tanelerine müvekkel kılınmış bir melektir, gökten yere inen yağmur tanelerini saymaktadır.”

O meleğe; “Allah'ın dünyayı yarattığı günden bugüne gökten yere kaç damla yağmurun yağdığını biliyor musun?” diye sordum, şöyle dedi:

“Seni hak üzere kullarına gönderen Allah'a andolsun ki, gökten yere kaç damla yağmur yağdığını bildiğim gibi, bundan kaç damlanın denize, kaç damlanın çöllere, kaç damlanın şehirlere kaç damlanın bağlara, kaç damlanın tuzlak beldelere, kaç damlanın ise kabirlere indiğini bile biliyorum.”

Böylece bu meleğin hesabındaki inceliğe şaşırıp kaldım, daha sonra o melek şöyle dedi:

“Ya resulallah (s.a.a) bu hafıza, ilim, el ve parmaklara rağmen bir şeyi hiç sayamıyorum.”

Kendisine; “Sayamadığın o şey nedir?” diye sorunca da şöyle dedi: “Senin ümmetin bir yerde toplanıp adın anıldığında sana salavat gönderince ben onların sevaplarını sayamıyorum.” ^[10]

9- Şeyh Kuleyni, Cuma günü ikinci vaktinde söylenen, **“Allahumme salli ala Muhammed ve âl-i Muhammed el evsiya’il merziyyine bi efzali salavatike ve barik aleyhim bi efzali berekatik ve’s- selamu aleyhi ve aleyhim ve rahmetullahi ve berakatuh.”**salavatla ilgili olarak şöyle nakletmektedir:

“Her kim bu salavatı yedi defa söylerse Allah Teala bütün kulları sayısınca ona iyilik ihsan eder. O gün bütün amelleri kabul olur ve kıyamet gününde gözlerinin arasında nur olduğu halde haşr olur.” ^[11]

10- Bir rivayette de şöyle yer almıştır:

*“Her kim sabah ve öğle namazlarından sonra **“Allahumme salli ala muhammed ve al-i Muhammed ve accil ferecehum”** derse Mehdi (a.s)'i derk etmeden ölmez.”* ^[12]

Güzel ahlak hakkındaki bazı rivayetler ise şunlardır:

1-Enes bin Malik şöyle diyor: “Hz. Peygamber’in huzurundaydım, Peygamber (s.a.a)’in üzerinde kenarları kaba olan keten kumaştan bir elbise vardı, aniden bir Bedevi gelerek Hz.

Peygamber'in elbisesinden hızla çekti ve bu çekiş Peygamber'in boynunda iz bıraktı, daha sonra şöyle dedi:

“Ey Muhammed! Benim bu iki deveme yanında olan mallardan yükle, zira bu mallar Allah'ın malıdır, ne senin ne de babanın malıdır.”

Hz. Peygamber ona cevap vermedi. Bedevi daha sonra şöyle dedi: “Mal Allah'ın malıdır ve ben de Allah'ın kuluyum.”

Peygamber (s.a.a); *“Ey Bedevi sana şimdi kısas uygulayayım mı?”* diye buyurdu.

Bedevi, “Hayır” dedi.

Peygamber (s.a.a); *“Neden?”* diye sordu.

Bedevi şöyle dedi: “Zira sahip olduğun ahlak üzere kötülüğe kötülükle karşılık vermezsin”

Hz. Peygamber güldü ve bir devesine arpa, diğer devesine de hurma yüklemelerini emretti. Ayrıca da onu affetti. ^[13]

Bu rivayeti bu makamda zikretmemin sebebi teberrrük içindir, Hz. Peygamber'in veya hidayet İmamlarının güzel ahlakını beyan için değildir. Zira bizzat Allah Teala Kur'an'da Peygamber'i güzel ahlakla nitelendirmiştir. Şii ve Sünni alimler Hz. Peygamber'in siret ve güzel ahlakı hususunda bir çok kitaplar yazmışlardır. Dolayısıyla da benim burada bunu beyan etmem doğru değildir.

2- Usam bin Mustalak-i Şami'den şöyle nakledilmiştir: “Medine'ye girince Hz. Hüseyin'i gördüm, güzel ahlakı ve temiz yüzü beni şaşırttı. Hasedimden babasına karşı duyduğum buğz ve düşmanlığı açıklamak istedim, yanına vararak; “Sen Ebu Turab (Hz. Ali)'ın oğlu musun?” diye sordum. “Evet” deyince kendisine ve babasına kötü laflar söyledim, buna rağmen bana merhamet ve duyguyla yaklaştı ve şöyle dedi: *“Taşlanmış şeytandan Allah'a sığınırım, rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla.”*

Daha sonra şu ayetleri okudu: “Sen af yolunu tut, iyiliği emret ve cahillerden yüz çevir, eğer şeytanın fitlemesi seni dürterse, hemen Allah'a sığın. Çünkü o işitendir bilendir, takvaya erenler var ya, onlara şeytan tarafından bir vesvese dokunduğunda hatırlayıp hemen gerçeği

görürler. Dostlarına gelince şeytanlar onları azgınlığa sürükler, sonra da yakalarını bırakmazlar.” [14]

Daha sonra şöyle buyurdu: “Yavaş ol, işlerini hafif ve kolay tut, Allah'tan benim ve kendim için bağışlanma dile, bizden yardım istiyorsan sana yardım edelim, ihsan istiyorsan ihsan edelim, irşat istiyorsan irşat edelim!”

Usam şöyle diyor: “Ben bu küstahlığımdan pişman oldum, Hz. Hüseyin de pişmanlığımı anladı, daha sonra Yusuf'un kardeşlerini affetmesi makamında nazil olan şu ayeti okudu: **“Bu gün sizi kınamak yok, Allah sizi affetsin! O merhametlileri en merhametlisidir.”** [15]

Daha sonra bana, “Şam ehlinen misin?” diye sordu; “Evet” deyince de şöyle buyurdu: “Bize böylesine sövmek Muaviye'nin Şam ehli arasında bıraktığı bir uygulamadır, Allah bizi ve seni korusun, benden ne istiyorsan çekinmeden söyle, beni en iyi zannın üzere bulacaksın, inşaallah.”

Usam daha sonra şöyle diyor: “Bunca cesaret ve sövgülerime rağmen ondan gördüğüm güzel ahlak yüzünden o an yerin dibine batmayı istedim, yavaşça yanımdan ayrıldı, beni görmemesi için insanların arasına girdim, ama o günden sonra o ve babası benim en iyi dostum oldular.”

Keşşaf'ın yazarı “Bugün sizi kınamak yok” ayetinin tefsirinde Yusuf (a.s)'ın güzel ahlakı hususunda bir sürü rivayet nakletmiştir, bu rivayete göre kardeşleri Yusufu tanıyınca ona şöyle dediler: “Sen bizim sabah akşam birlikte sofraya oturmamızı istiyorsun, biz yaptıklarımızdan dolayı utanıyoruz.”

Yusuf onlara şöyle dedi: “Neden utanıyorsunuz? Siz benim izzet ve şeref sebebimsiniz, gerçi ben Mısır sultanıyım ama, onlar bana ilk zamanki gözle bakıyorlar ve diyorlar ki: “Yirmi dirheme alınan kulu saltanata eriştiren Allah münezzehdir” Ben sizin vasitanızla şeref elde ettim ve gözlerde büyüdüm, zira onlar sizin kardeşiniz olduğumu, köle olmadığımı İbrahim Halil'in torunlarından olduğumu böylece anlamış oldular.” [16]

Hakeza rivayet edildiği üzere Hz. Yakup Yusuf'a kavuşunca şöyle sordu: “Evladım, söyle bana başına neler geldi senin?” Yusuf (a.s) şöyle cevap verdi: “Babacığım bana kardeşlerimin değil Allah'ın ne yaptığını sor.”

3- Şeyh Müfit ve diğerleri şöyle nakletmiştir: “Medine’de ikinci halifenin evlatlarından bir adam sürekli İmam Musa Kazım (a.s)’a eziyet ediyor, kötü sözler söylüyordu. İmam’ı gördüğü zaman Hz. Ali’ye kötü davranıyordu. İmam’ın dostları onu öldürmek için izin istediler, İmam onları engelledi ve, “*O adam şu anda nerededir*” diye sordu. Adamın Medine etrafında ziraatla uğraştığını söylediler.

İmam (a.s) bineğine binip onu görmeye gitti, İmam bineğine bindiği bir halde onun tarlasına girdi, adam İmam’a gelmemesini ve ekinine zarar vermemesini söyledi. İmam (a.s) o şekilde yanına vardı ve oturdu, onunla gülümseyerek tatlı sohbetlerde bulundu, ona tarlası için ne kadar harcadığını sordu. Adam, “yüz eşrefi” harcadığını söyleyince, “ne kadar kar beklediğini” sordu. Adam gaybi bilmediğini, ama yaklaşık 200 eşrefi kazanmayı ümit ettiğini söyledi.

İmam (a.s) para kesesini açarak ona 300 eşrefi verdi ve şöyle buyurdu: “*Bunu al ettiklerin de sana kalsın, Allah ümit ettiğin rızkı da sana verecektir.*”

O adam kalkıp İmamın alnından öptü ve hatasını bağışlamasını istedi. İmam (a.s) gülümseyerek geri döndü, o günden sonra o adam her vakit İmam’ı gördüğünde, “Allah risaletini nereye koyacağını daha iyi bilmektedir” derdi.

Adamın arkadaşları; “Olay neden ibarettir; sen daha önceleri bundan başka sözler sarfediyordun?” dediklerinde adam şöyle dedi: “Dediklerimi duydunuz; şimdi de duyunuz” diyerek İmam’a dua etmeye başladı. Arkadaşları onunla düşmanlık yapmaya başladılar, o da onlara karşı aynı tavrı taşıdı.

Daha sonra İmam (a.s) ashabına şöyle buyurdu: “*Benim yaptığım mı iyidir yoksa sizin yapmak istediğini mi iyidir? Şüphesiz ben az bir para ile onu ıslah ettim ve şerrini def ettim.*”

[17]

Güzel ahlak hususunda da bir kaç hikaye nakletmek istiyorum.

Nakledildiği üzere **Malik Eşter** Kufe pazarından geçiyordu, üzerinde ham iplikten örülmüş gömlek ve başında sarık vardı. Pazarda onu tanımayanlardan birisi alay ederek ona taş attı, Malik ona bir şey demedi. Ona bu alay ettiği kimsenin Hz. Ali’nin arkadaşı Malik Eşter olduğunu söylediklerinde korkudan titremeye başladı, gidip ondan özür dilemek istedi, Malik camiye gitmiş namaz kılıyordu, namazı bitince o adam ayaklarına kapandı, Malik

sebebinin sorunca da şöyle dedi: “Sana karşı yaptığım küstahlıktan dolayı özür dilerim.” Malik Eşter şöyle dedi: “Önemli değil, Allah'a andolsun ben camiye senin için istiğfar etmeye geldim.” [18]

Görüyorsunuz, Malik Hz. Ali'den ne de güzel ahlak öğrenmişti, Malik ordu komutanlarından oldukça cesur ve azametli biriydi. O kadar cesurdu ki İbn-i Ebil Hadid şöyle diyor: “Her kim, insanlar arasında Hz. Ali dışında Malik kadar cesur biri olamaz.” diye yemin ederse, yemini doğrudur. Hayatı Şam ehlini, ölümü ise Irak ehlini bozguna uğratan insan için ne diyeyim? Hz. Ali de onun hakkında şöyle buyurmuştur:

“Ben Resulullah'a nasıl idiysem Malik de bana öyledir. Keşke sizin aranızda onun gibi iki kişi, hatta bir kişi olsaydı.”

Malik'in düşman karşısındaki azametini şu şiiri açıkça ortaya koymaktadır:

“Eğer Muaviye'ye saldırmazsam, ve tecrübeli dev atlar üstünde uzun kılıçlarla savaşmazsam, Cömertlik, şerafet ve misafirperverlikten mahrum kalayım;

Şimşek çakarcasına veya güneş doğarcasına, kızgın demirler gibi onun ordusunun üzerine yağacağım.” [19]

Bu kadar cesur ve azametli olmasına rağmen kendisine ihanet eden bir pazarcıya karşı gösterdiği böylesine güzel bir ahlaka sahipti. Ona bir şey demediği gibi camiye gidip onun için dua ve istiğfarda bulundu. Dikkat edecek olursan bu cesaret ve nefis hakimiyeti onun fiziksel cesaretinden daha üstündür.

Merhum Şeyh, **Müstedrek**'in sonunda **Hacı Nesîruddin Tusi** hakkında şöyle naklediyor: “Bir gün elinde bir mektup geldi, mektupta kendisine çok ağır hakaretler ve sövgüler vardı, bu cümleden olarak kendisine “it oğlu it” diye sövmüştüler.

Hacı Nesîruddin Tusi hiçbir kötü karşılık vermeden güzel bir ifadeyle kendisine şöyle yazdı: “Bana it demişsin, bu doğru değildir; zira it dört ayak üzerinde yürümektedir ve tırnakları uzundur, ben ise dik yürüyen ve derisi gözüken biriyim; it gibi tüylerim de yok, geniş tırnaklarım var, konuşan ve gülen biriyim, o halde köpekte olan özellikler bende yok.”

Ona böylesine güzel bir ahlakla cevap yazdı ve onu utandırdı. [20]

Hacı Nesîruddin Tusi'nin böylesine güzel ahlakına şaşmamak gerekir; zira Allame Hilli onun hakkında şöyle demektedir: “Şeyh akli ve nakli ilimlerde asrının en üstün insanı idi. İlim, hikmet ve şeri hükümler hususunda sayısız kitaplar yazmıştır, gördüğümüz bütün büyüklerden ahlak hususunda daha üstündü.”

Burada şu şiire temessül etmek yerindedir:

“Misk ve karanfilden duyduğun her koku,

Sümbül gibi olan o zülfün devletinden duyarsın.”

Şeyh Nasîruddin Tusi bu güzel ahlakı İmamlardan öğrenmişti. Duymadınız mı Hz. Ali (a.s) kendisine söven birine cevap vermek isteyen Kanber'e şöyle seslendi:

“Yavaş ol ey Kanber! Bırak bu söven kimse aşağılığıyla kalsın ve sen de sükutunla rahman olan Allah'ı hoşnut eder, şeytanı gazaplandırmış olursun; düşmanına azap vermiş olursun. Taneyi yaran ve insanları yaratan Allah'a andolsun ki, Allah'ı hilim gibi hiçbir şey hoşnut etmez, sessizlik kadar hiçbir şey şeytanı gazaplandırmaz ve cevap vermemek kadar hiçbir şey ahmağa azap vermez.”

Hem dostları, hem de muhalifleri şeyhi övmüşlerdir. Corci Zeydan “**Adab’ul- Lügati'l Arabiyye**” kitabında onun hakkında şöyle diyor: “Onun dört yüz bin ciltten fazla dev bir kütüphanesi vardı.”

Şii alimleri hakkında yazdığım “**Fevaid 'ur Rezeviyye**” kitabında Şeyh hakkında geniş bilgiler verdim. Şeyh, Kum'a on fersah uzaklıktaki **Veşare** ehliendendir. Ama Tus'da doğmuştur; mezarı ise Kazimiyye'dedir. Mezarının üzerinde; “**Köpekleri de mağaranın girişinde ön ayaklarını uzatmış yatmakta idi.**” ^[21] ayeti yazılıdır. Şeyh, H. 597 yılının Cemadiyelevvel ayının 11. günü dünyaya gelmiş, H. 672 yılının Zilhicce ayının 18'inde Pazartesi günü vefat etmiştir.

Nakledildiği üzere merhum **Hacı Şeyh Cafer (Keşf'ul Ğıta'nın sahibi)** İsfahan'da namaza başlamadan önce fakirlere yardımda bulundu ve daha sonra namaza durdu, fakir seyyitlerden biri haberdar olunca iki namazın arasında Şeyh'in yanına vararak; “Ceddimin malını bana ver” dedi.

Şeyh; “Sen geç geldin, sana verecek bir şey kalmadı.” diye buyurdu. Seyyit kızdı ve Şeyh'in yüzüne tükürdü. Şeyh mihraptan kalkıp cemaat arasında para toplamaya başlayarak şöyle diyordu: “Her kim Şeyh'in sakalını seviyorsa, Seyyid'e yardım etsin.” Cemaat Şeyh'e para yağdırdı, Şeyh onu seyyide verdi ve daha sonra da ikinci namazına durdu.

Şeyhin güzel ahlakta ne dereceye ulaştığını görüyorsunuz. Halbuki Şeyh Müsümanların lideri, Hücet'il İslam ve Ehl-i Beyt fakihlerinden biriydi. Fıkıhta öyle bir derecedeydi ki **Keşful Gıta** kitabını yolculukta yazdı. O şöyle diyordu: “Bütün fıkıh kitaplarını yakacak olsanız bile ben taharet babından diyat babına kadar bütün babları ezberden yazarım.” Şeyh'in bütün evlatları da büyük alim ve fakihlerdendi.

Şeyhimiz **Sıkat'ul İslam Nuri** onun hakkında şöyle diyor: “Şeyh'in sünnet, adap, seherlerde dua, ağlama, Allah karşısındaki tevazusu ve nefis muhasebesi şaşılacak bir derecedeydi. Sürekli kendi kendine şöyle diyordu:

“Sen önceleri küçük bir Cafer'din, sonra büyük Cafer oldun, sonra Şeyh Cafer, daha sonra Irak Şeyhi, daha sonra da Müslümanların önderi oldun. Yani asla dün ne olduğunu unutma.”

Şeyh, Hz. Ali'nin Ahnef bin Kays'a özelliklerini saydığı şu kimselerdendi:

“Geceleri herkes yattığında, sesler kesildiğinde ve kuşlar yuvasında uyuduğunda onlar kıyamet korkusundan uyuyamazlar, Allah-u Teala da şöyle buyurmaktadır: “Onlar uykudayken geceleyin ansızın azabımızın gelişinden emin midirler?” Sabahlara kadar feryat eder, ağlar, tesbih eder, mihrapta gözyaşı döker, inlerler. Gece karanlığında hüüngür hüüngür ağlayarak ibadet ederler.

Ey Ahnef, onların geceleyin ibadet için kalktıklarını görürsün. Sırtları eğilmiş, namazda Kur'an okurlar, yüksek sesle ağlayarak feryat ederler. Feryat edince boğazlarına kadar ateşte yandıklarını sanırsın. Ağlama seslerini duyunca boyunlarını zincire vurduklarını sanırsın; gündüzleri yeryüzünde yavaşça ve sabırla yürürler, insanlara hep iyiliği anlatırlar, cahiller konuşunca selam derler, boş şeylerden kaçınırlar, iftira yerlerinden uzak dururlar, halkın değerlerine dil uzatma konusunda dilsiz olurlar, batıl sözleri işitme hususunda sağır olurlar. Gözlerine sürme sürerler, günahlara bakmazlar ve Daru's-selamı arzularlar, zira ona giren hüüzün ve şüpheden kurtulur.” [22]

Nakledildiği üzere **Sahib bin Abbad** kölelerinden bir şerbet istedi, bir kölesi ona şerbet getirdi, içmek isteyince dostlarından biri; “Sakin içme, zehirlidir” diye bağırdı. Şerbeti getiren köle de orada durmuştu. Sahib; “Efendi, delilin nedir?” diye sordu. Adam; “Tecrübe et, onu sana verene içir de belli olsun” dedi. Sahip; “Böyle bir iş doğru değildir; ben buna izin veremem” dedi. Adam; “O halde onu kuşlardan birine içir.” dedi. Sahib; “Hayvanı cezalandırmak caiz değildir” dedi.

Sonra o kadehi yere boşaltmalarını emretti, o kölesine de bir daha evine girmemesini emretti, ama maaşını kesmedi ve şöyle buyurdu: “Yakini, şekle def etmek doğru değildir, birini maaşını kesmekle cezalandırmak mertliğe yakışmaz.”^[23]

Sahib bin Abbad, Âl-i Buye'nin vezirlerinden soylu ve seçkin bir insandı. Edep, fazilet, kemal ve Arapça ilminde zamanının en üstünü idi.

Nakledildiği üzere imla (yazı yazdırma) için oturduğunda, bir sürü insan istifade etmek için etrafına toplanırdı. Altı katip onun sözlerini halka ulaştırırdı. Yanındaki lugat kitaplarını taşımak için altmış deveye ihtiyaç duyuyordu. Seyyid, alim ve fazıl insanlara çok değer verirdi. Alimleri telif ve tasnif etmeye teşvik ederdi, onun teşvikleri neticesinde Şeyh Hasan bin Muhammed Kummi, Kum Tari'hini yazdı, Şeyh Saduk, **Uyun'u- Ahbar'ur- Rıza** kitabını yazdı. Sa'lebi ise onun için **Yetimet'ud- Dehr** kitabını telif etti.

Alim, fakih, seyyid, şair ve erdemli insanlara ihsanda bulunurdu. Her yıl, fakihlere verilmesi için Bağdat'a beş bin eşrefi gönderirdi. Ramazan ayında öğleden sonra yanına gelen herkese iftar verirdi. Ramazan geceleri evinde en az bin kişi iftar ederdi. Ramazan ayındaki verdiği sadaka ve ihsanları, yıl boyunca verdiği sadaka ve ihsanlar kadardı. Hz. Ali'yi öğen düşmanlarını yeren bir çok şiir söylemiştir. H. 385 yılının Sefer ayının 24'ünde Rey şehrine yolculukta vefat etmiştir. Cenazesini İsfahan'a getirdiler ve kabri şu anda **İsfahan**'dadır.

^[1] - A'raf/8-9.

^[2] - Karia/1-11

^[3] - Bihar'ul- Envar, c. 91, s. 49-56.

^[4] - Bihar'ul- Envar, c. 91, s. 56.

^[5] - Bihar'ul- Envar, c. 91, s. 47.

- [6] - Bihar'ul- Envar, c. 91, s. 70.
- [7] - Bihar'ul- Envar, c. 91, s. 57.
- [8] - Sefinet'ul- Bihar, c. 5, s. 171.
- [9] - Ayn'ul- Hayat/ 415.
- [10] - Tefsir-i Ebul Futuh Razi c. 4, s. 443.
- [11] - Ayn'ul- Hayat/415.
- [12] - Sefinet'ul- Bihar, c. 5, s. 171
- [13] - Sefinet'ul- Bihar, c. 2 s. 682
- [14] - Araf/199-202.
- [15] - Yusuf/92.
- [16] - Sefinet'ul- Bihar c. 2, s. 682
- [17] - Bihar'ul- Envar, c. 45, s. 102.
- [18] - Bihar'ul- Envar, c. 45, s. 102.
- [19] - Sefinet'ul- Bihar, c. 4, s. 383.
- [20] - Sefinet'ul- Bihar c. 2, s. 710.
- [21] - Kehf/18.
- [22] - Şeyh Behai, c. 1, s. 99.
- [23] - Sefinet'ul- Bihar c. 5, s. 46.

YEDİNCİ BÖLÜM

HESAP

Korkunç duraklardan biri de hesap durağıdır.

Allah Teala şöyle buyuruyor: **“İnsanların hesaba çekilecekleri gün yaklaştı. Hal böyleyken onlar gaflet içinde yüz çevirdiler.”** ^[1]

Hakeza şöyle buyurmuştur: **“Rabbinin ve onun elçilerinin emrinden uzaklaşıp azmış nice memleketler vardır ki, biz onları çetin bir hesaba çekmiş ve onları görülmemiş bir azaba çarptırmışızdır, böylece onlar da yaptıklarının karşılığını tatmışlar ve işlerinin sonu tam bir hüsrana olmuştur, Allah onlara şiddetli bir azap hazırlamıştır, ey inanan akıl sahipleri! Allah'tan korkun, Allah size gerçekten bir uyarıcı indirmiştir.”** ^[2]

Burada teberrüken bir kaç rivayet nakletmek istiyoruz:

1- Şeyh Saduk Ehl-i Beyt (a.s) yoluyla Hz. Peygamber'den şöyle nakletmektedir: *“Kıyamet günü herkes adım atmadan dört şeyden hesaba çekilir: Ömrünü nerede geçirdiği, gençliğini nerede tükettiği, malını nereden bulup harcadığı ve biz Ehl-i Beyt'in sevgisinden.”* [3]

2- Şeyh Tusi İmam Bakır (a.s)'dan şöyle rivayet etmiştir: *“Kuldan sorulan ilk şey namazdır, o kabul olursa diğer bütün amelleri kabul olur.”* [4]

3- Şeyh Saduk şöyle rivayet etmiştir: *“Kıyamet günü borç sahibi gelir şikayette bulunur, eğer borçlunun sevapları varsa borç sahibine verilir, aksi takdirde borç sahibinin günahları ona yüklenir.”* [5]

4-Şeyh Kuleyni, Ali bin Hüseyin'den şöyle rivayet etmiştir: *“Müşrikler için terazi kurulmaz, onları gruplar halinde hesapsız cehenneme götürürler. Zira terazi Müslümanlar için kurulur.”*

5- Şeyh Saduk İmam Sadık (a.s)'dan şöyle nakletmektedir: *“Kıyamet günü hesap için, dünyada biri fakir diğeri ise zengin olan cennetlik iki mümin getirilir; fakir şöyle der: “Allah'ım beni niçin tutuyorsun? Bana adaletli veya zalim olmam gereken bir velayet veya hükümet vermedin, senin hakkını ödeyeceğim veya ödemeyeceğim bir mal da vermedin. Bana yetecek kadar rızık verdin.”*

Allah Teala da şöyle buyurur: “Mümin kulum doğru söylüyor, bırakın cennete girsin.” Geriye o zengin kalır, kırk deveyi doyuracak kadar ter döker, daha sonra o da cennete girer. Fakir ona şöyle der: “Seni neden tuttular?” Zengin der ki: “Hesabım uzun sürdü, sürekli birbiri ardınca kusurlarım çıkıyordu, Allah Teala da beni bağışlıyordu, beni rahmetiyle tövbe edenlere kattı. Sen kimsin?” Fakir şöyle der: “Ben mahşerde seninle olan o fakirim.” Zengin de der ki: “Cennet nimetleri seni değiştirmiş, bu yüzden seni tanıyamadım.” [6]

6-Şeyh Tusi İmam Sadık (a.s)'dan şöyle nakletmektedir: *“Kıyamet günü Allah (c.c) bizi şiilerimizin hesabına müvekkel kılar. Allah'la ilgili olanları Allah'tan bağışlamasını dileriz; bizimle ilgili olanı ise kendine bağışlarız.”* [7]

Daha sonra İmam (a.s) şu ayeti okudu: **“Şüphesiz onların dönüşü sadece bizedir, sonra onların sorguya çekilmesi de sadece bize aittir.”** [8]

Şeyh'uş- Şehit, Ahmet bin Ebi'l Hevari'den şöyle nakletmektedir: **“Sürekli Ebu Süleyman Darani'yi** [9] rüyada görmek istiyordum, yaklaşık bir yıl sonra onu rüyada görerej; “Ey üstadım! Allah sana ne yaptı?” diye sordum.

Bana şöyle dedi: “Ey Ahmed! Bir devenin üstünden bir süpürge çöpünü aldım, onunla dişlerimi temizleyip temizlemediğimi bilemiyorum, daha sonra yere attım, yaklaşık bir yıldır onun hesabını veriyorum.”^[10]

Bu hikaye gerçekten uzak değildir değildir; çünkü şu ayet de onu tasdik etmektedir: **“Yavrucuğum yaptığın iş bir hardal tanesi ağırlığında bile olsa ve bu bir kayanın içinde veya göklerde yahut yerin derinliklerinde bulunsa, yine de Allah onu getirir. Doğrusu Allah en ince işleri görüp bilmektedir ve her şeyden haberdardır.”** ^[11]

Hiz. Ali de hutbelerin birinde şöyle buyurmaktadır:

“Acaba nefisler bir miskal tanesinden bile sorumlu değil midir?”

Muhammed bin Ebibekr'e yazdığı bir mektubunda şöyle buyuruyor:

“Ey Allah'ın kulları! Bilin ki Allah en küçük ve büyük amellerinizi de sorgulayacaktır.”

İbni Abbas'a yazdığı bir mektupta da şöyle buyurmaktadır:

“Acaba hesapta münakaşadan korkmuyor musun?” ^[12]

Münakaşa hesapta incelik ve dikkati ifade etmektedir, bazı muhakkikler şöyle demişlerdir:

“Hesap ve tartı tehlikesinden sadece dünyada nefisini şariat terazisiyle tartanlar; amel, söz ve hayatını inceden inceye muhasebe edenler kurtulabilir.”

Nitekim bir rivayette de şöyle buyurulmuştur:

“Hesaba çekilmeden önce kendinizi hesaba çekin, amelleriniz tartılmadan siz kendiniz amellerinizi tartın.” ^[13]

Nakledildiğine göre Tevbet **bin Samme** adında biri sürekli gece gündüz nefisini hesaba çekiyordu, bir gün ömrünü hesapladı, ömründen tam altmış yıl geçiyordu, yani yirmibirbin beşyüz gün yaşamıştı. Kendi kendine şöyle diyordu: “Eyvahlar olsun bana, acaba ben Malik'i tam yirmibirbin beşyüz günahla mı karşılayacağım?” Orada bayıldı ve daha sonra vefat etti. ^[14]

Rivayet edildiği üzere Resulullah (s.a.a) otsuz bir vadiye indi, ashabına odun toplamalarını emretti, ashap otsuz yerde odun bulunamayacağını söyleyince Hiz. Peygamber buyurdular: *“Herkes bulduğunu getirsin.”* Ashap etrafta ne bulduysa getirip üstüste koydular, böylece bir yığın odun toplanmış oldu; bunun üzerine Peygamber (s.a.a) şöyle buyurdular: *“İşte günahlar da böyle toplanır.”* ^[15]

Resulullah'ın maksadı şu idi ki o otsuz vadide dikkatle çalışıldığında düşünülemeyecek kadar odun toplandığı gibi, insan hesaba çekildiğinde de tahmin edilemeyecek kadar günahı ortaya çıkar. Nitekim Tövbe bin Samme de her günü için bir günah farzedince tam yirmi bir bin beş yüz günahı çıktı ortaya. . .

[1] - Enbiya/1.

[2] - Talak/8-10.

[3] - Bihar'ul- Envar, c. 7, s. 258.

[4] - A. K. c. 7, s. 367.

[5] - Bihar'ul- Envar, c. 7, s. 274

[6] - A. K. c. 7, s. 259.

[7] - Bihar'ul- Envar, c. 7, s. 265.

[8] - aşiye/26.

[9] - Ebu Süleymani Darani Abdurrahman bin Atiyye meşhur bir zahittir. H. 235 yılında Dimaşk'ın köylerinden olan Darya'da vefat etmiştir, kabri orada meşhurdur. Ahmed bin Ebi'l Havari onun ashabındandır.

[10] - Sefinet'ul- Bihar/1.

[11] - Lokman/16.

[12] - Nehc'ul- Belağa/41.

[13] - Bihar'ul- Envar, c. 67, s. 73.

[14] - Sefinet'ul- Bihar, c. 3, s. 107.

[15] - Vesail'uş şia c. 11, s. 245.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

AMEL DEFTERLERİ

Kıyametin korkunç duraklarından biri de amel defterinin verildiği duraktır. Nitekim Allah Teala da kıyameti vasfederken şöyle buyuruyor: “(Amellerin yazılı olduğu) defterler açıldığında. . .” [1]

Yine Allah Teala buyuruyor ki: “**Kimin kitabı sağından verilirse, kolay bir hesaba hesaba çekilicek ve sevinçli olarak ailesine dönecektir. Kimin de kitabı arkasından verilirse derhal yok olmayı isteyecek, alevli ateşe girecek. Zira o, ailesi içinde şırmarmıştı.**” [2]

Ayyaşi, İmam Sadık (a.s)'dan şöyle nakletmektedir:

“Kıyamet günü herkese amel defteri verilir ve; “Oku!” denir. Daha sonra Allah Teala, sanki şimdi yapmış gibi tüm bakış, söz, adım ve benzeri şeyler vasiyasıyla yapmış olduğu amellerini ona hatırlatır. O da şöyle der: “Eyyahlar bana, bu defter küçük büyük ne varsa saymış, hiçbir şeyi bırakmamıştır.” [3]

İbn-i Kavleveyh İmam Sadık (a.s)'dan şöyle nakletmiştir:

“Her kim Ramazan ayında İmam Hüseyin'i ziyaret edip de seferde ölürse artık hesaba çekilmez, ona; ‘Korkmadan cennete gir.’ denir.”

Allame Meclisi **Tuhfe**'de iki muteber senetle İmam Rıza (a.s)'dan şöyle nakletmektedir: *“Her kim beni uzaktan ziyarete gelirse, kıyamet gününde üç yerde onu korkulardan kurtarırım; iyilere sağından kötülere ise solundan defterlerinin verildiği yerde, sıratı ve amellerin tartıldığı yerde.”* [4]

Hakk’ul- Yakın'den naklen Hüseyin bin Sait **Züht** kitabında İmam Sadık (a.s)'dan şöyle rivayet etmiştir:

*“Allah Teala mümini hesaba çekmek isteyince defterini sağ eline verir, kimsenin duymayacağı şekilde kendi aralarında hesap yapar ve şöyle buyurur: “**Ey kulum! Falan işi ve falan ameli yapmışsın.**” Buyurur. O da; “Evet yaptım Allah'ım” der. Allah Teala da; “**Ben de onları bağışladım ve iyiliğe çevirdim.**” buyurur.*

Sonra insanlar şöyle der: “Süphanellah! Bu kulun bir tek günahı bile yok.” Nitekim bir ayette de şöyle buyurulmaktadır: **“Kimin kitabı sağından verilmişse, kolay bir hesaba hesaba çekilecek ve sevinçli olarak ailesine dönecektir.”** [5]

Ravi, “Hangi ailesine?” diye sorunca da şöyle buyurdu: “Eğer Mümin olursa, dünyadaki ailesi cennette de onunla olur.”

Daha sonra şöyle buyurdu: “Ama bir kula kötü irade etmişse, onu açıkta ve insanların huzurunda hesaba çeker, ona hüccetini tamamlar ve defteri sol eline verilir. Nitekim Hak Teala şöyle buyurmaktadır: **“Kimin de kitabı arkasından verilirse derhal yok olmayı isteyecek, alevli ateşe girecek, zira o ailesi içinde şımarmıştı.”** [6]

Bu ayet münafık ve kafirlerin ellerinin zincire vurulduğuna ve defterlerinin arkadan sol ellerine verileceğine işaret etmektedir. Nitekim bu iki halete abdest alırken ellerin yıkanması sırasında okunan şu dualarda da işaret edilmiştir: “Allah’ım, amel defterimi sağ elime ver, cennette ebedi kalacağıma dair amel defterini sol elime verme; beni kolayca hesaba çek. Allah’ım, amel defterimi sol elime arkadan verme; ellerimi boynuma zincirleme.”

Seyyit bin Tavus şöyle bir rivayet nakletmektedir:

İmam Zeyn’ul- Abidin (a.s) Ramazan ayında köle ve cariyelerinin yaptığı hataları bir kitaba yazıyordu. Ramazanın son gecesi ise onları yanına çağırıyor ve hatalarının yazıldığı kitabı çıkararak şöyle buyuruyordu: “Ey falan, falan gün falan hatayı yaptın, hatırlıyor musun? Ben de sana bir şey demedim.” Onlar; “Evet ey Resulullah’ın torunu! Yaptık” diyorlardı.

Böylece hepsine tek tek soruyor ve onlardan itiraf alıyordu. Daha sonra aralarında durup şöyle buyuruyordu: “Yüksek sesle hep birden şöyle söyleyin: “Ey Ali bin Hüseyin! Senin Rabbin de amellerini saymış kaydetmiştir. Sen de bizim amellerimizi saymış ve kaydetmişsin. Allah nezdinde bir kitap da vardır ki hak üzere konuşur, küçük büyük hiçbir ameli terketmez. Bakacak olursan yaptığın her şeyin orada yazılı olduğunu görürsün. O halde bizi bağışla, Allah da seni bağışlasın; ey Ali bin Hüseyin, zulmetmeyen adil hakim olan Allah karşısındaki küçük makamını düşün, bir hardal tanesi kadar küçük kalmaktadır. O halde bizi affet ki mülk sahibi Allah da seni affetsin. Nitekim Allah da şöyle buyurmuştur:

“...Bağışlasınlar, feragat gösterebilirler. Allah’ın sizi bağışlamasını arzulamaz mısınız? Allah çok bağışlayandır, çok merhametli olandır.” [7]

İmam sürekli onlara bunu telkin ediyor ve onlar da söylediğini ifade ediyorlardı. O sırada aralarında duran İmam ağlıyor, ağıt yakıyordu. Allah'a yönelip şöyle diyordu: “Ey Allah'ım bize zulmedenleri bağışlamamızı istedin, biz de bağışladık, o halde sen de bizi bağışla. Sen bağışlamaya bizden daha layıksın. Bizden fakiri kapıdan eli boş çevirmememizi istedin, Allah'ım biz de bir fakir olarak dergahına geldik, senin ihsanını ümit ediyoruz, o halde bizi ümitsiz etme.”

Daha sonra köle ve cariyelerine dönüp şöyle diyordu: “ben sizi affettim, siz de beni affettiniz mi? Size yaptığım kusurları bağışladınız mı? Zira ben kötü ve zalim bir efendiyim, kerim, cömert, adil ve ihsan sahibi bir efendinin kölesiyim.”

Köle ve cariyelerde şöyle diyorlardı: “biz seni affettik ey efendimiz, sen bize kötülük etmedin.”

Daha sonra şöyle diyordu: “Benim için Allah'a şöyle dua edin: “Allah'ım o bizi affettiği gibi sen de onu affet, o bizi kölelikten kurtardığı gibi sen de onu ateşten kurtar.”

Onlar böyle dua edince de İmam şöyle buyurdu: “Allah'ım ey alemlerin rabbi, ne olur icabet et.”

Daha sonra da onlara şöyle diyordu: “Gidiniz, ben sizi affettim, sizi azat ettim, ümit ediyorum ki Allah da beni affetsin ve ateşten kurtarsın.”

İmam bayram günü de onları insanlardan ihtiyaçsız kılacak kadar ihsanda bulunuyordu. Her yıl Ramazan'ın son gecesi yirmiye yakın köleyi azat ediyordu ve şöyle buyuruyordu: “Allah Teala Ramazan'ın her gecesi iftar vakti yetmiş milyon insanı cehennem ateşinden azat etmektedir, Ramazan'ın son gecesi ise Ramazan ayı boyunca azat ettiği kadar ateşten azat etmektedir. Ben de Allah'ın görmesi için dünyada kölelerimi azat ediyorum ki; o da beni cehennem ateşinden azat etsin.” [8]

[1] - Tekvir/10.

[2] - İnşikak/7-13.

[3] - Bihar'ul- Envar, c. 7, s. 314.

[4] - Bihar'ul- Envar, c. 102, s. 34.

[5] - İnşikak 7-8.

[6] - İnşikak 10-13.

[7] - Nur/22.

[8] - Bihar'ul- Envar, c. 43, s. 103.

DOKUZUNCÜ BÖLÜM

SIRAT KÖPRÜSÜ

Ahiretin korkunç duraklarından biri de sıratdır. Sırat; cehennem üzere kurulu bir köprüdür, ondan geçmeyen cennete giremez. Rivayetlerde yer aldığı üzere kıldan ince, kılıçtan keskin ve ateşten sıcaktır. Halis Müminler sıratı yıldırım gibi büyük bir kolaylıkla geçerler, bazıları zor geçer ama sonunda kurtulurlar. Bazıları ise cehenneme düşer. Ahiretteki sırat dünyadaki doğru yola benzer, dünyadaki doğru yol, hak din, velayet ve Resulullah'ın soyundan olan İmamlara itaat yoludur. Söz veya davranışlarıyla dünyadaki bu doğru yoldan sapanlar ahirette de sıratı kayar ve cehenneme düşerler. **Hamd** suresindeki “Sırat-i mustakim” de bunların her ikisine işaretir. ^[1]

Allame Meclisi **Hakk’ul- Yakın** kitabında Şeyh Saduk'un **Akaid** kitabından şöyle nakletmektedir:

“Bize göre mahşer yolundaki her durak, Allah’ın emir ve nehiyelerinin ismidir. İnsan eğer bu farzların birinde bir kusur etmişse, o durakta bin yıl bekletilir, ondan o farzlardaki ilahi hak talep edilir, eğer önceden gönderdiği bir salih amel veya kendisine inen ilahi bir rahmet olursa, ondan kurtularak başka bir durağa geçer. Sürekli onu duraktan durağa götürürler, her durakta hesaba çekilir. Eğer bütün bu duraklardan geçerse **dar’ul- beka**’ya varır, artık asla ölmeyecek bir hayata kavuşur, şekaveti olmayan bir saadete erir. Allah’ın haremünde Peygamberler, hüccetler, doğrular, şefaatçiler ve Allah’ın salih kullarıyla birlikte olur.

Ama eğer bir durakta bekletilir ve kusur ettiği farzın hakkı istenirse, onun da bunu telafi edecek salih bir ameli veya nail olduğu ilahi bir rahmeti yoksa, ayağı kayar ve cehenneme düşer, bundan Allah'a sığınırız.

Bütün bu duraklar sıratın üstündedir, bu duraklardan biri **velayet durağı**’dır, bütün kulları o durakta durdurur, İmamların velayetinden hesaba çekerler. Eğer inanmışsa kurtulur ve geçer; aksi takdirde cehenneme düşer. Nitekim Allah Teala şöyle buyurmaktadır: **“Onları tutuklayın, çünkü onlar sorguya çekilecekler.”** ^[2]

Durakların en önemlisi ise gözetleme durağıdır. **“Çünkü Rabbin (her an) gözetlemededir.”** ^[3]

Yine şöyle buyuruyor: **“İzzet ve celalime andolsun ki hiçbir zalimin zulmünü affetmem.”**

Bir durağın adı da **sıla-i rahim**'dir, bir diğeri **emanet**, bir diğeri ise **namaz**; ilahi farzlardan her birinin adına bir durak vardır; kulları bu duraklarda durdurur sorguya çekerler.”

İmam Muhammed Bakır (a.s)'dan şöyle rivayet edilmiştir: **“O gün cehennem getirilir.”** [4]
ayeti nazil olunca, Hz. Peygamber'e bu ayetin manası soruldu.

Hz. Peygamber (s.a.a) şöyle buyurdular: “Cebrail'in bana haber verdiği üzere Allah Teala kıyamet günü bütün yaratıkları bir araya toplar. Cehennemi yüzbin güçlü meleğin çektiği bin dizgin ile çekerler. Cehennem helak edici bir ses, patlama ve gazap içindedir, cehennemin nefes çektiğinde öyle bir sesi vardır ki, insanlar hesap için bekletilmemiş olsaydı hepsi helak olurdu. Melek ve Peygamberler de dahil herkes Allah'ım beni kurtar, beni kurtar diye feryat eder. Sadece Peygamberimiz, “Ümmetim! Ümmetim!” diye feryat ederek ümmeti için dua eder.

*Böylece sıratı cehennemin üzerine koyarlar. Kıldan ince, kılıçtan keskindir, ayrıca üç tartısı vardır; bir tartı emanet ve sila-i rahim, ikincisi namaz, üçüncüsü ise alemlerin rabbinin adaletidir; yani kul haklarındaki hükümler... İnsanlara sıratı geçmeleri söylenir, eğer sila-i rahim etmemiş veya insanların malına ihanet etmişse, birinci veya ikinci durakta durdurulur, telafi edemediği takdirde ise cehenneme düşer, bunlardan geçecek olursa, bu defa önüne namaz çıkar. Eğer buradan da geçerse, ilahi adalet kul hakkı için insanın yolunu keser. Nitekim Hak Teala şöyle buyuruyor: **“Şüphesiz ki Rabbin gözetlemektedir.”** [5]*

İnsanlar sıratı geçerler, bazıları elleriyle tutunmuş, bazılarının ise bir ayağı kaymış diğer bir ayağıyla tutunmuşlardır. Allah'ın melekleri sürekli onların kurtuluşu için dua eder. İnsanlar yarasalar gibi ateşe düşerler, sıratı geçenler Allah'a hamd eder ve şöyle der: “Hamd Allah'a mahsustur, salih ameller Allah'ın nimetiyle tamamlanır, iyilikler çoğalır. Ümidimi kestikten sonra beni cehennemden minnet ve fazlıyla kurtaran Allah'a andolsun, şüphesiz ki Allah bağışlayıcı ve kullarının iyi amellerine mükafat vericidir.” [6]

Hüseyin bin Said Ahvazi İmam Bakır (a.s)'dan şöyle rivayet etmektedir: “Adamın biri Ebuzer'in yanına gelerek ona koyunlarının doğduğunu müjdeledi, Ebuzer ise şöyle dedi: “Onların çok olması beni sevindirmez, az olup da kifayet eden, çok olup da meşgul edenden daha hayırlıdır. Ben Hz. Peygamber'den şöyle buyurduğunu duydum: “Kıyamet günü sıratın iki tarafında **sıla-i rahim** ve **emanet** vardır . Eğer sila-i rahim yapan ve emanete ihanet etmeyen biri geçerse, o iki taraf onun ateşe düşmesine engel olur.” [7]

Başka bir rivayette şöyle yer almıştır: “Eğer sila-i rahim etmeyen ve emanete ihanet eden biri geçecek olursa, diğer amellerinin bir faydasını görmez ve ateşe düşer.”

Büyük bir alim olan seyyid Ali bin Seyyid Abdulkarim Neyli en-Necefi Şeyh'uş- şehid ve Fahr'ul- Muhakkikin'in öğrencisidir. Hz. Ali'nin faziletlerini yazdığı **Envar'ul- Muziy'e**

kitabında babasından şu hikayeyi nakletmektedir: “Neyle köyünde bulunan caminin bir sorumlusu vardı, bir gün evinden dışarı çıkmadı, çağırdılarsa da gelemeyeceğini söyledi. Sebebini araştırdıklarında bedeninin yandığını anladılar, büyük bir dert ve acı içinde kıvranıyordu, sebebini sorduklarında ise şöyle dedi:

“Rüyamda kıyametin koptuğunu gördün, insanlar büyük bir zorluğa düşmüş bir çoğu ateşe düşüyordu. Ben de cennete gidenler arasındaydım, cennete doğru giderken eni ve boyu uzun olan bir köprüye vardım, ondan geçtik, üzerinde yürüdükçe eni azalıyor uzunluğu artıyordu. Sonunda kılıç gibi keskin yerine geldik, altında simsiyah bir ateş yanıyordu, insanlardan bazısı oradan geçiyor, bazısı ise ateşe düşüyordu. Tam sonuna geldiğim bir anda aniden ateşe düştüm, ne kadar kurtulmak için çırpındıysam da ateş beni içine çekti, sürekli feryat ediyordum, aklımı kaybetmiştim, bağırarak **Hız. Ali**'yi çağırıyordum, aniden o ateş vadisinin kenarında birinin durduğunu gördüm ve onun **Hız. Ali** olduğunu anladım. Ona seslenince şöyle buyurdu: “*Elini bana uzat.*”

Elimi uzattım ve beni ateşten kurtardı. Eliyle ateşi benden uzaklaştırdı. Ben dehşet içinde uykudan uyandım, uyanınca Ali'nin elinin değdiği yerler dışında her yerimin yandığını gördüm.”

Yaklaşık üç ay tedavi gördü, bu hikayeyi anlattığı her defasında mutlaka ateşi yükseliyordu.”

Sıla-i Rahim ve emaneti eda etmek dışında bu duraktan kurtuluş için de dört önemli ameli zikretmek istiyoruz:

1- Seyyit bin Tavus **İkbal** adlı kitabında şöyle nakletmektedir: “Her kim **Recep** ayının ilk gecesi akşam namazından sonra yirmi rekat namaz kılsa, her rekatta **Hamd** ve **İhlas** suresini okuyarak her iki rekattan sonra selam verirse, kendisi, ehli, malı ve evladı korunur, kabir azabından emanda kalır ve sıratdan hesap sorulmadan şimşek gibi geçer.” [8]

2- Rivayet edildiği üzere; “Her kim **Recep** ayından altı gün oruç tutarsa, kıyamet gününde emanda kalır ve sıratı hesapsız geçer.” [9]

3- Seyyid bin Tavus şöyle rivayet etmiştir: “Her kim **Şaban**'ın 29. gününde on rekat namaz kılsa ve her rekatinde bir defa **Hamd**, on defa **Tekasür**, on defa **Felak**, on defa **Nas** ve on defa da **İhlas** suresini okursa, Allah Teala ona müctehitlerin sevabını verir, kefesini iyiliklerle doldurur, hesabını kolay tutar ve sıratı şimşek gibi geçer.”

4- Daha önceki bölümlerde de geçtiği gibi; “Her kim uzaktan gelip İmam Rıza (a.s)'ın kabrini ziyaret ederse, İmam (a.s) kıyamette üç yerde yanına gelir ve onu korkulardan kurtarır. Bunlardan biri de sıratıdır.” [10]

^[1] - Bihar'ul- Envar, c. 8, s. 64-71.

^[2] - Saffat/24.

^[3] -Fecr/14.

^[4] - Fecr/23.

^[5] - Fecr/14

^[6] - Bihar'ul- Envar, c. 8, s. 65.

^[7] - Bihar'ul- Envar, c. 22, s. 410.

^[8] - İkbâl'ul- A'mal/629.

^[9] - Sevvab'ul- A'mal/126.

^[10] - Bihar'ul- Envar c. 99, s. 34.

SON BÖLÜM

CEHENNEM AZABI

Bu bölümde de cehennem azabının zorluğu hakkında bir kaç rivayet, korkanların kıssalarından bir kaç kısra ve müminlerin uyanışına sebep olan bir kaç örnek zikredeceğiz.

Önce rivayetler:

1- Sahih bir senetle Ebu Basir'den şöyle nakledilmiştir: “İmam Cafer Sadık (a.s)'a şöyle dedim: “Ey Peygamberin evladı, kalbim katılaştı, beni ilahi azaptan korkutacak bir şeyler söyle.” İmam (a.s) şöyle buyurdular:

“Ey Eba Muhammed! Ahiret hayatı olan uzak, uzun ve sonsuz bir hayata hazırlan. O

hayatı düşün ve oraya azık topla, bir gün Cebrail Hz. Peygamber’in huzuruna geldi,

yüzünü ekşitmiş, hüznün ve gam içindeydi. Daha önce hep tebessüm ve sevinçle gelirdi. Hz.

Peygamber; “Neden bugün kızgın ve hüzünlüsün?” diye sordu. Cebrail şöyle dedi: “Bugün Cehennem ateşine üfleme artık sona erdi.”

Hz. Peygamber; “Ey Cebrail! Cehennem ateşine üfleme nedir?”

Cebrail şöyle dedi: “Ey Muhammed! Allah Teala emredince cehennem ateşine bin yıl üflediler de beyaz oldu; bin yıl daha üflediler kırmızı oldu, bin yıl daha üflediler siyah oldu, şu anda siyah ve karanlıktır. Cehennem kazanlarında kaynayan ve ehline su niyetiyle verilen şey zinakarların avret mahallinden çıkan kan ve cehennem ehlinin teri olan irindir. Bundan bir damla dünya ehlinin suyuna dökülecek olursa bütün insanlar ölür. Cehennem ehlinin boynunda olan yetmiş arşın uzunluğundaki zincirden bir halkası dünyanın üzerine düşecek olursa bütün dünya erir. Cehennem ehlinin giydiği gömlekten bir tanesi giyer ve gök arasına asılacak olursa, dünya ehli kokusundan helak olur.”

Cebrail bunları anlatınca Hz. Peygamber’le birlikte ağlamaya başladılar. Allah Teala onlara bir melek göndererek onlara şöyle dedi: “Allah size selam gönderdi ve azaba sebep olacak günahlardan sizi koruduğunu haber verdi.” Ondan sonra Cebrail Peygamber’e gelince hep güler ve tebessüm ederdi.”

İmam Sadık (a.s) daha sonra şöyle buyurdular:

“O gün ateş ehli cehennem azametini ve ilahi azabı çok iyi bilir, cennet ehli de cennetin azametini ve nimetlerini bilir. Cehennem ehli cehenneme girince yetmiş yıl cehennem üstüne çıkmaya çalışır. Melekler demir gürzlerle kafasına vurarak onu cehenneme gönderir. Derileri değiştirilir ve yeni deriler giydirilir ki azabı daha çok hissetsinler, bunlar sana yeter mi ey Ebu Basir?”

Ebu Basir; “Yeter, kafidir.” dedi. ^[1]

2- İmam Sadık (a.s) Hz. Peygamber’den şöyle nakletmektedir:

“Miraç gecesi göğün birinci katına vardığımda melekler sevinçli ve gülümsüyordu, sonunda oldukça kızgın ve azametli çok büyük bir melek gördüm. Diğer melekler selam verdiği gibi o

da verdi ama gülmedi, diğer meleklerin sahip olduğu sevinç onda yoktu. Cebrail'e; "Bu kimdir? Onu görünce böylesine korktum" diye sordum.

Cebrail şöyle dedi: "Ondan korkmakta haklısın, biz de ondan çok korkuyoruz. Bu, **cehennemin bekçisi Malik**'tir, o asla gülmez, Allah onu yarattığı günden beri günahkarlara ve Allah'ın düşmanlarına karşı sürekli gazap etmiştir. Allah (c.c) bu meleğe intikam almayı emredecektir. Eğer başka biriyle görüşünce gülmüş olsaydı, elbette seni görünce de güler sevinirdi."

Onu selamladım, o da cevap verdi ve beni cennetle müjdeledi. Cebrail'e şöyle dedim;

"Malik'e söyle de bana cehennem ateşini gösterebilirsin."

Cebrail; "**Ey Malik!** Muhammed'e cehennem ateşini göster" dedi. Malik, perdeyi kaldırıncı cehennem kapılarından biri açıldı. Ordan çıkan alevler bir anda her tarafı kapladı, korkuya kapılarak şöyle dedim: "Ey Cebrail! Söyle perdeyi kapatsın" Malik emredince perde kapandı ve alevler görünmez oldu." [2]

3- Muteber bir senetle Hz. Sadık'tan şöyle nakledilmiştir:

"Allah Teala yarattığı herkes için cennette ve cehennemde bir yer karar kılmıştır. Cehennem ehli cehennemde, cennet ehli de cennette yer alınca bir münadi cennet ehline şöyle seslenir: "Cehenneme bir bakın"; onlar da cehenneme bakınca günah işledikleri takdirde gidecekleri o yerlerini görürler. Bunun üzerine oldukça sevinir ve rahatlarlar, cennette ölüm olsaydı, böylesine azaptan kurtuldukları için sevinçten ölürlerdı. Sonra münadi cehennem ehline seslenerek yukarı bakmalarını söyler, onlar da yukarı bakınca itaat ettikleri takdirde cennette kendilerine ayrılmış olan yerleri ve nimetleri görürler. Bunlar da cehennemde ölüm olsaydı korkudan ölürlerdı. Sonra cehennem ehlinin cennetteki yerlerini iyilere verirler; cennet ehlinin cehennemdeki yerlerini de kötülere verirler. Cennet ehli hakkında nazil olan şu ayet de buna delalet etmektedir: "**Cennetin varisleri olanlar onlardır ve onlar orada ebedi kalırlar.**" [3]

4- Yine İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur:

"Cennet ehli cennete, cehennem ehli de cehenneme girince bir münadi Allah tarafından şöyle seslenir: "Ey cennet ve cehennem ehli, ölüm şekillerden bir şekle girince onu tanır mısınız?" Onlar; "Hayır" derler. Ölüm siyah ve beyaz koyun şeklinde cennet ve cehennem arasında durur. Onlara şöyle denir: "Bu ölümdür."

Allah onu kesmelerini emreder ve şöyle buyurur: "Ey cennet ehli! Her zaman cennette kalacaksınız, size ölüm yoktur. Ey cehennem ehli! Her zaman cehennemde kalacaksınız ve

size ölüm yoktur. Nitekim ayette de şöyle buyurulmaktadır: “Sen onları pişmanlık ve üzüntü günü hakkında uyar; çünkü onlar bir gafletin içine dalmış oldukları halde ve henüz iman etmemişken iş olup bitmiştir.” ^[4]

Maksat o gündür ki Allah cennet ve cehennem ehline yerlerinde kalmalarını, ölmeyeceklerini emretmesidir. Cehennem ehli hasret çeker, hiçbir fayda görmez ve ümitsiz kalırlar.” ^[5]

5- Hz. Ali'den de şöyle nakledilmektedir:

“Cehennem ehlinin ateşler içinde ayakları zincire vurulmuş, elleri boynuna zincirlenmiş, erimiş bakırdan gömlekler giydirilmiş, ateşten cübbelere sarılmıştır, sonsuz yakıcı azap içinde yanarlar. Yüzlerine cehennem kapısı kapatılmıştır, o kapılar asla açılmaz ve içeri rüzgar girmez, üzüntüleri asla bitmez, azapları sürekli ve yenidir. Ölümleri yoktur, onlar Malik'ten Allah'a ölmeleri için dua etmesini isterler, onlara cevap olarak sürekli azapta kalacakları söylenir.”

6-Muteber bir senetle İmam Sadık'tan şöyle nakledilmiştir: *“Cehennemde cehennem ehlinin sakındığı bir kuyu vardır, orası mütekebbirlerin, inatçıların, şeytan olanların, kıyamete inanmayan zorbaların ve Ehl-i Beyt düşmanlarının yeridir. Cehennemde en az azap görenler, ateş deryasında yananlardır, ayaklarında ateşten iki ayakkabı vardır, bağları da ateştedir, sıcaklıktan beyni kazan gibi kaynar, kendisi bütün cehennem ehlinden daha çok azap gördüğünü sanır, halbuki azabı en hafif olandır.”*

Şimdi de korkanlardan altı hikaye nakletmek istiyoruz:

1- Şeyh Kuleyni muteber bir senetle Ali bin Hüseyin (a.s)'dan şöyle nakletmiştir:

“Bir adam ailesiyle bir gemiye bindi, gemi battı ve bir adaya sığınan karısı dışında tümü boğuldu, o adada hiçbir gınahtan sakınmayan fasık bir eşkıya vardı. Kadını görünce; “Sen insan mısın cin misin?” diye sordu. Kadın; “İnsanım” dedi. Hiç konuşmadan kadına saldırdı ve ona tecavüze yeltendi, kadının ızdırap içinde titrediğini gördü. Adam; “Neden ızdırap çekiyorsun?” dedi. Kadın göklere işaret ederek Allah'tan korktuğunu ifade etti.

Adam; “Daha önce böyle bir şey yaptın mı?” diye sordu. Kadın; “Hayır, Allah'a andolsun asla zina etmedim” dedi. Adam şöyle dedi: “Sen istemediğin halde ve ömrümde böyle bir şey yapmadığın halde Allah'tan korkuyorsun, o halde benim daha çok korkmam gerekir.”

Hemen kalkıp hiçbir şey söylemeden evine döndü. Tövbe edip pişmanlığını göstermek istiyordu, yol esnasında bir rahibi gördü, onunla arkadaş olup yola düştü, hava oldukça sıcaktı, rahip o gence; “Hava oldukça sıcak, dua et de Allah bize bir bulut göndersin” dedi.

O genç; “Allah katında bir iyiliğim yok, iyi bir iş yapmadım ki Allah'tan bir şey isteyeyim” dedi. Rahip ise şöyle dedi: “O halde ben dua edeyim, sen amin de.”

Böyle yaptıktan sonra başlarında bir bulut gözüktü, o bulutun gölgesinde yol gittiler. Uzun bir süre sonra ayrılma noktasına geldiler, ayrılınca bulut o genç adamla birlikte gitti ve rahip yine güneşte kaldı.

Rahip şöyle dedi: “Ey genç! Sen benden daha iyisin ki senin duan kabul oldu, benim duam ise kabul olmadı. Söyle bakayım ne yaptın da bu keramete erdin?”

Genç adam hikayeyi anlattı ve rahip ona şöyle dedi: “Allah korkusundan bu günahı terkettiğin için Allah da senin bütün geçmiş günahlarını bağışladı, bundan sonra iyi olmaya çalış.” [6]

2- Şeyh Saduk (r.a) şöyle naklediyor:

“Bir gün **Muaz bin Cebel** ağlayarak Hz. Peygamber'in huzuruna vardı ve selam verdi, Peygamber (s.a.a) selamına cevap vererek; “Neden ağlıyorsun?” diye sordu.

Şöyle dedi: “Ya Resulullah, kapıda güzel yüzlü, temiz bir genç var, evladını kaybetmiş kadın gibi gençliğine ağlıyor ve senin huzuruna gelmek istiyor.”

Peygamber (s.a.a) o genci getirmelerini emretti. Muaz gidip genci getirdi. O genç gelip Peygamber'e selam verdi, Peygamber de cevabını vererek şöyle buyurdu: “Ey genç, neden ağlıyorsun?”

Genç şöyle dedi: “Nasıl ağlamayayım, o kadar günahım var ki eğer Allah beni bir tanesinden hesaba çekecek olursa cehenneme düşerim, Allah'ın beni hesaba çekeceğine ve affetmeyeceğine inanıyorum.”

Hz. Peygamber; “Şirk mi işledin?” diye sordu. Genç; “Allah'a şirk koştuktan Allah'a sığınırım.” dedi.

Peygamber; *“Birini haksız yere mi öldürdün?”* diye sordu.

Adam; *“Hayır”* dedi.

Peygamber (s.a.a) şöyle buyurdu: *“Günahların dağ kadar da olsa Allah günahlarını bağışlar.”*

Adam; *“Günahlarım dağlardan daha büyüktür”* dedi.

Peygamber (s.a.a); *“Allah, yedi kat yer, denizler, ağaçlar ve yaratıkları sayısınca da olsa günahlarını affeder.”* buyurdu.

Adam; *“Bunlardan daha büyüktür”* dedi.

Peygamber (s.a.a); *“Günahların gökler, yıldızlar arş ve kürsü kadar olsa dahi Allah affeder.”* buyurdu.

Adam; *“Bunlardan da büyüktür”* dedi.

Peygamber (s.a.a) kızarak; *“Ey gen!, Senin günahların mı büyüktür yoksa Rabbin mi?”* buyurdu.

O genç adam secdeye kapanarak; *“Rabbim münezzehdir, her şeyden büyüktür.”* dedi.

Peygamber (s.a.a); *“Büyük günahları büyük rabbinden başka kimse bağışlayabilir mi?”* buyurdu.

Genç; *“Hayır ya Resulullah”* diyerek sustu.

Peygamber (s.a.a); *“Ey genç! Günahlarından birini söylemeyecek misin?”* buyurdu.

Genç adam şöyle dedi: *“Yedi yıldır mezarları kazıp ölülerin kefenini çalıyordum, ensardan bir kız öldü ve onu gömdüler, gece olunca kabri deşip ölüyü çıkardım ve kefenini alarak çıplak bir halde öylece bıraktım, sonunda da şeytana uyup ona tecavüz ettim, geri dönerken o ölü bana şöyle seslendi: “Ey genç! Beni kabrimden çıkardın, kefenimi çaldın ve bana tecavüz ettin, cehennem ateşinden dolayı eyvahlar olsun sana.”*

Daha sonra genç şöyle devam etti, bu amelinden dolayı cennetin kokusunu bile alacağını sanmıyorum.”

Peygamber (s.a.a) gencin bu sözünü duyunca şöyle buyurdu; *“Kalk yanımdan ey fasık, senin ateşinden yanmaktan korkuyorum, cehenneme ne kadar yakınsın.”*

O genç kalkıp gitti. Pazara inip biraz azık aldıktan sonra Medine dağlarından birine çıktı, ibadetle meşgul oldu, ellerini boynuna zincirleyip şöyle feryat etti:

“Ey Allah'ım! Ben senin kulunum, karşında durmuş ellerimi boynuma zincirlemişim, Allah'ım! Sen beni tanıyorsun, günahlarımı biliyorsun, pişman oldum, Peygamberinin yanına gittim, tövbe ettim, ama beni uzaklaştırdı, korkumu artırdı, o halde büyük isimlerin celali ve azametinin hakkı için beni ümitsiz kılma, ey Allah'ım duamı boşuna çıkarma ve beni rahmetinden ümitsiz kılma.”

Tam kırk gün kırk gece bu duayı etti, ağladı, ağladı; bütün hayvanlar da adeta onu ağladılar. Kırk günden sonra ellerini semaya kaldırıp şöyle dua etti:

“Allah'ım! Eğer günahımı bağışladıysan, Peygamberine vahyet ki ben de bileyim, ama bağışlamadıysan beni cezalandır, beni yakacak bir ateş gönder, beni dünyada bir belaya duçar kıl, beni kıyamet gününün rezaletinden kurtar.”

Allah Teala onun tövbesini kabul ederek şu ayeti nazil buyurdu: **“Yine onlar ki bir kötülük yaptıklarında, ya da kendilerine zulmettiklerinde Allah'ı hatırlayıp günahlarından dolayı hemen tövbe ederler. Zaten günahları Allah'tan başka kim bağışlayabilir ki! Bir de onlar işledikleri kötülüklerde bile bile ısrar etmezler. İşte onların mükafatı Rableri tarafından bağışlanma ve altlarından ırmaklar akan, içinde ebedi kalacakları cennetlerdir. Böyle amel edenlerin mükafatı ne güzeldir.”** [7]

Bu ayet nazil olunca Hz. Peygamber dışarı çıktı, tebessüm ederek Muaz'a o gencin halini sordu. Muaz; “Ya Resulullah! Falan yerde olduğunu duydum” dedi. Peygamber (s.a.a) ashabıyla o dağa çıktı. O genç iki taş arasında durmuş, ellerini boynuna zincirlemiş, yüzü güneşten kararmış, göz kirpikleri ağlamaktan dökülmüş, şöyle yalvarıyordu:

“Ey Allah'ım! Beni ne güzel yarattın, keşke benim hakkımda ne irade ettiğini bilseydim, beni ateşte mi yakacaksın, yoksa cennette mi ağırlayacaksın? Allah'ım bana bir çok ihsanda bulundun, bana bir çok nimet verdin, keşke akibetimi de bilseydim! Acaba beni izzetin aşkına cennete mi götüreceksin yoksa aşağılayarak cehenneme mi götüreceksin? Allah'ım! Günahım gökler, yer ve kürsüden daha geniş ve arştan daha büyüktür; keşke beni bağışladığını veya kıyamette rezil edeceğini bilebilseydim.”

Genç adam bu ve benzeri sözler söyleyerek ağlıyor, secdeye kapanıyordu. Adeta etraftaki hayvanlar da ona ağlıyordu.

Peygamber yanına giderek ellerini boynundan çözdü, mübarek eliyle yüzündeki tozları sildi ve şöyle buyurdu: *“Ey Behlül! Sana müjdelersin, Allah seni ateşten kurtardı.”*

Daha sonra ashabına dönerek şöyle buyurdu: “Siz de (Behlül'ün yaptığı gibi) günahlarınızı affettirmeye çalışın.”

Daha sonra nazil olan ayeti okuyarak onu cennetle müjdeledi. [8]

Allame Meclisi **Aynu'l-Hayat**'ında bu rivayet ile ilgili olarak bir açıklama yapmış ve tövbenin de bir takım şartları olduğunu belirterek şöyle demiştir:

Evvela insanı tövbeye iten en önemli etken insanın kendisine karşı günah işlediği Allah'ın azametini, işlediği günahların büyüklüğünü, ayet ve hadislerde yer alan dünyevi ve uhrevi kötü sonuçlarını düşünmesidir. Bu düşünce onun pişman olmasına ve bu pişmanlık da tövbeden ibaret olan şu üç şeye sebep olur:

- a) Halihazırdaki işlediği günahları hemen o an terketmek.
- b) Ömrünün sonuna dek yapmış olduğu günahlara artık bir daha dönmüyeceğine dair kesin karar vermek.
- c) Geçmişte işlemiş olduğu günahlardan pişmanlık duymak ve mümkünse telafi etmeye çalışmak.

Bil ki kendisinden tövbe edilen günahlar bir kaç kısımdır:

1- Uhrevi ceza dışında başka bir hüküm gerektirmeyen günahlar; erkeklerin ipek elbise giymesi veya altın takması gibi; bu günahın tövbesi pişmanlık ve bir daha yapmamakla gerçekleşmektedir.

2- Başka bir hükmü gerektiren günahlar; bu da bir kaç kısma ayrılmaktadır: Ya Allah'ın hakkıdır ya da kul hakkı.

Eğer **Allah'ın hakkı** ise ya mali bir haktır. . . Örneğin: Köle azat etmesi gereken bir günah işlemiştir, o halde eğer buna gücü varsa yapmadığı müddetçe sadece pişmanlık ondan azabı kaldırmaz ve o keffareti vermesi farzdır. . .

Veya mali olmayan bir haktır. . . Örneğin; Namaz veya oruçları kazaya kalmıştır, onları kaza etmesi gerekir. Eğer Allah'ın had tayin ettiği bir iş yapmışsa, örneğin: Şarap içmişse ve şeri hakim de ondan haberdar değilse, kendisiyle Allah arasında tövbe edebilir ve isterse de hakimin yanında itiraf edip kendine hat uygulayabilir. Ama itiraf etmemesi daha iyidir.

Yok eğer **kul hakkı** ise ve de mali bir hak ise o malı sahibine veya varisine vermesi farzdır. Mali olmayan bir hak ise, örneğin: Birini sapıklığa düşürmüşse, onu irşat etmelidir. . . Eğer had gerektiren bir şey ise, mesela birine sövmüş ve karşı taraf da bunu biliyorsa, kendine

hat uygulamalıdır; ama eğer bilmiyorsa, çoğu alimler söylemenin gerekmediğine hükmetmiştir. Hakeza birinin gıybetini de etmişse hüküm böyledir. . .” [9]

3- İbn-i Babeveyh şöyle nakletmektedir: “Resulullah (s.a.a) sıcak bir günde bir ağacın altında oturmuştu, aniden birisi gelerek elbisesini soydu ve sıcak yerlerde yuvarlanmaya başladı, bazen karnını bazen de alnını ateş gibi yanan yere sürüyor ve şöyle diyordu:

“Ey nefis tat, ilahi azap bundan daha büyüktür.”

Hz. Peygamber (s.a.a) onu seyrediyordu, daha sonra elbisesini giyince onu yanına çağırdı ve şöyle buyurdu: “*Ey Allah'ın kulu! Senin, hiçbir kimsenin yapmadığı bir işi yaptığını gördüm, neden böyle yaptın?*”

Adam şöyle dedi: “İlahi korku beni böyle yaptı, nefsim bu sıcaklığı tattırdım ki ilahi azaba dayanamayacağını bilsin.”

Peygamber (s.a.a) şöyle buyurdu: “*Allah'tan hakkıyla korkmuşsun, Allah seninle gökteki meleklerle karşı öğündü.*”

Resulullah (s.a.a) daha sonra ashabına şöyle buyurdular: “*Bu adamın yanına gidin, sizin için dua etsin.*”

Yanına gittiklerinde şöyle dedi: “Allah'ım, bunların hepsine hidayet ver, bize takvayı ihsan et ve bizi cennete doğru döndür.” [10]

4- İmam Sadık (a.s)'dan şöyle nakledilmiştir:

“İsrailoğulları arasında gençleri saptıran zinakar bir kadın vardı, bir gün bu gençlerden bazıları; “*Falan abid bile bu kadını görse yoldan çıkar*” dediler.

Kadın bunu duyunca şöyle dedi: “*Vallahi onu saptırmadan eve gitmeyeceğim.*”

Aynı gece o abidin evine gitti ve ona şöyle dedi: “*Ey abid! İzin ver de bu gece burda kalayım.*”

Abid kabul etmedi. Bunun üzerine kadın şöyle dedi: “İsrailoğullarından bazı gençler bana tecavüz etmek istiyordu, ben de ellerinden kaçtım, eğer burada kalmama izin vermezsen beni yakalayıp tecavüz edecekler.”

Abid bunu duyunca kapıyı açtı ve onu içeri aldı. Kadın içeri girince soyundu. Abid kadının güzelliğini görünce zevkten kendini kaybetti ve onu okşamaya başladı, ama hemen kendine

gelerek el çekti, ateşin üstünde kazan kaynıyordu, gidip elini o ateşe soktu. Kadın; “Ne yapıyorsun?” diye sordu.

Abid cevaben şöyle dedi: “Yaptığım hatadan dolayı elimi yakıyorum.” Kadın hızla dışarı koştu ve İsrailoğullarına abidin elini yaktığını haber verdi, halk gelince de elinin tümünün yandığını gördüler.”

5- İbn-i Babeveyh Urve bin Zübeyr'den şöyle nakletmektedir:

“Bir gün ashaptan bir grupla Mescid-i Nebevi'de oturuyorduk, Bedr ve Rızvan biati ehlinin ibadet ve amelleri hakkında konuşuyorduk. Ebu Derda şöyle dedi: “Ey cemaat! Size ashap arasında malı en az, ameli en çok ve ibadetteki çabası en fazla olanı haber vereyim mi?”

Onlar da; “Kimdir? söyle” dediklerinde; “Ali bin Ebi Talib'tir” dedi. Bunu deyince herkes ondan yüz çevirdi. Ensardan biri şöyle dedi: “Hiç kimsenin kabul etmediği bir söz ettin”

O şöyle dedi: “Ben gördüğüm şeyi söyledim, siz de diğerlerinden gördüğünüzü söyleyin, ben bir gece **Ben-i Neccar hurmalığında** Hz. Ali'nin yanına vardım. O dostlarından ayrılmıştı, hurma ağaçlarının arkasına saklanmıştı, hüznü ve dert dolu bir sesle şöyle diyordu:

“Allah'ım, benden helak edici bir çok günah gördün, ama beni cezalandırmadın, sabırlı davrandın. Benden bir çok kötülöklere şahit oldun, ama beni rezil etmedin. Allah'ım, ömrüm günahla geçtiyse ve amel defterim günahlarla olduysa, senin affından başka ümidim kalmadı ve senin rızandan başka bir arzum yok.”

Sesin geldiği yere doğru gittim, Hz. Ali olduğunu anladım, ağacın arkasına saklandım, Hz. Ali bir çok rekat namaz kıldı, namazı bitince ağlayarak şöyle dua ediyordu:

“Allah'ım, af ve rahmetini düşününce günahlar bana kolay geliyor, korkunç azabını hatırlayınca günahlarım bana ağır geliyor, benim unuttuğum ama senin kaydettiğin günahları amel defterimde okuyunca ne yapacağım? Emrin üzere melekler yakalar, esir alırlar. Öyle bir esir ki aşireti onu kurtaramaz, kabilesi feryadına yetişemez, bütün mahşer ehli ona acır, eyvahlar olsun, bu öyle bir ateş ki ciğerleri yürekleri pişirmektedir, beynin derisini yüzmektedir ve alevleri insanı adeta yutmaktadır.”

Uzun süre ağladı ve ondan sonra artık bir ses duymadım. Uyuduğunu zannettim, onu namaza kaldırmak istedim, ne kadar çağırdıysam da uyanmadı, mübarek bedeni kuru bir ağaç gibi hareketsizdi. Öldüğünü zannedip, **“İnnalillah ve inna ileyhi raciun”** dedim. Sonra evine doğru koşup gördüklerimi Hz. Fatıma'ya anlattım, bana şöyle dedi:

“Ey Ebu Derda, o genelde Allah korkusundan böylece baygınlık geçirir.”

Gelip Hz. Ali'nin yüzüne su dökerek uyandırdılar. Hz. Ali bana; *“Neden ağlıyorsun ey Ebu Derda”* dedi.

Ben; *“Senin kendine yaptığını gördüğümde ağlıyorum”* dedim.

Hz. Ali şöyle buyurdu: *“Beni hesaba götürdüklerini, sert ve kaba zebanilerin (cennem memurları) beni kuşattığını, beni cebbar olan Allah'a götürdüklerini, dostlarımın beni terkettiğini, dünya ehlinin bana acıdığını ve Allah katında öylece ayakta durduğumu görünce sen de bana acırsın. Allah her şeyi bilir, o her şeyden haberdardır.”*

Ebu Derda şöyle dedi: *“Vallahi böyle bir ibadeti Hz. Peygamber'in hiçbir ashabında görmedim.”* ^[11]

6- İmam Sadık (a.s) şöyle nakletmektedir:

*“Bir gün Peygamber (s.a.a) camide sabah namazını kılıyordu, aniden **Harise bin Malik** adında bir genci gördü, uykusuzluktan başı önüne düşüyor, rengi sararmış, bedeni zayıflamış, gözleri çukurlamıştı. Peygamber (s.a.a); “Ey Harise nasıl sabahladın? Nasıl bir haldesin?” diye sordu.*

Harise; “Yakin üzere sabahladım ya Resulullah” dedi. Peygamber (s.a.a); “Her iddianın bir alameti vardır, yakinin alameti nedir?” diye sordu.

Harise şöyle dedi: “Yakinimin alamet şudur ya Resulullah: “Sürekli üzülüyorum, kederleniyorum, geceleri uyuyamıyorum, dünyadan nefret ediyorum, Allah'ın arşının hesap için mahşerde kurulduğunu, tüm kulların haşr olduğunu, onlar arasında olduğumu, cennet ehlinin cennette nimetler içinde yaşadığını, tahtlara oturduğunu, birbirleriyle konuştuğunu ve cehennem ehlinin ise ateşte azap gördüğünü, yardım dilediğini ve cehennem sesini duyar gibiyim.”

Peygamber (s.a.a) gencin bu sözlerini dinledikten sonra ashabına şöyle buyurdu: “Bu Allah'ın, kalbini iman nuruyla aydınlattığı bir kuldur.”

Daha sonra; “Ey genç! Bu hal üzere kalmaya çalış” diye buyurdu.

Genç, Hz. Peygamber'e şöyle dedi: “Ya Resulellah, dua et de Allah bana şahadeti nasip etsin.”

Peygamber (s.a.a) de ona dua etti, bir kaç gün sonra da onu Cafer ile birlikte cihada gönderdi, dokuz kişiden sonra şehit oldu. ” [12]

Şimdi de Müminleri gaflet uykusundan uyandıran bir kaç örnek nakletmek istiyorum:

1- Beluher şöyle diyor:

Adamın birinin peşine bir fil düşmüştü, adam kaçtıkça fil ardınca koşuyordu, sonunda bir kuyunun ağzında yetişen dallara tutunarak kuyuya asıldı, aniden biri siyah diğeri beyaz olan iki farenin de o dalları kemirdiğini gördü, aşağıya bakınca dört yılan gördü, kuyuda ise bir ejderha ağzını açmış düşmesini bekliyordu, tutunduğu ağacın üstünde biraz bal vardı, o balı yalamaya başlayınca o yılan ve ejderhadan gafil oldu.

Bu kuyu afet, bela ve musibetlerle dolu dünyadır, o iki dal insanın ömrüdür; o iki fare insanın ömrünü tüketen gece ve gündüzdür; o dört yılan insanı öldüren dört zehirdir (Sevda, safra, balgam ve kan); o ejderha ise sürekli insanı gözetleyen ölümdür; o bal ise dünya lezzetleri ve nimetleridir.” [13]

Ölümünden gaflet etmemek ve dünyanın fani lezzetlerine dalmamak için bu hikayeyi daha da bir derince düşünmek gerekir.

Rivayette yer aldığına göre **Hz. Ali** bir gün Basra pazarına indi, insanların ticaretle meşgul olduğunu görünce hüngür hüngür ağlayarak şöyle dedi:

“Ey dünyanın kulları! Sizler gündüzleri ticaretle ve yemin içmekle; geceleri ise yataklarınıza yatmakla meşgulsünüz, bu arada da ahiretten gaflet içindesiniz, o halde ne zaman ahiret yolculuğuna azık hazırlayacak ve ahiretinizi düşüneceksiniz?”

Şimdi de şu şiiri nakletmek istiyorum:

Ey değerli ömrünü gaflette geçiren,

Neyin var, ne yaptın, amelin nerde?

Bu uzun yolda ahiret azığın nedir?

Beyaz saçların ecelin habercisidir,

*İlim ve amelden melek olursun,
Ama dünyaya dalıp küçülmüşsün,
Cennet hurileriyle arkadaş olursan,
Her yerde bolluk ve sefa görürsün.
Çalış saadetten mahrum olma,
Bil ki burada makam fanidir.*

Şeyh Nizami ise şöyle diyor:

*Bencillik ve çocukluk sözlerini,
Bırak o sarhoşluk ve mestliktir.
Yaş otuzu aşınca veya yirmiye,
Gafiller gibi yaşamak yakışmaz.
Ömrün neşatı kırk yıldır.
Kırkı aşınca baharın biter.
Elliden sonra sağlığın kalmaz.
Gözlerin zor görür, ayakların gevşer.
Altmışa girince oturur kalırsın.
Yetmişe girince işlemez olursun.
Seksen veya doksana gelince,
Dünyada nice zorluklar görmüş olursun.
Yüze girecek olursan,
Hayat şeklinde bir ölümdür bu.*

*Avcının ceylan avlayan köpeği,
Yaşlanınca ceylana avlanır.
Siyah saçlarına ak düşünce,
Ümitsizlik alameti sayılır.
Kefeninde kulağına pamuk koyarlar,
Yaşarken kulağından pamuğu çıkarmadın mı?*

Bir başkası ise şöyle demektedir:

*Bu yeşil feleğın adetidir,
Altmış yıl ömrüm geçti.
Ömrümde her yılın başında,
Geçen lezzetlerin hüznünü taşıdım.
Zamanın geçmesinden şaşırıp kaldım,
Ki bana ne verdiyse geri aldı.
Diz ve pazılarımdan gücüm gitti,
Yüzümün rengi soldu, saçlarım ağardı.
Süreyya ile akdim bozuldu,
Dişlerim tek tek döküldü.
Geriye kalan, asla değışmeyen,
Bir tek günah yüküm ve uzun emel.
Göç zili çaldı bu sokaktan,
Yoldaşlar koyuldu yeniden yola.*

*Ah, kıyamette hiç azığım yok,
Azığım az, yolum ise çok uzun.
Ağır yük, bir dağ gibi omuzlarımda,
Dağ bile yükümden bezdi, usandı.
Ey ki büyük affının yanında günah,
Bahar selinin önünde bir çöp gibidir.
Fazlın eğer tutmazsa elimden,
İsmetin bırakırsa beni kendi halime,
Cehennemden başka yere çıkmaz yolum,
Ateşten kuyulara varır sonum.
Cahil ve mahcub kul benim,
İsyan denizinin dalgıcı benim.
Yaratıcı ve ihsan sahibi sensin,
Eşsiz ve gufranla okşayan sensin!*

Rivayetlerde yer aldığı üzere horoz da ötünce Allah'ı zikretmekte ve insanlara Allah'ı zikretmelerini ve gafletten uyanmalarını öğüt vermektedir:

*Şafak vakti seher horozu,
Bilir misin neden ağıt yakar?
Yani sabah aynasına yansınız,
Ömrünüzden bir gece geçti, habersizsiniz!*

Resulullah şöyle buyuruyor: “Kırk yaşında olanlar biçilmesi gereken ekin gibidir. Elli yaşındakiler önceden ne gönderdiler, geride ne bıraktılar? Altmış yaşındakiler hesab için koşunuz, yetmiş yaşındakiler kendinizi ölü sayın!”

Şeyh Cami ne de güzel demiş:

Ey gönül ne zamana kadar bu mecaz sarayında,

Çocuklar gibi toz toprakla oynayacaksın.

Neden o yuvaya yabancı kaldın,

Reziller gibi, bu harabenin kuşu oldun?

Kanat çırp, uç pis diyardan,

Yüksel göklerin en zirvesine.

Mavi sarayda gör cübbeleri,

Aleme nurdan hırka gerenleri.

Halil gibi yakın mülküne er,

Batanları sevmem! diye seslen!

2- Yine Beluher, dünyaya bağlananlar ve kananlar için bir örnek vererek şöyle demiştir:

Bir şehir halkının garip bir adeti vardı. Tanımadıkları ve durumunu bilmedikleri birini bulup bir yıl boyunca kendilerine padişah kılıyorlardı. Bu durumu bilmeyen yabancı adam da artık sürekli padişah kalacağını sanıyordu. Bir yıl geçince onu çırıl-çıplak ve eli boş bir şekilde şehirlerinden atıyorlardı. Böylece asla aklına gelmeyen sayısız bela ve musibetlere duçar oluyordu. Bu kısa süren padişahlık onun dert ve belası kesiliyor ve şu şiirin ifadesi oluyordu:

Ey dünya sevgisi şarabından mest olan,

Dikkatli otur, feleğin çarkı ezmesin seni.

Dünyayla gururlanma, kına gibidir;

İki üç günden fazla kalmaz elde.

O şehir halkı yabancı bir adamı kendilerine padişah edindiler. Bu ferasetli ve akıllı adam, halk arasında yegane yabancı olduğunu anladı, onlarla ünsiyet edinemedi. O şehir halkından olan ve şehir hakkında bir çok şey bilen birini yanına çağırıp, onunla o şehir halkı hakkında meşveret etti. O adam kendisine şöyle dedi:

“Bir yıl sonra bu şehir halkı seni kovacak, falan yere sürecektir. Dolayısıyla mümkün olduğu kadar seni gönderecekleri yere yatırım yap. Oraya gidince de rahat bir hayat sürersin.”

Padişah da o adamın sözüyle amel etti, bir yıl sonra dışarı atılınca da orada rahat ve huzur dolu bir hayat yaşadı.

Allah Teala da şöyle buyurmaktadır: **“İyi işler yapanlara gelince, onlar da kendileri için hazırlamış olurlar.”** ^[14]

İmam Sadık (a.s) da şöyle buyurmaktadır:

“Salih ameller, kölelerinizin sizlere yaptıkları gibi sahibine yer hazırlamak için ondan önce cennete koşarlar.”

Hz. Ali (a.s) da şöyle buyuruyor:

“Ey insan oğlu! kendi vasin ol, kendinden sonra malına neler yapılmasını istiyorsan onu yap.” ^[15]

Öyleyse ey benim aziz dostum:

Mezarına huzur belgesi gönder

Senden sonra kimse göndermez, önceden gönder.

Ye, giyin, bağışla ve rahat yaşa

Neden saklarsın başkasının malını

Altın ve ihsanı şimdi ver ki senindir

Senden sonra emrinden çıkar gider

Azığını kendinle götür

Eş ve çocuklarından merhamet gelmez

Hayatta kendi kendini düşün

İnsan hırsından ölüyle ilgilenmez

Gam yemede tırnakların gibi

Hiç kimse arkanı kaşımaz senin.

Hz. Peygamber (s.a.a) ise şöyle buyuruyor:

“Bilin ki herkes önceden gönderdiğinin peşice gider, geride bıraktığından ise pişman olur.”

Emali-yi Mufid-i Nişaburi ve Tarih-i Bağdat'tan şöyle nakledilmiştir: “Hz. Ali (a.s) bir gece rüyasında **Hz. Hızır**'ı gördü, ondan nasihat istedi, Hz. Hızır ona avuçlarını gösterdi, avuçlarında yeşil bir yazıyla şöyle yazılıydı:

“Ölüydün dirildin ve çok geçmeden öleceksin, beka yurdu için kendine bir ev yap, fena ve yokluk evini terket.” ^[16]

3- Nakledildiği üzere oldukça akıllı ve zeki bir padişah vardı, halkına oldukça merhametli davranıyordu, sürekli onların ıslahı için çalışıyor, işlerini görüyordu, doğru ve salih bir veziri vardı, ona idari işlerinde yardım ediyor, meşverette bulunuyordu, padişah ondan hiçbir şey gizlemiyordu. Vezir alimlerin, salihlerin ve iyilerin hizmetinde bulunmuş, onlardan bir çok doğru söz öğrenmişti, onlara candan bir sevgi besliyordu. Dünyada hiç gözü yoktu, takiyye ederek her defasında sultana gelince putlara secde ediyor, onları kutsuyordu, padişahı çok sevdiğinden sapıklığına üzülüyordu, bir fırsatını bulup ona nasihat etmek ve doğru yolu göstermek istiyordu.

Herkesin uyuduğu bir gece padişahın emri üzere şehri gezmeye ve son günlerde yağan yağmurdan sonra halkın durumunu görmeye çıktılar, yol esnasında bir çöplüğe rastladılar, padişah çöplükte bir ışık gördü, vezirine gidip bakmalarını söyledi. Attan inip çöplüğe varınca çöplükte oturan bir derviş gördüler, derviş eski elbiseler giymiş, çöplükten yaptığı yastığına dayanmış oturuyordu. Önünde şarap dolu bir testi vardı, elinde bir tambur çalıyordu, karşısında ise oldukça çirkin ve kendisi gibi eski elbiseler giymiş bir kadın vardı, derviş şarap isteyince ona şarap veriyor ve tambur çalınca oynuyordu, adam şarap içince ona afiyetler diliyor, padişahlara has övgüler yağıdırıyordu. Adam da karısını övüyor, bütün kadınlardan üstün olduğunu söylüyordu, ikisi birlikte son derece mutlu ve sevinç dolu bir hayat yaşıyorlardı.

Padişah ve veziri uzun süre ayakta durup bunları seyrettiler, o pislikler içinde böylesine lezzet ve sevinçle yaşamalarına şaşırdılar ve oradan ayrıldılar, padişah vezirine şöyle dedi: “Ben ve sen hayatımız boyunca böylesine lezzet ve mutluluk içinde yaşamadık, zannedersem bunlar her gece böylesine mutlu ve sevinçli yaşıyorlar.”

Vezir, fırsatı ganimet bilerek şöyle dedi: “Korkuyorum ki bu dünyamız, lezzetlerimiz ve saltanatımız da ebedi saltanatı bilenler gözünde bu çöplük gibidir. Bizim sağlam ve gösterişli evlerimiz onların gözünde şu mağara gibidir, manevi güzellik ve temizliği anlayanların gözünde şu bedenlerimiz, gördüğümüz bu iki pis ve çirkin insan gibidir. Bizim dünyevi sevinç ve mutluluğumuz karşısında şaşkınlıkları, bizim pislik içinde yaşayan bu iki şahsın lezzet ve sevinci karşısındaki şaşkınlığımız gibidir.”

Padişah şöyle dedi: “Acaba anlattığın bu sıfatlara sahip kimseleri tanıyor musun?”

Vezir, “evet” dedi. Padişah, “kimlerdir?” diye sordu.

Vezir şöyle dedi: “Onlar ilahi dine inananlardır, uhrevi saltanat ve lezzetlerine bağlanmışlardır, sürekli uhrevi saadet i ararlar.”

Padişah; “Ahiret mülkü nedir?” diye sordu.

Vezir şöyle dedi: “O şiddet ve cefanın olmadığı lezzet ve nimetler diyarıdır, ihtiyaç ve fakirliğin olmadığı zenginliktir.”

Padişah ahiret mülkünün bu sıfatlarını duyduktan sonra şöyle dedi: “Acaba o eve girmenin ve o ebedi saadete ermenin yolunu biliyor musun?”

Vezir şöyle dedi: “Evet o ev talep edenler için hazırdır.”

Padişah şöyle dedi: “Neden bana daha önce bunu anlatmadın?”

Vezir; “Senin padişahlığının azametinden korktum.” dedi.

Padişah şöyle dedi: “Eğer anlattığın bu şey doğruysa onu kaybetmek doğru değildir, bunun doğruluğunu araştırmalıyız.”

Vezir; “İzin verirsen yakın etmen için ahiretin sıfatlarını anlatayım.” dedi.

Padişah şöyle dedi: “Sana gece gündüz bu işi görmeni ve benim de başka işle meşgul olmama engel olmanı istiyorum. Sakın bundan el çekme, bu oldukça ilginç bir şeydir, bundan gaflet etmek olmaz.”

Vezirin bu sözlerinden sonra padişah kurtuluş yoluna girdi ve ebedi saadete erdiler.” [17]

Burada müminlerin basiretinin artması için bir de Hz. Alib (a.s)’ın hutbesinden birkaç cümle nakletmek istiyorum:

“Ey insanlar! Kendisini süsleriyle süsleyen kandırıcı dünyadan sakın, şüphesiz dünya kalpleri kendi batıl şeyleriyle cezbetmiş ve kendi ümitleriyle ümitlendirmiştir. Kendini süsleyerek bir yere oturmuş kendini istemeye gelenlere bakıyor, bir gelin gibi ortaya çıkmış bütün gözler ona bakmaktadır, nefisler ona vurulmuş, kalpler onu arzulamıştır, o ise bütün eşlerini öldürmüştür.” [18]

O halde ne geçmişten ibret alacak birisi baki kalmış ve ne de sonra gelenler dünyanın baştakilere yaptığı kötülüklerden dolayı ondan uzak olmuşlardır. [19]

Hz. Ali daha sonra şöyle buyurdu:

“Allah evliya ve dostlarından dünyayı aldı onu düşmanlarına verdi, Hz. Peygamberi açlıktan karnına taş bağlıyordu, Hz. Musa açlıktan çöldeki otları yiyordu, öyle ki çok zayıf ve cılız olduğundan derisinin altından yediği otların yeşilliği gözüküyordu. Peygamberler dünyayı zaruret halinde o da doycak kadar aldıkları halde bir leşe benzetirlerdi, onlara göre dünya kötü kokan bir leş gibiydi. Onlar dünyadan sadece ihtiyaç duydukları kadar alırlardı. Leş gibi koktuğu için doyasıya yemezlerdi, ondan doyasıya yiyen ve karnını doyuranlara şaşırırlardı.”

Ey kardeşler Allah'a andolsun ki bu dünya kendi hayrını düşünenler için leşten daha kötüdür ve ölüden daha murdardır, tabakhanede çalışanlar oranın kötü kokusunu anlamazlar, orada oturur rahatsız olmazlar.

Hazret daha sonra şöyle buyurdular:

“Dünya ehlinin dünyaya meyletmesi ve onun için kavga etmeleri seni şaşırtmasın, onlar havlayan köpekler veya av peşinde koşan yırtıcı hayvanlar gibidir, bazıları bazılarına havlar durur, güçlü olanlar güçsüzü yer, çok olan azı bitirir.” [20]

Hekim Senai bu sözü alıp şiire dökerek şöyle demiştir:

Bu dünya bir murdar gibidir,

Binlerce akbaba konar üstüne,

*Bu ona vurur pençe,
O buna vurur gaga,
Sonunda hepsi de bırakır gider,
Hepsinden geriye kalır bu murdar.
Ey Senai ölüm sesi geldi,
O cihanda kendine bir yer tut.
Sakın sakın seni kendine benzetmesin,
Bir avuç şeytan görmüş hırsız.*

Hz. Ali (a.s) şöyle buyuruyor:

“Allah'a andolsun ki sizin bu dünyanız benim gözümde cüzamlı birinin elinde duran etsiz domuz kemiğinden daha değersizdir.” [21]

Bu, dünyayı aşağılamanın son derecesidir. Zira her şeyin kemiği değersizdir, bu kemik; domuzun, özellikle de cüzamlı birinin elinde olursa. . .

4- Bir ömür Allah'ın nimetlerinden istifade eden, ama imtihan anında nimetlerine küfredip hakiki nimet sahibinden yüz çeviren ve Allah'tan başkasına koşan kimseler için vereceğimiz bu örneği **Şeyh Behai** “**Keşkül**”ünde şiir diliyle zikretmiştir, bizde onu burada nakletmek istiyoruz:

*Bir abidin biri Lübnan dağlarına yerleşti,
Ashab-i Kehf gibi mağaraya yerleşti,
Kalbini haktan başkasından yıkadı,
İzzet hazinesini uzlette buldu.
Gündüzleri oruçla oldu meşgul,
Akşam yemeğine bir ekmek gelirdi.
Yarısını akşam, yarısını sahur,*

Kanaatten kalbinde vardı, yüz sevinç.

Böylece yaşayıp gidiyordu,

Dağdan asla inmedi çöle,

Tesadüfen bir gece gelmedi ekmek.

O zahit açlıktan inledi durdu,

Akşam ve yatsı namazını kıldı.

Kalbi vesvese içinde akşamı düşündü.

O kadar ızdırap vardı ki onda,

Ne ibadet etti abid ne de uyudu.

Sabah o makamdan olunca,

O abid dağlardan indi aşağı.

O dağın yakınında bir köy vardı,

Köyün ehli hep kafir ve sahtekar,

Abid gelip bir kafirin kapısında durdu.

Kafir ona bir iki arpa ekmeği verdi,

Abid o ekmeği aldı ve teşekkür etti.

Yiyecek bulduğundan rahat etti.

Yeniden yerine dönmek istedi,

Arpa ekmeğiyle iftar etmek istedi.

Kafirin uyuz bir köpeği gördü onu.

Açlıktan bir deri bir kemik kalmıştı.

Yanında pergelle bir çizgi çizsen,

Onu ekmek görür ölürdü sevinçten.

Yanında “haber” diye bir laf etsen,

“hubz”(ekmek)sanır dönerdi deliye.

Köpek, abidin arkasından koku aldı,

Ardından gitti, elbisesinden tuttu.

O iki ekmekten birini ona verdi,

Yola düştü, ondan kurtulmak için.

Köpek yedi ekmeği düştü peşine,

Ta yeniden eziyet etmek istedi,

Abid o ekmeği de verdi ona,

Azabından kurtulsun diye.

Köpek, kafirin o ekmeğini de yedi,

Yeniden düştü peşine.

Gölge gibi peşinden koştu,

Hırlayarak elbisesini yırttı.

Abid dedi bunları görünce,

Ben senin gibi hayasız köpek görmedim.

Sahibin iki ekmekten başka birşey vermedi.

İkisini de sen yedin ey kötü hayvan,

Ardımdan gelmenin manası nedir?

Elbisemi parçaladın sebebi nedir?

Köpek, dile geldi ki ey kemal sahibi,

Hayasız ben değilim gözüne sür,

Ben daha küçükken,

Bu yaşlı kafirin elinde kaldım.

Koyununa çobanlık ettim,

Evine bekçilik ettim,

Lütfundan bazen ekmek verir,

Bazen bir avuç kemik atar.

Bazen unuttur bir şey vermez,

Açlıktan kıvranır dururum.

Uzun bir süre geçer aradan,

Ne ekmekten haber gelir

Ne de kemikten.

Bazen de bu yaşlı kafir,

Ne kendine ne de bana ekmek bulur.

Dergahında büyüdüğüm için,

Başkasının dergahına yönelmedim.

Bu yaşlı kafirin kapısında işim,

Bazen şükrederim, bazen sabır.

Senin ki bir gece gelmedi ekmeğın,

Sabır duvarın yıkıldı.

Rezzakın kapısından yüz çevirdin,

Kafirin kapısına koştun.

Dostun ekmeğini bıraktın,

Düşmanıyla barıştın.

Gel de buna insafınla hükmet,

Ben mi hayasızım yoksa sen mi?

Abid bu sözden yere yıkıldı,

Göğsüne vurdu bayıldı.

Ey Behai'nin nefsinin köpeği öğren,

O kafirin köpeğinden kanaat öğren.

Eğer sabırdan bir kapı açılmazsa yüzüne,

Kafirlerin uyuz köpeğinden daha aşağılıksın. ^[22]

Sadi de bu makamda ne güzel diyor:

Kainatın en yücesi zahirde insandır, en alçağı ise köpek, akıllıların da ittifak ettiği gibi hakkı bilen köpek, nankör insandan daha iyidir:

Köpek asla unutmaz lokmayı,

Bin defa onu taşlasan da.

Bir ömür aşağılığı okşasan,

En küçük bir şeyden sana savaşır.

Burada kalpleri nurani gözleri aydın kılan bir rivayet de nakletmek istiyorum:

“Nakledildiği üzere İmam Sadık (a.s.)'ın bir kölesi vardı, İmam bineğine binip camiye gittiğinde o köle de onunla birlikte giderdi, İmam inip camiye girince köle, o dönünceye kadar merkebe bakar. Böyle bir günde aniden Horosanlı bir kaç yolcu gördü, onlardan biri şöyle dedi:

“Ey köle ne olur efendine söyle de senin yerine ben onun kölesi olayım. Tüm malımı sana veririm, benim çok da malım var, sen git o malları al, ben burada kalayım.”

Köle, sormak için İmam'ın yanına vardı ve şöyle dedi: “Fedan olayım, yıllardır sana hizmet ettiğimi biliyorsun, Allah bana bir hayır gönderirse siz onu engeller misiniz?”

İmam (a.s) şöyle buyurdular: *“Onu ben kendi yanımdan sana veririm, başkasından izin vermem.”*

Köle de o Horosanlı adamın hikayesini ona anlattı.

İmam (a.s) şöyle buyurdu: *“Eğer bize hizmette isteksiz olmuşsan ve o şahıs bize hizmet etmek istiyorsa onu kabul eder ve seni göndeririz.”*

Köle dönüp gitmek isteyince, İmam (a.s) onu çağırıp şöyle buyurdu:

“Uzun yıllardır hizmet ettiğin için sana bir nasihat etmek istiyorum, o zaman istediğini yapabilirsin. O nasihat şudur: Kıyamet günü Hz. Peygamber Allah'ın nuruna sarılır, Hz. Ali Peygamber'e, diğer İmamlar Hz. Ali'ye, Şiiler de bize sarılır. Bizim girdiğimiz yere girerler.”

Köle bunu duyunca şöyle dedi: “Ben size hizmet edeceğim, yanınızda kalacağım ve ahireti dünyaya tercih ediyorum.” Daha sonra o Horosanlı'nın yanına gitti, Horosanlı ona şöyle dedi: “Ey köle gelirken gittiğin yüze sahip değilsin, ne oldu?”

Köle ona İmam'ın sözlerini nakletti ve onu İmam'ın yanına götürdü. İmam (a.s) onun dostluğunu kabul etti ve köleye de bin eşrefi vermelerini emretti.”

Ben de O Hazret şöyle arz ediyorum: “Ey efendim! Ben de kendimi tanıdığımdan beri kapından ayrılmadım, etim ve derim senin nimetlerinle gelişti, ömrümün sonunda elimden tutmanı, kapından kovmamanı ümit ediyorum. Ben zillet ve ihtiyaç içinde şöyle yalvarıyorum: Sizin inayet ve korumanızdan nasıl uzaklaşırım? Size olan ilgim şeref kaynağımdır. Ey İmam, başkasının kapısına gidecek olursam artık yaşamayayım.”

5- Cehaletin aşağılığı ile ilim ve sanata teşvik babında da bir örnek nakletmek istiyorum:

“Ebu'l Kasım Rağıb-i İsfahani, **Zeria** adlı kitabında şöyle naklediyor: Hekim ve bilgin bir adam, birinin yanına vardı. Güzel bir evi ve padişahlara yakışır halıları vardı. Ev sahibi ise cahil biriydi, ilim ve faziletten yoksundu. O hekim bunları görünce adamın yüzüne tükürdü, adam kızarak şöyle dedi: Ey hekim! Yaptığın bu cehalet nedir?

Hekim şöyle dedi: Bu cehalet değil, hikmettir. Tükürüğü en düşük yere tükürürler, ben senin evinde senden daha düşük yer görmedim, dolayısıyla yüzüne tükürdüm.”

Bu bilgin ona cehaletin aşağılığını anlatmak istemişti, öyle bir çirkinlik ki güzel eve sahip olmak ve zengin elbiseler giymekle gizletilemez. Elbette ilmin fazileti, amel olduğu takdirdedir, bu ikisi birlikte olursa fazilet sayılır, ne de güzel demişler:

“Ezel göklerine yükselmek için,
İlim ve amelden iyi merdiven yoktur.

İlim Allah'ın kapısına götürür,
Mülk mal ve makama değil.

İlmi olmayan sapıktır,

Eli ahiretten uzaktır,

İlimsiz amel, çorak yere ekmektir,

Amelsiz ilim, canlı mezara gömülmektir.

Allah'ın hüccetidir boyunlara,

İlim okumak ve amel etmek.

Bildiğinle hemen amel et,

Amelden sonra ilim öğren.

Amelde ilme yetişmezsen,

Üstün alim olursun, başkası değil.

İlim çöplüğe inmez,

Ezeli, yaratıkla uyuşmaz.

Bu kandırıcı beyhudelerden,

Gözler ağarır ve sözler devadır.

Bil ki en iyi ilim,

Hiçbir şey bilmediğini bilmektir.

Hız. İsa (a.s) şöyle buyuruyor:

“İnsanların en kötüsü, ilmi malum ameli ise mechul olan kişidir.”

Hekim Senai ne güzel buyurmuş:

İlim seni senden almazsa,

Cehalet o ilimden yüz defa daha iyidir.

Şeytandır alim değil o,

Dediğini duyduğun, yaptığını duymadığın.

Alem gafildir ve sen gafil,

Uyuyanı uyuyan uyandırır mı?

Bu kitabı İmam Hasan Mücteba (a.s...)’ın doğum günü H. 1347 yılında bitirdim. Bu kitap bu mübarek ayda bittiği için iki dua ile son vermek istiyorum:

1- Şeyh Müfit Ali bin Mehziyar’dan naklen İmam Cevad (a.s)’ın şu duasını rivayet etmektedir ki Ramazan ayının gece ve gündüzünde bu duayı okumak müstahaptır:

“Ey Her şeyden önce olan, sonra her şeyi yaratan, sonra her şeyi baki ve fani kılan! Ey benzeri olmayan! Ey yüce göklerde veya düşük yerlerde, ne üstünde, ne altında, ne de ortasında; kendisinden başkasına ibadet edilmeyen! Senden başka kimsenin saymaya güç yetiremeyeceği övgü sana layıktır. Muhammed ve Ehl-i Beyt’ine senden başka kimsenin saymaya güç yetiremeyeceği selat-u selamı gönder.”

2- Şeyh Kuleyni ve başkalarının naklettiğine göre İmam Cafer-i Sadık (a.s)’ın Zurare’ye öğrettiği bu dua gaybet zamanında ve Şiiler imtihan edildiğinde okunmalıdır:

“Allah’ım bana nefsinı tanıt, bana nefsinı tanıtmazsan nebini tanıyamam, Allah’ım bana resulünü tanıt, resulünü bana tanıtmazsan hüccetini tanıyamam, Allah’ım bana hüccetini tanıt, bana hüccetini tanıtmazsan dinimden saparım.”

Alimlerin yazdığına göre gaybet zamanında inananların görevlerinden biri de Hz. Mehdi için dua etmek ve sadaka vermektir. Allah’ı övüp Peygamber’e ve Ehl-i Beyt’ine salavat gönderdikten sonra her zaman okunan dualardan biri de şudur:

“Allah’ım! Bu saatte ve bütün saatlerde (şimdi ve her zaman için) Velin Hücetin bin Hasan’a- salat ve rahmetin onun ve babalarının üzerine olsun- veli, koruyucu, öncü, yardımcı, kılavuz ve gözcü ol; böylece onu itaat edildiği halde yeryüzünde sakın (hakim) kıl ve uzun bir müddet onu orada faydalandır.”

Bu kitabı bendeniz **Abbas-i Kummi** 1347 yılında ilahi feyizler dergahı olan İmam Rıza (a.s)'ın haremünde bitirdim. Hamd başta da sonda da Allah'a mahsustur. Salat-u selam Muhammed'e ve Ehl-i Beyt'ine olsun. . .

[1] - Bihar’ul- Envar c. 8, s. 280

[2] - Bihar’ul- Envar, c. 8, s. 291.

[3] - Bihar’ul- Envar, c. 8, s. 287.

[4] - Meryem/39

[5] - Bihar’ul- Envar c. 8, s. 345.

[6] - Bihar’ul- Envar, c. 67, s. 361.

[7] - Al-i İmran/135-136

[8] - Bihar’ul- Envar c. 6, s. 23.

[9] - Ayn’ul- Hayat/189.

[10] - Bihar’ul- Envar c. 67, s. 387

[11] - Bihar’ul- Envar, c. 41, s. 11.

[12] - Bihar’ul- Envar, c. 67, s. 174.

[13] - Bihar’ul- Envar, c. 75, s. 399.

[14] - Rum/44.

[15] - Nehc'ül-Belağa/246. Söz.

[16] - Sefinet’ul- Bihar, c. 2, s. 610

^[17] - Bihar’ul- Envar c. 75, s. 410.

^[18] - Hz. Sadık şöyle rivayet ediyor: “Dünya Hz. İsa’ya mavi gözlü bir kadın şeklinde tecelli etti. Hz. İsa, “kaç koca ettin?” diye sordu.”Çok” dedi, “hepsini boşadın mı?” diye sordu.”Hayır hepsini öldürdüm, “dedi. Hz. İsa şöyle dedi: “eyvahlar olsun kalan kocalarına ki geçmiş kocalarından ibret almazlar.”

^[19] - Sefinet’ul- Bihar, c.1, s.166.

^[20] - Nehc’ul- Belağa/31. Mektup.

^[21] - Nehc’ul- Belağa/228. Söz.

^[22] - Keşkul, Şeyh Behai, c. 1, s. 227.